

ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΣΥΡΙΓΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ Α.Μ. 5847

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κ. Δρ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2005

Αντί Προλόγου.....

Ξεθωριασμένες αναμνήσεις έφερναν στο μυαλό μου θύμησες από το παρελθόν... Μακρινό αλλά και τόσο πρόσφατο... Ο άγονος τώρα βυθός έσφυζε τότε από ζωή...

Ροφοί, σαργοί και πύγγες ήταν δεδομένα θηράματα που σε μια απλή διαδρομή θα διασταύρωναν το όπλο και τον κόσμο μου. Τι άλλαξε! Δύσπιστος εκ φύσεως, αρνήθηκα να δεχτώ το οφθαλμοφανές. Αρνήθηκα να ξαναπάρω το φακό στο χέρι.

Βάλθηκα να δικαιώσω το δάσκαλο μου που επέμενε ότι η άρνηση της άρνησης έχει θετικό αποτέλεσμα.

Είχα ήδη για αρκετό καιρό περάσει σε μια περίοδο αδράνειας και αποδοχής όλων των ανησυχητικών σχολίων των "ειδικών" περί αφανισμού ή κινδύνου εξάλειψης των ειδών.

Όταν δε μάλιστα είδα τον "ειδικό των ειδικών" να μιλάει για σοβαρούς κινδύνους αφανισμού κάποιου θηράματος που έτρωγε ταυτόχρονα την προηγούμενη σε γνωστό εστιατόριο (παρουσία μαρτύρων) τότε κατάλαβα ότι πρέπει να αντιδράσω.

Τότε κατάλαβα ότι η κουβέντα που ξεστόμισε ο τρελός της γειτονιάς ήταν σοφή. Στη "σιγή" του δίκαιου ανθίζει το άδικο. Οπλισμένος λοιπόν με το στοιχείο της άρνησης έψαχνα την αρχή για να ξεκινήσω. Έψαχνα την αφορμή για να μιλήσω.

Μια μέρα λοιπόν με πολύ καλές καιρικές συνθήκες βρέθηκα να κολυμπώ για ώρα σε μια – άγονη - περιοχή ψάχνοντας την όαση της. Είχα ήδη συναντηθεί με τρία τέσσερα σκάφη που ψάρευαν στο χώρο και η απουσία ψαριών ήταν αυτό που κράτησα για τη συνέχεια. Ακολουθώντας τη σημαδούρα του συντρόφου μου που πάσχιζε μπαινοβγαίνοντας στις διάφορες τρύπες να μαζέψει κάποιους σαργούς ένιωθα ότι το ασήμισμα ενός ωραίου σαργού κάτω από μια πλάκα δεν ήταν το ζητούμενο μου. Ανοίχτηκα λίγο για κάτι διαφορετικό. Ένα ρηχό καρτέρι ήταν η πρώτη πράξη της συνέχειας. Κοίταγα μπροστά από το όπλο και δεν πίστευα αυτό που έβλεπα. Ένα κοπάδι σαργοί πλησίασαν και σε λίγα μόνο καρτέρια είχα πάρει ήδη κάποια ψάρια από το κοπάδι. Προχωρώντας στις επόμενες πλάκες αντί να αρχίσω το ψάξιμο άρχισα τα καρτέρια και να 'σου πάλι σαργοί. Ανάμεσα στους σαργούς λίγο πιο διστακτικά πλησίασε μια μεγάλη τσιπούρα.

Σε λίγο στο σκάφος ο σύντροφος μου παραπονέθηκε ότι δεν είδε ούτε ένα σαργό παρά τις τούμπες που έκανε. Αυτό δεν ήταν όμως το μοναδικό περιστατικό όπου η αλλαγή τεχνικής έφερνε αποτέλεσμα αλλά ήταν το πρώτο όπου ο ένας από

τους δύο δεν είδε καθόλου το θήραμα που έψαχνε με τον παραδοσιακό τρόπο η τεχνική αν θέλετε. Αφήνοντας λοιπόν το μυαλό μου να επιστρέψει στις προηγούμενες περιπτώσεις εντόπιζα μικρά -διαμάντια σε κάθε μία απ' αυτές.

Ήδη το πρώτο διαμάντι εμφανίστηκε στις 6 του Φλεβάρη όπου μετά από μια διήμερη έντονη βροχόπτωση έκανα μια επίσκεψη σ' ένα καλοκαιρινό κόψιμο που σύχναζαν μαγιάτικα.

Η βουτιά έγινε σ' ένα ξεθωριασμένο μπλε που επιδρούσε απωθητικά στα όποια ένστικτα ή προβλέψεις. Πριν προλάβω να προσγειωθώ στο κόψιμο που έψαχνα, ο βυθός γέμισε δεκάκιλα μαγιάτικα. Μέχρι τα Μάιο όπου οι ψαράδες με τη συρτή άρχισαν να γυροφέρνουν το κομμάτι είχα ήδη χτυπήσει γύρω στα 30 ψάρια και κανένας δεν είχε αντιληφθεί κάτι. Κράτησα κλειστό το στόμα για λίγο καιρό ακόμα και όταν κάποιος φίλος μου σφύριξε ότι είδε μαγιάτικα στο κομμάτι που σύχναζα, τότε απλά αποχώρησα γιατί θα γινόταν πλέον το λάθος.

Όλοι φίλοι και γνωστοί έμαθαν το... μαντάτο και γέμισε ο τόπος ψαροτουφεκάδες. Κάποιοι απ' αυτούς είδαν τα κοπάδια και κάποιοι χτύπησαν ένα δυο ψάρια. Παρακολούθησα την εξέλιξη και όταν ησύχασε το κακό και τα μαγιάτικα έφυγαν, επέστρεψα. Δυο τρεις επαφές και τα μαγιάτικα άφαντα. Ανέβηκα στο σκάφος και έβαλα κάτω τα δεδομένα. Ο βαρκάρης μου ο Στρατής φίλος και πολύ πολύ υπομονετικός άντεχε τις ιδιοτροπίες μου και ήταν μέσα σ' όλα. Στην αρχή ήταν στο σκάφος και τους επόμενους μήνες ήταν δίπλα μου στο νερό και έβλεπε εικόνες που έκαναν τα μάτια του να γουρλώνουν. Αποδεχόμενος λοιπόν ότι ο διαφορετικός τρόπος αντίδρασης μου είχε αποτέλεσμα, γούσταρε τις αλλαγές των σκηνικών και γελούσε με τις γκάφες που πολύ συχνά μου θύμιζαν από τι είμαι φτιαγμένος.

Τα δεδομένα λοιπόν ήταν:

1. Τα μαγιάτικα είχαν δεχθεί πίεση από ψαράδες και ψαροτουφεκάδες.
2. Η ορατότητα επέβαλε να πλησιάσουν πολύ και αυτό ήταν σχεδόν αδύνατο με την ενόχληση που είχαν δεχθεί.
3. Η θερμοκρασία των νερών ήταν σταθερή και αυτό ήταν θετικό.
4. Τα μικρόψαρα έδειχναν καθαρά ότι κάτι έπαιζε στον περίγυρο.

Η απόφαση! Ένα καρτέρι ανοιχτά από το κόψιμο, πιο βαθιά στην άμμο, κάτω εκεί που υπολόγιζα ότι πλησίαζαν τα μαγιάτικα και έστριβαν. Προσγειώθηκα πάρα πολύ προσεκτικά με πολύ αργή ταχύτητα και κοίταξα τα μικρόψαρα μπροστά μου αμέσως. Σε δεύτερα οι γόπες και οι παπαδίτσες εκσφενδονίστηκαν προς την επιφάνεια και ένα τεράστιο κοπάδι πάνω από εκατό ψάρια της τάξης των πέντε μέχρι δώδεκα κιλών περίπου, εμφανίστηκαν μπροστά μου.

Τότε έγινε το αναπάντεχο. Τα ψάρια δεν με είδαν και κατάλαβα ότι με έψαχναν πάνω από το κόψιμο σε μια απόσταση που οπτικά δεν θα γινόταν αντιληπτά αν βρισκόμουν εκεί.

Πλησίασαν πολύ αργά και αυτό τρόμαξε τα μικρόψαρα στον περίγυρο τους ενώ τα υπόλοιπα μικρόψαρα άνοιξαν διακριτικά.

Ένωθες ότι τα μικρόψαρα ήξεραν ότι δεν θα δεχόντουσαν επίθεση γιατί ήταν κουβαριασμένα δίπλα από το κοπάδι, έτοιμα αλλά όχι τρομοκρατημένα.

Κάποια από τα τελευταία ψάρια του κοπαδιού είχαν αντιληφθεί την παρουσία μου και κατηφόρισαν κοφτά προς το μέρος μου, παρασέρνοντας και τα υπόλοιπα. Ένας απίστευτος χορός άρχισε μπροστά μου και θα 'λεγες ότι τα μάτια των ψαριών ήταν γεμάτα ερωτηματικά από τον τρόπο που κοίταγαν εντελώς εκτεθειμένα.

Χτυπώντας ένα από τα μεγαλύτερα, έγινε πάλι κάτι παράξενο. Το ψάρι δεν είχε άλλη διαδρομή διαφυγής από την ανηφορική.

Ανηφορίζοντας όμως για λίγο εξασθένησε, τόσο ώστε σταμάτησε σχεδόν εντελώς και κράτησε τα υπόλοιπα γύρω του σ' ένα διαφορετικό κυκλικό χορό αυτή τη φορά. Ήταν από τις σπάνιες φορές που μου έτυχε να είμαι κάτω και τα μαγιάτικα να είναι από πάνω μου. Με την ανάδυση μου τα ψάρια απομακρύνθηκαν θα έλεγα διακριτικά και όχι έντονα, αποδεχόμενα πια την απώλεια του ενός. Ο Στρατής με κοίταγε χαμογελαστός και ανεβάζοντας το ψάρι περίμενε την επόμενη μου παραξενιά. Η σκέψη μου με κρατούσε σε ένταση. Τα ψάρια δεν είχαν τη νοημοσύνη να ταιριάξουν το διαφορετικό με το συνηθισμένο. Δεν μπορούσαν δηλαδή να αντιληφθούν ότι τα 20 διαφορετικά όντα που καρτέρευαν στο κόψιμο τους τελευταίους μήνες είχαν κάτι κοινό μαζί μου.

Προχώρησα με το σκάφος λίγες δεκάδες μέτρα προς την πλευρά που αποχώρησε το κοπάδι. Γλίστρησα στο νερό πολύ αργά και έμεινα ακίνητος για δέκα λεπτά περίπου. Δεν κούνησα τα πτερύγια καθόλου και περίμενα με το όπλο στραμμένο στο Βυθό. Κι όμως, παρά της ελάχιστες ελπίδες, είδα τις ράχες των ψαριών κάτω από το όπλο να εμφανίζονται και να γυροφέρνουν λίγο ανήσυχα. Ο Στρατής είχε απομακρυνθεί ήδη με το σκάφος και είχε σβήσει και τη μηχανή. Κανένας ήχος, καμία δόνηση, καμία σκέψη. Μόνο καίταγα. Τα άσπρα πηγούνια των ψαριών αποκάλυπταν την άνοδο τους που διεκόπηκε λίγο πριν τη Βολή. Ήταν μια κίνηση αναγνώρισης και πρόκλησης των προθέσεων μου. Τα ψάρια παρά το ανηφόρισμα δεν απομακρύνθηκαν, παρέμειναν λίγο πιο ψηλά κάτω από το όπλο και γυρόφερναν σαν μέλισσες. Δεν γελάστηκα και έμεινα ακίνητος. Το επόμενο ανηφόρισμα κύριοι, ήταν θεαματικό. Τα ψάρια ανηφόρισαν όχι μέχρι τα όρια Βολής, αλλά στην επιφάνεια.

Σήκωσα το όπλο σιγά σιγά και είδα τη διασταύρωση δύο ψαριών μπροστά από τη Βέργα. Σημάδεψα, τράβηξα λίγο τη σκανδάλη παίρνοντας τα ελάχιστα μπόσικα της και σταμάτησα. Το θέαμα άξιζε περισσότερο από την ίδια τη βολή.

Τα ψάρια μετά από λίγα δευτερόλεπτα κατηφόρισαν και δεν ξέρω γιατί, κάτι με τράβηξε να τα ακολουθήσω. Έφυγα αργά πίσω από ένα κοπάδι μαγιάτικων που είχαν ήδη εκτεθεί δύο φορές, ενώ δέχτηκαν και μια βολή και όμως δεν απομακρύνθηκαν. Έκαναν στροφή, ξαναπλησίασαν και πέρασαν μπροστά μου, λες και ήξεραν την πραγματική μου επιθυμία εκείνη τη στιγμή.

Ο Στρατής ακούγοντας με να γελώ στην επιφάνεια, κατάλαβε ότι κάτι διαφορετικό έγινε πάλι. Όταν του είπα τι έγινε, είδα στα μάτια του μια διαφορετική λάμψη. Μια λάμψη ικανοποίησης για το συμβάν και γενικά όλο το σκηνικό. Ένα χρόνο πριν η λάμψη στα μάτια του ήταν από περιέργεια, ανάμικτη με λίγη απογοήτευση, θυμό και δυσπιστία. Έβλεπε τη λόξα μου ακατανόητη και δεν μπορούσε να δεχθεί την ακύρωση της Βολής. Τώρα που είδε κάποια πραγματάκια ένιωθε ότι αυτό που τον έκανε στο παρελθόν να απορρίπτει τις βολές ήταν η μικρή του επαφή μέχρι ελάχιστη με μαγιάτικα. Νιώθοντας ένα χρόνο αργότερα κορεσμένος από το είδος, όσον αφορά τουλάχιστον την οπτική επαφή, κατάλαβε ότι υπάρχει και αυριανή μέρα. Εφόσον υπάρχει αύριο για μας, πρέπει να υπάρχει και για αυτά.

Έφτασε ο Νιόβρης και η σκέψη στράφηκε αλλού. Μυλοκόπια! Είναι καιρός για τα κοπάδια. Η εμφάνιση τους ήταν προ των πυλών και στην πρώτη βουτιά σε μια καλή τρύπα είχαν ήδη εμφανιστεί οι καθαριστές για να προετοιμάσουν το χώρο και να ελέγξουν την ασφάλεια του. Ήταν γύρω στα δέκα ψάρια του κιλού που ανήσυχα ήρθαν κοφτά μπροστά στα μούτρα μου και απομακρύνθηκαν πολύ σύντομα προς το αθέατο σημείο του θαλαμιού. Ανέβηκα στο σκάφος για την επιστροφή και ο Στρατής γεμάτος αγωνία με ρώταγε τι έκανα πάλι και είμαι χαμογελαστός σαν χαζός.

- Τα βρήκες; Ήταν εκεί; Πάλι δεν τα χτύπησες;
- Τα φυλάω για ένα φίλο, του είπα.
- Ποιον;
- Τον λένε Ρομπέρτο, δεν τον ξέρεις.

Έμεινε για λίγο σκεπτικός και μετά φώτισαν τα μάτια του.

- Τον Κάλιτς;

Δεν άντεξα και έσκασα στα γέλια. Κατάλαβα ότι ένιωσε ότι έχασε κάποιο επεισόδιο και του εξήγησα ότι είναι μια παλιά κουβέντα στο Ρομπέρτο να μην χτυπώ τα μυλοκόπια μέχρι να τον φέρω στο νησί να τα ψαρέψουμε μαζί. Με κοίταξε για λίγο

και κουνώντας το κεφάλι σκέφτηκε για λίγα δεύτερα αυτό που τον βασάνιζε και ήθελε να ρωτήσει.

- Έχει κι αυτός τη λόξα σου;
  - Ναι, αυτός και κάποιοι άλλοι ακόμα.
- Με κοιτάει ξανά και ξανασκέφτεται.
- Πρέπει να χάσω λίγα κιλά, μου λέει.

Έχω ξαπλώσει στο σκάφος και τα μάτια μου τρέχουν από το γέλιο. Μέσα από την τρελή χαρά, τη λύπη και τον κόπο φίλοι μου, μέσα από αυτό που ζούνε οι ψαροτουφεκάδες, ακατανόητο για τους λοιπούς, είμαστε συχνά εκτεθειμένοι απέναντι στους ειδικούς και στους αμαθείς. Χειρότερα θα έλεγα είμαστε εκτεθειμένοι απέναντι σ' όλους τους αμαθείς που δηλώνουν ειδικοί.

Όσο δικαίωμα έχουμε για τη γνώση, τόσο υποχρέωση έχουμε να κρατάμε μέτρο. Η σφαγή και οι ποσότητες δείχνουν διαφορετικά κενά, δείχνουν απληστία ή αν θέλετε, έλλειψη σοβαρότητας. Αυτός που συμπεριφέρεται μ' αυτό τον τρόπο δείχνει έλλειψη γνώσεων αλλιώς θα μπορούσε να χτυπήσει εύκολα ξανά όποιο θήραμα επιθυμούσε.

Οι δικαιολογίες είναι πάντα υπαρκτές αλλά δεν είναι λύση. Αποθέματα υπάρχουν και μάλιστα πολλά. Αυτό που άλλαξε είναι ίσως το πιο απλό δεδομένο που δεν το είδαμε γιατί ήταν πάρα πολύ κοντά στα μάτια μας. Επιβίωση ίσον προσαρμογή και προσαρμογή ίσον αλλαγή. Τα ψάρια αλλάζουν φίλοι μου συμπεριφορά ανάλογα το χώρο, το λόγο παρουσίας και την ύπαρξη ή μη αρνητικών στοιχείων σ' αυτό. Αυτό αντλείται από την ίδια τη ζωή και το βιώνουμε κάθε μέρα. Αν δεν γινόταν αυτό ένα ένα τα είδη θα αφανίζονταν και το είδαμε αυτό το επεισόδιο να γίνεται στο παρελθόν, όχι από ψαροτουφεκάδες, αλλά από τους ίδιους τους ειδικούς πολύ συχνά, ξέρω ότι ξέρετε τι εννοώ γι' αυτό μην ξεχνάτε τι είπε ο τρελός της γειτονιάς!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1.1.	Ιστορική εξέλιξη της αλιείας στην Ελλάδα.....	Σελ. 11
1.2.	Η αλιεία ως οικονομική δραστηριότητα.....	Σελ. 15
1.2.1.	Θαλάσσια συλλεκτική αλιεία.....	Σελ. 15
1.2.2.	Υδατοκαλλιέργειες.....	Σελ. 16
1.2.3.	Μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων.....	Σελ. 19
1.3.	Ερασιτεχνική αλιεία.....	Σελ. 20
	Γενικά	
1.3.1.	Θαλάσσια ερασιτεχνική αλιεία.....	Σελ. 20
1.3.2.	υποβρύχια ερασιτεχνική αλιεία.....	Σελ. 21
1.3.3.	Ερασιτεχνική αλιεία στα εσωτερικά ύδατα.....	Σελ. 22
1.3.4.	Αθλητική αλιεία.....	Σελ. 23
1.4.	Το κυριότερο πρόβλημα της αλιείας.....	Σελ. 23
1.4.1.	Οι ρίζες της υπεραλίευσης.....	Σελ. 25
1.5.	Το Δίκαιο της αλιείας.....	Σελ. 27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1.	Ορισμός και μέσα της κοινής αλιευτικής πολιτικής.....	Σελ. 30
2.1.1.	Διατήρηση και βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων.....	Σελ. 32
2.1.2.	Κοινή οργάνωση των αγορών αλιευτικών προϊόντων.....	Σελ. 33
2.1.3.	Διαρθρωτική πολιτική της αλιείας.....	Σελ. 34
2.1.4.	Σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς.....	Σελ. 36
2.2.	Σύστημα ελέγχου και κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής.....	Σελ. 38
2.3.	Επιχειρησιακό πρόγραμμα αλιείας 2000 – 2006.....	Σελ. 41
2.4.	Νέο ευρωπαϊκό ταμείο αλιείας.....	Σελ. 44
2.5.	Διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ευρωπαϊκή ένωση.....	Σελ. 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.1.	Περιφερειακές και υποπεριφερειακές αλιευτικές οργανώσεις.....	Σελ. 55
3.1.1.	Οι σημαντικότερες οργανώσεις βάση διεθνών συμφωνιών.....	Σελ. 55
3.1.2.	Ειδικευμένες οργανώσεις του Συστήματος των Η.Ε.....	Σελ. 61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

4.1.	Αλιευτικός κώδικας – Νομοθετική προσέγγιση.....	Σελ. 64
4.2.	Αλιεία με τράτα.....	Σελ. 66
4.3.	Αλιεία με μηχανότρατα.....	Σελ. 67
4.4.	Αλιεία με κυκλικά δίχτυα.....	Σελ. 68
4.5.	Αλιεία με κουλούρα.....	Σελ. 70
4.6.	Αλιεία οστράκων.....	Σελ. 70
4.7.	Εκρηκτικές – τοξικές ύλες.....	Σελ. 73

4.8. Διοικητικώς έλεγχος αλιευτικής δραστηριότητας.....	Σελ. 74
4.8.1. Αλιευτική επιθεώρηση.....	Σελ. 74
4.8.2. Διοικητικές κυρώσεις.....	Σελ. 77
4.9. Συμβούλιο αλιείας.....	Σελ. 78
4.10. Αλιεία εκτός χωρικών υδάτων.....	Σελ. 79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.1. Ιστορική εξέλιξη.....	Σελ. 81
5.2. Το νέο δίκαιο της θάλασσας.....	Σελ. 82
5.2.1. Αιγιαλίτιδα ζώνη	Σελ. 82
5.2.2. Αποκλειστική οικονομική ζώνη.....	Σελ. 82
5.2.3. Ανοικτή θάλασσα.....	Σελ. 86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ/ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

6.1. Στοιχεία έρευνας.....	Σελ. 89
6.2. Αλιεία.....	Σελ. 90
6.3. Υδατοκαλλιέργειες – Ιχθυοκαλλιέργειες.....	Σελ. 95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

7.1. Εισαγωγική – εξαγωγική πολιτική.....	Σελ. 102
7.2. Εξαγωγές ιχθύων.....	Σελ. 102
7.3. Εξαγωγική πολιτική.....	Σελ. 103
7.4. Στατιστικές εξέλιξης εισαγωγών – εξαγωγών.....	Σελ. 104
7.5. Η σημασία της αλιείας στην εθνική οικονομία.....	Σελ. 109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΙΕΥΜΑΤΩΝ

8.1. Προστασία πελαγικών ψαριών.....	Σελ. 111
8.2. Προστασία ιχθυδίων	Σελ. 113
8.3. Απαγόρευση της χρήσης των παρασυρόμενων διχτύων.....	Σελ. 115
8.4. Προστασία κοραλλιογενών σχηματισμών.....	Σελ. 116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 : ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

9.1. Διατροφή και κοινωνική δικαιοσύνη.....	Σελ. 118
9.2. Βοηθώντας τους αλιείς και τα υγιή αλιευτικά σποθέματα	Σελ. 122
9.3. Ανάλυση δυνατών – αδυνάτων στοιχείων τομέα αλιείας.....	Σελ. 127
9.3.1. Κλάδος θαλάσσιας αλιείας.....	Σελ. 127
9.3.2. Κλάδος υδατοκαλλιέργειας.....	Σελ. 129
9.4. Απολογισμός και προοπτικές.....	Σελ. 130

ΠΙΝΑΚΕΣ

- 1.2.1 Ετήσια παραγωγή αλιείας αλιευτικών σκαφών
- 1.2.2 Ετήσια Παραγωγή Υδατοκαλλιεργειών και αλιείας εσωτερικών νερών
- 1.2.2 Παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην Κοινότητα το 1995
- 2.1 Αλιεύματα, ψάρια, καρκινοειδή, μαλακόστρακα, κ.λ.π.
- 2.1.4 Συναφθείσες και ισχύουσες συμφωνίες με τρίτες χώρες
- 6.2 Αριθμός μηχανοκίνητων αλιευτικών σκαφών, ιπποδύναμη και χωρητικότητα αυτών, κατά κατηγορίες: 2001 - 2003.
- 6.2 Ποσότητα (Α) και αξία (Β) αλιευμάτων, κατά κατηγορίες και κατά είδος αλιείας. Έτη 1995-2000-2004
- 6.2 Η ποσότητα των αλιευμάτων: 2003
- 6.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. Αριθμός απασχολουμένων, κατά είδος αλιευτικών εργαλείων. Έτη 1995 - 2000 – 2004
- 6.3 Ποσότητα εκτρεφόμενων ή καλλιεργημένων ιχθύων. Έτη 1995 - 2000 – 2003
- 6.3 Αριθμός εγκαταστάσεων μονάδων. Έτη 1995-2000-2003
- 6.3 Μέση απασχόληση κατά είδος εργασιακής σχέσης. Έτη 2001-2002-2003
- 7.3 Εξέλιξη εισαγωγών- εξαγωγών αλιευτικών προϊόντων
- 7.3 Ελληνικές εξαγωγές ιχθύων
- 7.3 Ελληνικές εισαγωγές ιχθύων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1.1 Ιστορική εξέλιξη της αλιείας στην Ελλάδα

Η αλιεία αποτελεί μια από τις δυο πρώτες ασχολίες του προϊστορικού ανθρώπου. Πρώτος δάσκαλος που διδάξε στον άνθρωπο την τέχνη της αλιείας είναι η ίδια η φύση. Πολλές φορές οι θαλασσοταραχές έβγαζαν στην αμμουδιά διάφορα θαλάσσια ζώα, πράγμα που κίνησε την περιέργεια του προϊστορικού ανθρώπου και τον έσπρωξε να χρησιμοποιήσει διάφορα μέσα για να εκμεταλλευτεί τον πλούτο της θάλασσας.

Μετά από την πάροδο πολλών χρόνων, κλαδιά από δέντρα, κορμοί, πέτρες, με κατάλληλο σχήμα, χρησιμοποιήθηκαν ως τα πρώτα αλιευτικά εργαλεία. Ακόμα αργότερα χρησιμοποιήθηκε το ακόντιο, το βέλος, το ρόπαλο. Βέβαια το ανθρώπινο χέρι αποτέλεσε το πρώτο αλιευτικό μέσο στα ρηχά νερά. Πολύ γρήγορα όμως χρησιμοποιήθηκε το αγκίστρι, κατασκευασμένο από πέτρα ή κόκαλο, ελεφαντοστό ή χαλκό.

Σταθμός στην εξέλιξη της αλιείας στάθηκε η εποχή των μετάλλων. Αν και η εξέλιξη της δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, η αλιεία έγινε αντικείμενο μελέτης από πολλούς πνευματικούς ανθρώπους του αρχαίου κόσμου. Ο Στράβωνας μάλιστα περιγράφει τη διαδικασία του ψαρέματος της παλαμιδας στον Κεράτιο Κόλπο και ο Αριστοτέλης ασχολείται επιστημονικά με την κίνηση και τη μετανάστευση των ψαριών από χώρο σε χώρο.

Πολύ αργότερα, οι Ρωμαίοι κατασκεύασαν ενυδρεία, όπου έτρεφαν σμέρνες με σάρκες δούλων και ιχθυοτροφεία. Το ψάρεμα αποτελούσε κυρίως ασχολία των αυτοκρατορικών κύκλων, πράγμα που ανατρέπεται στην περίοδο των χριστιανικών χρόνων, όπου το επάγγελμα του ψαρά αντιμετωπίζεται με πολύ σεβασμό, επειδή ψαράδες ήταν οι πρώτοι μαθητές του Χριστού. Χρησιμοποιούσαν τα δίχτυα, την απόχη και τη γαγγάμη για τα όστρακα, το καλάμι με το αγκίστρι, ακόμα και την πετονιά. Όλα αυτά βεβαίως δεν είχαν την σημερινή τους μορφή.

Μέχρι το 1910 η αλιεία στην ελληνική επικράτεια βρισκόταν σε πρωτόγονη κατάσταση. Από τότε αρχίζει η αλιευτική δραστηριότητα να γίνεται αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για το ελληνικό κράτος. Το 1914 συστήνεται Τμήμα Αλιείας στο τότε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, που αναλαμβάνει την οργάνωση και διοίκηση της αλιείας. Για τη στελέχωση του μετακλήθηκε Ιταλός επιστήμονας, ειδικός για θέματα αλιείας και παράλληλα Έλληνας Φυσικός επιστήμονας, μετέβη στο εξωτερικό για μετεκπαίδευση.

Στη συνέχεια ιδρύθηκε Ιχθυοστροφικός Σταθμός στο Μαρούσι, με σκοπό τον εμπλουτισμό των λιμνών, με διάφορα είδη ιχθύων και η ελληνική θαλασσογραφική επιτροπή, με σκοπό τη μελέτη των ελληνικών θαλασσών και την εξακρίβωση των περασμάτων των μεταναστευτικών ιχθύων.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, οι Έλληνες που ήλθαν στη χώρα από τα παράλια της Μ. Ασίας, συνέβαλαν στην ανάπτυξη της αλιείας, με την πείρα που διέθεταν κυρίως στα αλιευτικά σκάφη, μηχανότρατες και γρι - γρι (τα οποία ονόμαζαν γκιρ - γκιρ).

Το 1939 όλες οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών αλιείας και των Υδροβιολογικών Σταθμών υπάγονται σ' ένα ενιαίο φορέα διοίκησης, τον Οργανισμό Αλιείας.

Η απελευθέρωση της Ελλάδας από την Γερμανοιταλική κατοχή βρήκε την αλιεία της χώρας σχεδόν εξολοκλήρου κατεστραμμένη. Τα πρώτα μέτρα των μεταπελευθερωτικών κυβερνήσεων συνίσταντο στην αξιοποίηση της παρερχόμενης ξένης βοήθειας προς αποκατάσταση τμήματος του αλιευτικού δυναμικού της χώρας, με σκοπό την ικανοποίηση των διατροφικών αναγκών του πληθυσμού.

Στη συνέχεια, το 1941 καταργήθηκε ο Οργανισμός Αλιείας, και συστήθηκε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, εκτός από την Διεύθυνση Αλιείας και η Διεύθυνση Τεχνικής Οργάνωσης της Αλιείας. Είναι χαρακτηριστικό, ότι το 1943, στο ΥΠ.ΕΘ.Ο. υπηρετούσαν επτά Επιθεωρητές Αλιείας.

Το 1947 ιδρύθηκε το Ελληνικό Υδροβιολογικό Ινστιτούτο της Ακαδημίας Αθηνών, με έδρα τον Πειραιά, το οποίο μετεξελιχθηκε σε Ινστιτούτο Ωκεανογραφικών Αλιευτικών Ερευνών / Ι.Ω.Κ.Α.Ε. και πρόσφατα σε Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών / Ε.Κ.Θ.Ε.

Στο τέλος της δεκαετίας του 1950, με την εφαρμογή του Σχεδίου Μάρσαλ στην Ευρώπη, καταργήθηκε η Διεύθυνση Τεχνικής Οργάνωσης Αλιείας του ΥΠ.ΕΘ.Ο. Με την ανασυγκρότηση της Δημόσιας Διοίκησης του ελληνικού κράτους, οι αρμοδιότητες για θέματα αλιείας ανατέθηκαν στο Υπουργείο Βιομηχανίας (1950), όπου δημιουργήθηκε ειδική Διεύθυνση Αλιείας. Η Διεύθυνση αυτή στελεχώθηκε από τους Επιθεωρητές Αλιείας του ΥΠ.ΕΘ.Ο. και από επιστήμονες που είχαν μετεκπαιδευτεί στο εξωτερικό.

Από το έτος 1951 και μετά αρχίζει η περίοδος ανάπτυξης της εγχώριας αλιείας, η οποία προορίζεται για την ικανοποίηση των αναγκών της εσωτερικής αγοράς κατά το πρώτο στάδιο και για την πραγματοποίηση εξαγωγών εν συνεχεία. Σημαντική για την αξιοποίηση των εσωτερικών υδάτων της Ελλάδας και ιδιαίτερα της

ιχθυοκαλλιέργειας γλυκών υδάτων υπήρξε η ίδρυση, το 1952, του Ιχθυογεννητικού Σταθμού στο Λούρο στην περιοχή των Ιωαννίνων.

Επειδή η αλιευτική δραστηριότητα αποκτούσε συνεχώς μεγαλύτερη σημασία για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της χώρας, το 1963 συστήθηκαν Τεχνικές Εποπτείες Αλιείας στις πόλεις Θεσσαλονίκη, Χαλκίδα, Πρέβεζα, Καβάλα, Βόλο, Πάτρα, Μυτιλήνη, Ηράκλειο και Ρόδο με σκοπό την ορθολογικότερη αντιμετώπιση της προβλημάτων των αλιέων σε τοπικό επίπεδο.

Το έτος 1969 οι περιφερειακές Τεχνικές Εποπτείες καταργήθηκαν. Στη θέση τους δημιουργήθηκαν οι Υπηρεσίες Αλιείας και εντάθηκαν στις Διανομαρχιακές Επιθεωρήσεις Γεωργίας. Ο τομέας της Αλιείας υπάχθηκε στο Υπουργείο Γεωργίας.

Η αλιευτική βιομηχανία συνέχισε να αναπτύσσεται παρά τις προειδοποιήσεις για μείωση της θαλάσσιας συγκομιδής κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80.

Οι πρώτες κοινές ρυθμίσεις στον αλιευτικό τομέα χρονολογούνται από 1970. Οι ρυθμίσεις αυτές προβλέπουν τους κανόνες που αφορούν την πρόσβαση στις αλιευτικές ζώνες καθιερώνουν μια κοινή οργάνωση των αγορών και δημιουργούν ένα καθεστώς - πλαίσιο της διαρθρωτικής πολιτικής.

Τα μέτρα αυτά αναθεωρήθηκαν το 1972 με την προσχώρηση τριών χωρών με έντονη αλιευτική παράδοση (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και Δανία). Το γεγονός αυτό είχε ως συνέπεια την καθιέρωση της υποχρέωσης να δημιουργηθεί μία πολιτική διατήρησης των πόρων και με τη χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων παράκτιας αλίευσης σε απόσταση 12 μιλίων κατά ανώτατο όριο.

Οι Διανομαρχιακές Επιθεωρήσεις Αλιείας, το 1974 καταργήθηκαν και ο τομέας αλιείας σε τοπικό επίπεδο ανατέθηκε στις Νομαρχίες με τη σύσταση των Εποπτειών Αλιείας. Σε ορισμένες νησιωτικές περιοχές, όπως Άνδρο, Μήλο, Θήρα, Νάξο, Κύθηρα, Κάλυμνο, Κω και Κάρπαθο, που παρουσιάζουν έντονη αλιευτική δραστηριότητα, ιδρύθηκαν Γραφεία Αλιείας υπαγόμενα στην Εποπτεία Αλιείας του νομού.

Λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων της χώρας μας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα αλιείας, το 1988, ιδρύθηκε Ειδική Γραμματεία Αλιείας στο Υπουργείο Γεωργίας και παράλληλα συστήθηκε Διεύθυνση Υδατοκαλλιεργειών και Εσωτερικών Υδάτων.

Μέχρι και το 1989 η θαλάσσια αλιεία αναπτύχθηκε με ταχύ ρυθμό καθιστώντας περισσότερο προσιτά τα θαλασσινά στους καταναλωτές και ξεπερνώντας αισθητά τη συγκομιδή από τις λίμνες και τους ποταμούς. Το μέλλον όμως έμπνεε ανησυχίες στους ανά την υφήλιο αλιείς κυρίως για δύο λόγους. Ο ένας είναι ότι αν και εργάζονταν σκληρά, τα ψάρια που έπιαναν ήταν διαρκώς λιγότερα. Ο δεύτερος, ότι

υπό αυτές τις συνθήκες αδυνατούσαν να διατηρήσουν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής τους. Η θαλάσσια συγκομιδή μειώθηκε δραματικά σε 13 από τις 15 μεγαλύτερες αλιευτικές ζώνες του πλανήτη. Σε τέσσερις μάλιστα από αυτές το ποσοστό της μείωσης ξεπέρασε το 30%. Υπολογίζεται ότι από το 1989 και ύστερα η παγκόσμια ωκεάνια συγκομιδή ψαριών μειώθηκε κατά 5%.

Η Ειδική Γραμματεία Αλιείας καταργήθηκε το 1990 και δημιουργήθηκε Γενική Διεύθυνση Αλιείας και παράλληλα συστήθηκε η Διεύθυνση Αλιευτικών Εφαρμογών και Εισροών Αλιευτικής Παραγωγής.

Μελέτες έχουν επιχειρήσει να αποδώσουν, σε αριθμούς τα όρια της ωκεάνιας συγκομιδής. Το 1995 οι ιχθυολόγοι εκτίμησαν κατά προσέγγιση τα εμπορικά αξιοποιήσιμα θαλάσσια είδη σε 100 εκατομμύρια τόνους τα χρόνια, περίπου 20 εκατομμύρια τόνους περισσότερους από τη θαλάσσια συγκομιδή του 1993. Αν και τέτοιου είδους υπολογισμοί αποδεικνύονται συχνά ανακριβείς, η υποβάθμιση των σημαντικότερων αλιευτικών πεδίων και η κατάρρευση της παγκόσμιας συγκομιδής αλιευμάτων υποδηλώνει ότι απειλούνται σοβαρά τα φυσικά όρια. Σύμφωνα με τον FAO, η θαλάσσια συγκομιδή είναι απίθανο να ανέλθει και να σταθεροποιηθεί στους 100 εκατομμύρια τόνους χωρίς μια αισθητά καλύτερη διαχείριση των ιχθυαποθεμάτων.

Εκτός από την υπεραλίευση, το θαλάσσιο περιβάλλον υποφέρει από τη ρύπανση και την καταστροφή των ενδιαιτημάτων, με συνέπεια την απώλεια αρκετών εκατομμυρίων τόνων βρώσιμων ιχθυηρών ανά έτος. Αυτοί οι δύο παράγοντες ευθύνονται κατά κύριο λόγο για την κατάσταση των περισσότερο υποβαθμισμένων υδάτινων οικοσυστημάτων, όπως είναι τα ποτάμια, οι κόλποι, τα δέλτα, οι παράκτιοι υγρότοποι, οι κοραλλιογενείς ύφαλοι και οι λιμνοθάλασσες. Η ανάπτυξη έχει καταστρέψει σχεδόν τους μισούς από τους παράκτιους υγροτόπους του πλανήτη και χιλιάδες ζωντανούς, οργανισμούς που ζουν ή - αναπαράγονται σ' αυτούς.

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, η αλιευτική νομοθεσία της χώρας εμπλουτίζεται με πληθώρα αλιευτικών διατάξεων που έχουν κυρίως κοινοτική προέλευση. Επίσης, η αλιευτική νομοθεσία, επηρεάζεται από τους κανόνες που θεσπίζει η διεθνής κοινότητα, καθώς η μείωση των ιχθυαποθεμάτων από την υπεραλίευση προκαλεί το διεθνές ενδιαφέρον.

Έτσι, με τις κοινοτικές και διεθνείς επιρροές, διαμορφώνεται ένα σύστημα κανόνων δικαίου που διέπει την αλιευτική δραστηριότητα. Συστηματοποιείται και αναπτύσσεται ένας νέος κλάδος του δικαίου, το δίκαιο της αλιείας ή αλιευτικό δίκαιο.

1.2 Η Αλιεία ως Οικονομική Δραστηριότητα

Από την αρχαιότητα η αλιεία υπήρξε βασική ανθρώπινη δραστηριότητα και βασική πηγή τροφής για τον άνθρωπο. Είναι γνωστό ότι οι πρώτες ανθρώπινες κοινωνίες ήταν αλιευτικές και κυνηγετικές. Σε αυτό συνέτεινε το γεγονός ότι το 71% της γήινης επιφάνειας καλύπτεται από το υδάτινο στοιχείο.

Η αλιευτική δραστηριότητα αποτελεί βασικό τμήμα του πρωτογενούς τομέα παραγωγής. Αποτέλεσμα της αλιευτικής δραστηριότητας είναι η αλιευτική παραγωγή. Με τον όρο αλιευτική παραγωγή εννοούμε το σύνολο των προϊόντων που προέρχονται από την άσκηση της αλιευτικής δραστηριότητας, είτε αυτά προέρχονται από το θαλάσσιο χώρο είτε από το χώρο των εσωτερικών υδάτων. Ειδικότερα η αλιεία ως οικονομική δραστηριότητα περιλαμβάνει τους εξής τομείς:

- τη θαλάσσια συλλεκτική αλιεία
- τις υδατοκαλλιέργειες και την αλιεία εσωτερικών υδάτων
- τη μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων.

1.2.1 Θαλάσσια συλλεκτική αλιεία

Η θαλάσσια συλλεκτική αλιεία έχει ως σκοπό την άντληση του υδρόβιου ζωικού πλούτου από το θαλάσσιο στοιχείο. Αυτή γίνεται κατά κανόνα με αλιευτικά σκάφη, τα οποία είναι εξοπλισμένα με αλιευτικά εργαλεία. Ανάλογα με το χώρο στον οποίο κινούνται τα αλιευτικά σκάφη, η θαλάσσια αλιεία διακρίνεται σε:

-υπερπόντια αλιεία, είναι αυτή που γίνεται από μεγάλα αλιευτικά σκάφη, σε αλιευτικά πεδία που βρίσκονται μακριά από τους λιμένες εξόρμησης τους, συνήθως στον Ατλαντικό ωκεανό και, σε μικρότερη κλίμακα, στον Περσικό Κόλπο. Τα αλιεύματα των σκαφών αυτής της κατηγορίας κυρίως καταψύχονται.

-μέση αλιεία, είναι αυτή που γίνεται στα πελάγη της κάθε χώρας με τη χρήση σκαφών μετρίου μεγέθους δηλαδή μηχανότρατες, γρι-γρι και μικτά σκάφη.

Ως "μηχανότρατες" χαρακτηρίζονται τα αλιευτικά μέσου, συνήθως, μεγέθους τα οποία χρησιμοποιούν συρόμενα δίκτυα.

Ως "γρι-γρι" χαρακτηρίζονται τα αλιευτικά που χρησιμοποιούν κυρίως κυκλικά δίκτυα. Μερικά από αυτά τα σκάφη χρησιμοποιούν μερικές φορές και δίκτυα κοινής τράτας.

"Μικτά" χαρακτηρίζονται τα αλιευτικά τα οποία χρησιμοποιούν εκ περιτροπής δίκτυα συρόμενα και κυκλικά.

-παράκτια αλιεία, είναι αυτή που γίνεται με σκάφη που δεν απομακρύνονται πολύ από τις ακτές, όπως οι τράτες και τα λοιπά αλιευτικά σκάφη.

"Τράτες" χαρακτηρίζονται τα αλιευτικά που συνήθως χρησιμοποιούν δίκτυα κοινής τράτας και, μερικά από αυτά, δίκτυα κοινά.

Ως "λοιπά" σκάφη χαρακτηρίζονται όλα τα άλλα αλιευτικά σκάφη μίας στατιστικής έρευνας, που δεν περιλαμβάνονται σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες.

Πρόκειται συνήθως για μικρές αλιευτικές λέμβους, που χρησιμοποιούν δίκτυα κοινά, παραγάδια, δίκτυα καλαμωτά, μικρά κυκλικά δίκτυα κλπ. Από την κατηγορία αυτή – εκτός από τα σκάφη που χρησιμοποιούν κυκλικά δίκτυα- δεν περιλαμβάνονται στην έρευνα θαλάσσιας αλιείας, από το έτος 1970, τα αλιευτικά σκάφη που έχουν ιπποδύναμη 19 ίππους και κάτω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	1993	1997	1998	
Παράκτια Αλιεία	87.150	71.481	47.868	50.000
Μικρή Παράκτια	37.000	42.000	43.000	43.000
Μέση Αλιεία	68.062	76.254	59.119	60.000
Υπερπόντια Αλιεία	14.746	5.053	5.914	6.000
Σύνολο	206.958	194.788	155.901	159.00

"ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΛΙΕΙΑΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ (ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ)"

** Παράκτια σκάφη με μηχανή <19 HP η παραγωγή των οποίων δεν περιλαμβάνεται στα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας

1.2.2 Υδατοκαλλιέργειες

Οι υδατοκαλλιέργειες έχουν ως αντικείμενο την εκτροφή ή την καλλιέργεια υδρόβιων ζώων σε ελεγχόμενες συνθήκες αναπαραγωγής και ανάπτυξης. Κυριότερες υδατοκαλλιέργειες είναι η πεστροφοκαλλιέργεια, η κυπρινοκαλλιέργεια, η χελοκαλλιέργεια, η γαριδοκαλλιέργεια, οι οστρακοκαλλιέργειες κ.λ.π. Η *αλιεία εσωτερικών υδάτων* έχει ως αντικείμενο την αξιοποίηση των ιχθυοαποθεμάτων των ποταμών και των λιμνών. Συνήθως γίνεται από μικρού μεγέθους αλιευτικά σκάφη και συγκαταλέγεται στη συλλεκτική αλιεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

"Ετήσια Παραγωγή Υδατοκαλλιέργειών και αλείας εσωτερικών νερών (σε τόνους)"

		1997	1998	1999
θαλάσσιες Ιχθυοκαλλιέργειες				
α) Μονάδες	11.500	26.720	31.129	37.200
β) ΙΧ.Σ. (ιχθύδια)		99.500,00	147.639,00	152.000,00
Πεοτροφοκαλλιέργη	1.884	2.762,66	2.328	2.800
Χελοκαλλιέργειες	337	309,5	542	700
Λοιπές Καλλιέργειες	263	265	280	350
Γλυκών Υδάτων (κυπρίνος, σολομός, κέφαλος κ.α.)				
Οστρακοκαλλιέργειε	16.700	25.000	26.013	28.000
Γαρίδοκαλλιέργεια	-	6	2	
Λιμνοθάλασσες	1.820	1.317,4	1.295	1.800
Επαγγελματική	1.140	1.284	1.522,8	1.800
εσωτερικών νερών				
Σύνολο	33.644	57.664,5	63.111,8	72.650

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας

Η υδατοκαλλιέργεια αναπτύχθηκε ραγδαία την τελευταία δεκαετία. Το 1995 η Κοινοτική παραγωγή της υδατοκαλλιέργειας ανήλθε στο ένα πέμπτο από πλευρά όγκου και στο ένα τρίτο από πλευράς αξίας της παγκόσμιας παραγωγής ιχθύων και οστρακόδερμων. Συγκεκριμένα, η Κοινοτική παραγωγή υπερέβη το ένα εκατομμύριο τόνους ιχθύων και οστρακόδερμων αξίας 1,9 δισεκατομμυρίων ECU. Επίσης, δημιούργησε 35.000 περίπου θέσεις πλήρους απασχόλησης και 50.000 περίπου θέσεις μερικής απασχόλησης κυρίως σε παράκτιες περιοχές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Παραγωγή υδατοκαλλιέργειας στην	Κοινότητα το 1995	
Όγκος σε τόνους	Αξία σε 1 000 ECU	
Αυστρία	4.058	11.619
Βέλγιο	846	3.456
Δανία	42.205	105.038
Φινλανδία	17.345	53.160
Γαλλία	280.785	507.182
Γερμανία	58.264	124.726
Ελλάδα	32.644	120.283
Ιρλανδία	31.922	64.866
Ιταλία	224.865	380.064
Ολλανδία	83.285	51.289
Πορτογαλία	4.981	21.575
Ισπανία	138.260	198.216
Σουηδία	7.573	19.184
Ηνωμένο	93.838	202.873
ΕΥΡΩΠΗ 15	1.020.871	1.863.530

Σημαντική ανάπτυξη παρουσίασε η κοινοτική υδατοκαλλιέργεια. Στις ευρωπαϊκές χώρες έχει διαμορφωθεί μακρά παράδοση ιχθύων και οστρακόδερμων. Λέγοντας κοινοτική υδατοκαλλιέργεια εννοούμε τρεις βασικές δραστηριότητες, την εκτροφή θαλάσσιων ιχθύων, την εκτροφή θαλάσσιων οστρακόδερμων και την εκτροφή ιχθύων σε γλυκά ύδατα. Στην κοινοτική παραγωγή κυριαρχούν τέσσερα είδη, η πέστροφα, ο σολομός, τα μύδια και τα στρείδια. Η υδατοκαλλιέργεια και ιδιαίτερα αυτή των εσωτερικών υδάτων άρχισε να χρηματοδοτείται από την Κοινότητα το 1971. Η χρηματοδότηση αφορούσε στον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων εγκαταστάσεων υδατοκαλλιέργειας ή την κατασκευή νέων, στη βελτίωση των συστημάτων κυκλοφορίας του ύδατος στις εγκαταστάσεις, στη βελτίωση των επιπέδων υγιεινής και στη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Η Κοινοτική στήριξη αποσκοπεί στην αποφυγή της άναρχης ανάπτυξης στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας. Έτσι, επέβαλε την παραχή άδειας από τις αρμόδιες αρχές, για την λειτουργία υδατοκαλλιέργειας.

Άδεια Ίδρυσης Μονάδας Υδατοκαλλιέργειας

Για να ιδρυθεί και να λειτουργήσει μια μονάδα καλλιέργειας υδρόβιων ζώων (υδατοκαλλιέργεια) απαιτείται άδεια λειτουργίας που χορηγείται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, στην τοπική αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται η μονάδα υδατοκαλλιέργειας. Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει σχετική αίτηση στην υπηρεσία Αλιείας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται α) από χάρτη της ευρύτερης περιοχής όπου θα γίνει η εγκατάσταση της υδατοκαλλιέργειας, β) από τοπογραφικό διάγραμμα με κλίμακα 1:1.000 -1:5.000, γ) από τεχνικοοικονομική προμελέτη και δ) από κάτοψη και τομή των κλωβών με τα βάθη της θάλασσας.

Παράνομη Αλιεία σε Εκμεταλλεύσεις Ιχθυοτρόφων Υδάτων και Υδατοκαλλιεργειών – Ιχθυοκλοπή

Όποιος αλιεύει σε ιχθυοτροφεία, λιμνοθάλασσες, λίμνες, θυννεία, ιχθυοτρόφους ποταμούς, μονάδες υδατοκαλλιέργειας και γενικά σε ιχθυοτρόφα ύδατα, τα οποία ανήκουν στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή έχουν παραχωρηθεί σε Ο.Τ.Α. ή σε ιδιώτες, χωρίς τη συναίνεση αυτού που έχει το δικαίωμα της αλιευτικής εκμετάλλευσης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον 1.467 €. Επίσης, αφαιρείται η άδεια αλιείας σκάφους και κυβερνήτη από ένα μέχρι τρεις μήνες. Η ποινική δίωξη ασκείται ύστερα από έγκληση εκείνου που έχει το δικαίωμα της αλιευτικής εκμετάλλευσης και αυτεπαγγέλτως εφόσον την εκμετάλλευση έχει το Δημόσιο.

Όποιος προξενεί με δόλο ασθένειες, θανάτους ή απώλεια μέρους ή του συνόλου του εκτρεφόμενου ζωικού κεφαλαίου των μονάδων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον 1.467 €. Επίσης ο νόμος χαρακτηρίζει ως ιχθυοκλοπή την κλοπή υδρόβιων ζώων από κλουβιά ή δεξαμενές εντατικών υδατοκαλλιεργειών.

1.2.3 Μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων

Η μεταποίηση και εμπορία αλιευτικών προϊόντων. Τα αλιευτικά προϊόντα είναι ιδιαίτερα ευπαθή, γι' αυτό το λόγο η διακίνηση τους απαιτεί ταχεία διαδικασία, υπό άριστες υγειονομικές συνθήκες, ώστε να εξασφαλίζεται η ποιότητα και η

θρεπτική τους αξία. Απαιτείται επίσης καλή οργανωτική δομή, σύγχρονες εγκαταστάσεις αποθήκευσης, επεξεργασίας, τυποποίησης και μεταποίησης, ώστε τα αλιευτικά προϊόντα να φθάνουν στον καταναλωτή σε άριστη κατάσταση. Οι κυριότεροι τομείς της μεταποίησης είναι ο τομέας των νωπών αλιευμάτων, ο τομέας των κατεψυγμένων αλιευμάτων, ο τομέας των αλίπαστων, ο τομέας των καπνιστών, ο τομέας του κονσερβοποιημένου ψαριού, ο τομέας των ιχθυοπαρασκευασμάτων κ.λ.π.

1.3 Ερασιτεχνική Αλιεία

Γενικά

Ο άνθρωπος σήμερα δεν ασκεί την αλιευτική δραστηριότητα αποκλειστικά και μόνο για βιοπορισμό, αλλά και για την ψυχαγωγία και άθληση του. Έτσι, εκτός από την επαγγελματική αλιεία υπάρχει και η ερασιτεχνική - αθλητική αλιεία.

Η ερασιτεχνική αλιεία, όπως βέβαια και η επαγγελματική, υπόκειται σε κανονιστικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, για να ασχοληθεί κάποιος ερασιτεχνικά με την αλιεία πρέπει να είναι κάτοχος ατομικής άδειας ερασιτεχνικής αλιείας. Η άδεια αυτή χορηγείται από τη Λιμενική Αρχή. Επίσης, για το σκάφος που θα χρησιμοποιηθεί, απαιτείται άδεια ερασιτεχνικής αλιείας σκάφους που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. 666/1996, (όπως έχει ήδη αναπτυχθεί στο σχετικό κεφάλαιο). Η ερασιτεχνική αλιεία ανάλογα με το χώρο άσκησης της διακρίνεται στη θαλάσσια ερασιτεχνική αλιεία και στην ερασιτεχνική αλιεία εσωτερικών υδάτων.

1.3.1 Η θαλάσσια ερασιτεχνική αλιεία

Η θαλάσσια ερασιτεχνική αλιεία επιτρέπεται να γίνεται:

- με δίχτυα που είναι απλά και όχι μονωμένα και έχουν πλευρό ματιού μεγαλύτερο από 24 χιλιοστά. Το μήκος τους σε κάθε σκάφος ή άλλο πλωτό μέσο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100 μέτρα.
- με παραγάδια. Ο αριθμός των αγκιστριών των παραγαδιών, σε κάθε σκάφος ή άλλο πλωτό μέσο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα εκατόν πενήντα (150) για κάθε ερασιτέχνη ολιεία που βρίσκεται μέσα σ' αυτό.

Ανεξάρτητα όμως από τον αριθμό των ερασιτεχνών αλιέων που βρίσκονται στο σκάφος, ο συνολικός αριθμός των αγκιστριών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τριακόσια (300).

- με παγίδες (κοφινέλλα - κιούρτοι). Επιτρέπεται η αλιεία μέχρι δύο από τα εργαλεία αυτά για κάθε ερασιτέχνη εφόσον το μήκος πλευράς κάθε ματιού, μετρούμενο από κόμπο σε κόμπο, είναι μεγαλύτερο από 40 χιλιοστά.
- με πεζόβολο. Επιτρέπεται η αλιεία με ένα μόνο πεζόβολο για κάθε ερασιτέχνη αλιεία εφόσον το μήκος πλευράς κάθε ματιού είναι μεγαλύτερο από 30 χιλιοστά και η διάμετρος του πεζόβολου είναι μικρότερη από δέκα μέτρα. Απαγορεύεται η ερασιτεχνική αλιεία με πεζόβολο, στις εκβολές των ποταμών, σε απόσταση 500 μ. απ' αυτές και σε απόσταση 200 μ. από τα εσοδειτικά στόμια των ιχθυοτροφείων.
- με απόχη, καμάκι χεριού και διάφορα αγκιστρωτά εργαλεία που είναι γνωστά με τις κοινές ονομασίες, "καθετή", "συρτή", "πεταχτάρι", "τσαπαρί", "καλαμίδι", "πετονιά" κ.λπ.
- με ψαροτούφεκο. Είναι η υποβρύχια ερασιτεχνική αλιεία που υπόκειται σε περιορισμούς.

Σε κάθε ερασιτέχνη αλιεία επιτρέπεται να ψαρεύει, συνολικά, μέχρι 5 κιλά ψάρια ή κεφαλόποδα, το 24/ωρο, εφόσον αλιεύει με οποιοδήποτε από τα επιτρεπόμενα εργαλεία. Εάν αλιεύει με δίχτυα ή παραγάδια τότε το βάρος ανέρχεται στα 10 κιλά. Εξαιρέση δικαιολογείται μόνο στην περίπτωση που ένα μόνο ψάρι έχει μεγαλύτερο βάρος.

1.3.2 Υποβρύχια ερασιτεχνική αλιεία

Η άσκηση της υποβρύχιας ερασιτεχνικής αλιείας υπόκειται σε απαγορεύσεις που έχουν σχέση με την ηλικία του αλιέα, με τη χρονική περίοδο της διεξαγωγής της, με την περιοχή που λαμβάνει χώρα και με τη μέθοδο που πραγματοποιείται.

-Ηλικιακή απαγόρευση. Απαγορεύεται στα άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.

-Χρονική απαγόρευση. Απαγορεύεται κατά τη διάρκεια του μήνα Μαΐου και κατά τη διάρκεια της νύχτας, αμέσως μετά τη δύση του ηλίου και μέχρι την ανατολή.

-Τοπική απαγόρευση. Απαγορεύεται η υποβρύχια ερασιτεχνική αλιεία στις εισόδους - εξόδους λιμανιών ή αγκυροβολίων και στις θαλάσσιες ζώνες διέλευσης των σκαφών.

Επίσης απαγορεύεται σε απόσταση 200 μ.

(α) από το σημείο όπου φθάνουν συνήθως οι λουόμενοι,
(β) από τα λιμενικά έργα ή σκάφη ή ναυτιλιακές σημάνσεις ή δίκτυα με εμφανή σήμανση,

(γ) από αγκυροβολημένα πλοία. Απαγορεύεται στους υποβρύχιους ερασιτέχνες αλιείς να αφαιρούν αλιεύματα από τα αλιευτικά εργαλεία άλλων αλιέων.

-Μεθοδική απαγόρευση. Απαγορεύεται στους υποβρύχιους αλιείς

(α) να χρησιμοποιούν υποβρύχιο φως,

(β) να χρησιμοποιούν δίκτυα,

(γ) να χρησιμοποιούν καταδυτική συσκευή παροχής αέρα από το σκάφος ή φορητή αυτόνομη καταδυτική συσκευή,

(δ) να χρησιμοποιούν καμάκι που η προωστική του δύναμη να προέρχεται από την εκपुरσοκρότηση εκρηκτικής ύλης ή άλλου χημικού μίγματος,

(ε) να εξακολουθούν να έχουν σπλισμένα τα εργαλεία που είναι ειδικά για την υποβρύχια αλιεία, όταν βρίσκονται έξω από το νερό ή στην ξηρά,

(στ) να αλιεύουν ψάρια που έχουν βάρος μικρότερο από 150 γραμμάρια.

Ο ερασιτέχνης υποβρύχιος αλιέας, όταν βρίσκεται σε κατάδυση, έχει την υποχρέωση να φέρει ένα επιπλέοντα σημαντήριο, πλαστικό, με κίτρινο χρώμα και με μία σημαία κίτρινη που έχει διαγώνια κόκκινη γραμμή. Στη σημαία αναγράφονται τα ψηφία Υ.Δ. (δηλ. Υποβρύχια Δραστηριότητα). Ο σημαντήρας πρέπει να είναι ορατός υπό κανονικές συνθήκες, από απόσταση 300 μέτρων. Εάν ο ερασιτέχνης υποβρύχιος αλιέας συνοδεύεται από πλωτό μέσο, η σημαία πρέπει να είναι στερεωμένη σε εμφανές σημείο πάνω στο μέσο αυτό. Ο υποβρύχιος αλιέας οφείλει να κινείται σε ακτίνα μέχρι 50 μ. από το σημαντήριο ή από το πλωτό μέσο.

1.3.3 Ερασιτεχνική αλιεία στα εσωτερικά ύδατα

Στα εσωτερικά ύδατα δηλ στις λίμνες και στα ποτάμια, επιτρέπεται η ερασιτεχνική αλιεία μόνο με αγκιστρωτά εργαλεία όπως καλαμίδα, πεταλούδα, καθετή κ.λπ.

Απαγορεύονται τα παραγάδια. Κάθε ερασιτέχνης αλιέας μπορεί να αλιεύει συνολικά μέχρι 2 κιλά αλιεύματα.

1.3.4 Αθλητική αλιεία

Επιτρέπεται μεταξύ ερασιτεχνών αλιέων να διεξάγονται αγώνες αθλητικής αλιείας. Η διενέργεια αθλητικής αλιείας γίνεται μετά από έγκριση του Νομάρχη. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι όροι διεξαγωγής όπως ο συγκεκριμένος υδάτινος χώρος, η ημερομηνία και η ώρα διεξαγωγής, τα αλιευτικά εργαλεία, τα υδρόβια είδη, ο τρόπος διάθεσης των αλιευμάτων, το έπαθλο κ.λπ.

1.4. Το κυριότερο πρόβλημα της αλιείας

Από την αρχαιότητα η αλιεία υπήρξε βασική ανθρώπινη δραστηριότητα και βασική πηγή τροφής για τον άνθρωπο. Είναι γνωστό ότι οι πρώτες ανθρώπινες κοινωνίες ήταν αλιευτικές και κυνηγετικές. Σε αυτό συνέτεινε το γεγονός ότι το 71% της γήινης επιφάνειας καλύπτεται από το υδάτινο στοιχείο. Κορύφωση της ανθρώπινης επέμβασης στον κύκλο ζωής των ψαριών είναι, την τελευταία 20ετία, η έλλειψη ιχθύων από τις ελληνικές και γενικότερα από τις παγκόσμιες θάλασσες. Τα ιχθυοσποθέματα που όλο και λιγοστεύουν είναι το πρωταρχικό πρόβλημα της αλιείας, που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ώστε να σωθεί ο αλιευτικός και θαλάσσιος πλούτος. Γενεσιουργά αίτια του προβλήματος αυτού μπορούν να εντοπιστούν από την αρχαιότητα ως και σήμερα. Η ελεύθερη αλιεία ιχθύων στα αρχαία χρόνια, που αποσκοπούσε σε κάλυψη διατροφικών αναγκών, μετατράπηκε σε μια ανεξέλεγκτη υπεραλίευση, με σκοπό την εμπορευματοποίηση τους για οικονομικό όφελος. Γενιές και γενιές μεγάλωσαν χάριν της αλιευτικής δραστηριότητας ως επάγγελμα. Ένα επάγγελμα που βασίζεται στην φυσική αναπαραγωγή των ιχθύων ώστε να έχει λόγω ύπαρξης και δράσης. Εδώ ακριβώς είναι και το πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί... η αναπαραγωγική διαδικασία γίνεται με πολλές δυσκολίες που έχουν προκληθεί από ανθρώπινα λάθη.

Λάθη όπως η αλίευση ιχθύων σε περιόδους γονιμοποίησης, η αλίευση ιχθυδίων μικρής ηλικίας και μικρού μεγέθους, η ακατάλληλη διαχείριση του θαλάσσιου

οικοσυστήματος, ο πολυάριθμος αλιευτικός στόλος, που όλα μαζί συνθέτουν το πάζλ της έλλειψης ιχθυοαποθεμάτων. Επίσης οι υδατοκαλλιέργειες, που τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί πάρα πολύ δημιουργούν ένα οξύμωρο περιβάλλον για την προστασία της αλιείας. Το κυριότερο άσχημο των ιχθυοτροφείων είναι η μόλυνση της θαλάσσιας χλωρίδας από κάποια συστατικά της ψαροτροφής που δεν μπορεί να αφομοιώσει η θάλασσα, με συνέπεια να παραμένουν σαν ίζημα στο βυθό, καταστρέφοντας τον. Το άλλο κακό που προξενούν οφείλεται στο γεγονός ότι οι ιθύνοντες αφήνουν ψάρια ή τους φεύγουν. Για να ταϊστούν αυτά τα ψάρια καταχρώνται την τροφή των ελεύθερων ψαριών, μετατρέποντας τόπους που σφύζουν από ζωή σε έρημους. Ευτυχώς που, όταν συμβαίνει ένα τέτοιο γεγονός, υπάρχουν πολλοί που πρόθυμα απαλλάσσουν τη θάλασσα γρήγορα από αυτά τα στειρωμένα κοπάδια. Εν αγνοία τους εκτελούν οικολογική πράξη μεγάλης σημασίας, έστω κι αν τα ψαρεύουν με ψαροτροφή. Έχει παρατηρηθεί πως η τροφή που ξεφεύγει από τα κλουβιά και οι προβολείς που τα φωτίζουν ίσως να ευθύνονται για τη συσσώρευση μεγάλου όγκου μικρών ψαριών, όπως γόπα, κοκάλι, αθερίνα κ.α., με αποτέλεσμα να μαζεύονται εκεί δελφίνια, ξιφίες τόννοι, μαγιάτικα, μέχρι και παλαμιδες, λούτσοι, λαπόρδες (κυνηγοί) και προπάντων μεγάλα λαβράκια. Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε ότι απαγορεύεται η επαγγελματική και ερασιτεχνική αλιεία από σκάφος στα διακόσια μέτρα από την οριοθετημένη περιοχή του ιχθυοτροφείου, μπορούμε να πούμε ότι τα ιχθυοτροφεία έχουν γίνει καταφύγιο μικρών ψαριών και θαλάσσια εστιατόρια μεγάλων ψαριών, δημιουργώντας ένα οξύμωρο περιβάλλον καταστροφής και λύτρωσης. Άρα, η συνάντηση με κοπάδια που αποτελούνται από τεραστίων διαστάσεων καθαρά λαβράκια δεν είναι σπάνια σε αυτούς τους χώρους. Βέβαια, το σίγουρο είναι ότι εκεί φωλιάζουν μικρά ή μεγάλα κοπάδια από "φευγάτα", τα οποία αναγνωρίζονται από το μικρό κεφάλι, το σκούρο χρώμα και την κοντόχοντρη σιλουέτα τους. Επίσης, μέσα στην κοιλιά τους είναι γεμάτα λίπος, το στομάχι τους είναι συνήθως γεμάτο ψαροτροφή και η γεύση τους θυμίζει επίσης ψαροτροφή. Όποιος τώρα θελήσει να αναζητήσει την τύχη του με sripping σε ιχθυοτροφεία για μεγάλα λαβράκια, πρέπει να έχει πάντα υπόψη του ότι απαγορεύεται η χρήση των χώρων του ιχθυοτροφείου από άτομα που δεν δουλεύουν εκεί ή που δεν έχουν συγκεκριμένη άδεια από τον ιδιοκτήτη.

Γίνεται λοιπόν φανερό ότι το πρόβλημα της ελληνικής αλιείας αλλά και γενικότερα του κλάδου της αλιείας είναι η έλλειψη ιχθυοαποθεμάτων, που αυτό με τη σειρά του οφείλεται σε άλλους παράγοντες. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η

κατάσταση, η Κοινότητα διατυπώνει νομοθετικά μέτρα με σκοπό την διατήρηση και βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, τον περιορισμό των επιπτώσεων των αλιευτικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον, την αναπροσαρμογή της αλιευτικής ικανότητας και ταυτόχρονα τον έλεγχο και την επιβολή της εφαρμογής των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ). Επιτροπές, οργανώσεις, κυβερνήσεις, συνεταιρισμοί συνεπικουρούν την προσπάθεια αυτή για την αντιμετώπιση της έλλειψης των ιχθυοαποθεμάτων.

1.4.1 Οι ρίζες της υπεραλίευσης

Πώς φτάσαμε ως εδώ.....

Μια αιτία είναι η ελεύθερη πρόσβαση στα αλιευτικά πεδία, που σε τελευταία ανάλυση ευνοεί την ανεξέλεγκτη αλιεία. Αν οι υπεύθυνοι θέλουν να ελέγξουν τη συγκομιδή στο σύνολο της, τότε πρέπει να υπολογίσουν την εν δυνάμει αποδοτικότητα του αλιευτικού στόλου και να καθορίσουν τη διάρκεια της περιόδου ελεύθερης πρόσβασης στα αλιευτικά πεδία σύμφωνα με αυτήν. Οι ψαράδες ανταγωνίζονται μεταξύ τους για να επωφεληθούν τα μέγιστα. Καθώς, όμως, ο αριθμός τους και η αποδοτικότητά τους αυξάνονται, η περίοδος ελεύθερης πρόσβασης περιορίζεται σε μόλις δύο ή τρία εικοσιτετράωρα το χρόνο.

Όταν η ελεύθερη πρόσβαση στα αλιευτικά πεδία δεν προσκρούει σε περιορισμούς, τα σκάφη νέμονται ανεξέλεγκτα, τα ιχθυοαποθέματα και τα κέρδη αρχίζουν να μειώνονται. Οι ψαράδες στρέφονται τότε στην αγορά σκαφών με μεγαλύτερη ισχύ και αρτιότερο εξοπλισμό. Η υπεραλίευση, η λαθραλιεία και η απόκρυψη στοιχείων που αφορούν τις πραγματικές ετήσιες συγκομιδές υπονομεύουν τις προσπάθειες διαχείρισης. Αν αυτός ο φαύλος κύκλος συνεχιστεί, τα κέρδη συνεχώς θα μειώνονται και το αποτέλεσμα θα είναι αυξημένη ανεργία και έλλειψη κινήτρου για να μείνουν οι ψαράδες στο επάγγελμα. Στο σημείο αυτό, η συγκομιδή στα υπόβαθμισμένα αλιευτικά πεδία μπορεί να σταθεροποιηθεί, όμως σε επίπεδο κατώτερο από το βιώσιμο δυναμικό τους. Πλέον η ελευθερία πρόσβασης στην ανοικτή θάλασσα αποτελεί αναχρονισμό αφού τη δεκαετία του '70 η διεθνής κοινότητα θέσπισε μια ζώνη ανώτατου εύρους 200 ναυτικών μιλίων από τις ακτές.

Καθώς όλο και περισσότεροι ψαράδες βρίσκονται στο χείλος της οικονομικής καταστροφής, οι πολιτικοί υφίστανται πιέσεις και συχνά καταφεύγουν στη λύση των επιδοτήσεων, οι οποίες αντί να προσφέρουν διεξόδους, στην ουσία συντηρούν και επιτείνουν το πρόβλημα. Αν η υπεραλίευση ενταθεί, τα αλιευτικά πεδία θα καταρρεύσουν προκαλώντας σοβαρή κρίση απασχόλησης. Ο FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας) εκτιμά ότι τις τελευταίες δεκαετίες διατίθενται ετησίως σε επιδοτήσεις ποσά της τάξεως 54 δισ. Δολαρίων με στόχο την ανάπτυξη της αλιευτικής βιομηχανίας. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδοτούν τους αλιευτικούς τους στόλους τουλάχιστον με το ποσό των 500 εκατομμυρίων δολαρίων ετησίως, χωρίς να συνυπολογίζονται σ' αυτό τα καύσιμα, η απαλλαγή από τους δασμούς και οι επιδοτήσεις των τοπικών αρχών.

Οι διεθνείς αναπτυξιακοί οργανισμοί συνέβαλαν στην αποτυχία των σχεδίων εκσυγχρονισμού του αλιευτικού κλάδου, υποστηρίζοντας την αλιεία μεγάλης κλίμακας. Εκτιμώντας τα δικά της αναπτυξιακά προγράμματα η ίδια η Διεθνής τράπεζα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι "τα αποτελέσματα τους δεν υπήρξαν ικανοποιητικά". Η πάγια τακτική οργανισμών σαν τη Διεθνή τράπεζα ήταν να επενδύουν στην αγορά εξοπλισμού με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή αύξηση της παραγωγής που θα προοριζόταν για εξαγωγές. Περισσότερο από το 60% της οικονομικής βοήθειας που παρείχε η Διεθνής τράπεζα την δεκαετία του '70 επενδύθηκε στην ανάπτυξη της αλιείας μεγάλης κλίμακας, δηλαδή στην αγορά υπερσύγχρονων αλιευτικών σκαφών, στην κατασκευή λιμενικών εγκαταστάσεων, στην προμήθεια τεχνολογικού εξοπλισμού και στο επιχειρηματικό μάρκετινγκ. Η Διεθνής τράπεζα, όπως και άλλοι δανειοδοτικοί οργανισμοί αναθεώρησαν το αναπτυξιακό της πρόγραμμα για την αλιεία.

Οι επιδοτήσεις στην αλιεία μικρής κλίμακας μπορούν, επίσης, να προκαλέσουν ζημιά αν στόχος τους είναι η ενθάρρυνση της υπερπαραγωγής και της υπερπροσφοράς υπηρεσιών. Η κυβέρνηση του ινδικού κρατιδίου Κεράλα αναθεώρησε την αλιευτική της πολιτική όταν οι ψαράδες μικρής κλίμακας άρχισαν να διαμαρτύρονται εμπράκτως απειλώντας τους επαγγελματίες ψαράδες και τους ιχθυέμπορους. Έτσι, το 1978, η κυβέρνηση κατάργησε τις επιδοτήσεις για αγορά νέων σκαφών και εξοπλισμού που απευθύνονταν στους επαγγελματίες ψαράδες και ενίσχυσε οικονομικά τους ψαράδες μικρής κλίμακας για να αντιμετωπίσει την υπεραλίευση. Η νέα πολιτική, ωστόσο, δεν εξάλειψε το πρόβλημα, απλώς διαφοροποίησε την πηγή του.

1.5 Το Δίκαιο της Αλιείας

Αλιευτικό δίκαιο είναι το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν την αλιευτική δραστηριότητα. Οι κανόνες του αφορούν τους τρεις βασικούς πυλώνες της αλιείας δηλαδή το αλιευτικό πλοίο, το πλήρωμα και τους αλιεργάτες - την αλιεργασία και το αλιευτικό προϊόν. Ο πυλώνας, αλιευτικό πλοίο, περιλαμβάνει την τεχνική και νομική προσέγγιση του αλιευτικού σκάφους, δηλαδή τους τρόπους απόκτησης της κυριότητας, τη νηολόγηση του, την επιθεώρηση του και τη ναυσιπλοΐα του. Ο πυλώνας αλιεργασία αναφέρεται στα στελέχη του αλιευτικού πλοίου που είναι απαραίτητα για την ασφαλή ναυσιπλοΐα αλλά και για την αλίευση των ιχθύων, καθώς επίσης στους όρους και στις συνθήκες εργασίας πάνω στα αλιευτικά πλοία. Ο πυλώνας αλιευτικό προϊόν, περιλαμβάνει τα είδη των ιχθύων και τις μεθόδους αλίευσής τους, τα ιχθυοαποθέματα και τους τρόπους προστασίας τους, τη διακίνηση των αλιευμάτων και την προώθηση τους στην κατανάλωση.

Θα χαρακτηρίζαμε το Αλιευτικό Δίκαιο ως *sui generis* δίκαιο, διότι είναι μικτού χαρακτήρα, δηλαδή περιλαμβάνει κανόνες τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού δικαίου. Μάλιστα λόγω της εξαφάνισης των ιχθυοαποθεμάτων, η αλιευτική δραστηριότητα έχει τεθεί υπό την αιγίδα και τον παράλληλο έλεγχο της διεθνούς κοινότητας με αποτέλεσμα το αλιευτικό δίκαιο να διέρχεται τα σύνορα του εσωτερικού δικαίου και να καθίσταται Διεθνές Δίκαιο, μέσω της υπογραφής πολυμερών και διμερών διεθνών συμβάσεων.

Ανήκει στη σφαίρα του ιδιωτικού δικαίου διότι αναφέρεται στη διακίνηση των αλιευμάτων από την παραγωγή στην κατανάλωση που είναι χαρακτηριστικό στοιχείο του Εμπορικού Δικαίου. Επίσης, η αλιεργασία, η εργασία πάνω στο αλιευτικό πλοίο, που είναι απαραίτητη για την αλίευση των ιχθύων, διέπεται από τους κανόνες του Εργατικού Δικαίου, αλλά και η ναυτεργασία δηλαδή η εργασία που παρέχεται από το πλήρωμα του αλιευτικού πλοίου, για την ασφαλή ναυσιπλοΐα, διέπεται από τις διατάξεις του Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

Ανήκει επίσης στη σφαίρα το Δημοσίου Δικαίου διότι οι κανόνες λειτουργίας του αλιευτικού πλοίου διέπονται από τον Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου. Οι άδειες επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών, η νηολόγηση των αλιευτικών σκαφών, η επιθεώρηση αυτών, η άδεια απόπλου αυτών, η άδεια χρησιμοποίησης των αλιευτικών εργαλείων, η στελέχωση των σκαφών αυτών και η ναυσιπλοΐα τους ελέγχονται και καθορίζονται από τους κρατικούς φορείς.

Επειδή όμως η αλιευτική δραστηριότητα, όπως και γενικά η ναυπλιακή δραστηριότητα, της οποίας αποτελεί υποκλάδο, έχει διεθνή χαρακτήρα, καθώς υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα, και παράλληλα, λόγω της μείωσης των ιχθυοαποθεμάτων, η αλιευτική δραστηριότητα απασχολεί τη διεθνή κοινότητα, το δίκαιο της αλιείας καθίσταται Διεθνές Δίκαιο και εντάσσεται ως ιδιαίτερος κλάδος στο Δίκαιο της Θάλασσας. Σήμερα, ο έλεγχος των ιχθυοαποθεμάτων προκαλεί συγκρούσεις μεταξύ των κρατών που πολλές φορές φθάνουν στις αλιευτικές ναυμαχίες, όπως στην υπόθεση του καλκανιού, όταν προκλήθηκε υπερατλαντικός διπλωματικός πόλεμος μεταξύ Ισπανίας και Καναδά. Παράλληλα η προστασία των υπό εξαφάνιση αλιευμάτων και η προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος, του οποίου βασικότατο στοιχείο αποτελούν οι αλιευτικοί πόροι, συνεγείρει την κοινή προσπάθεια των κρατών.

Η θάλασσα, ως ο κατεξοχήν φυσικός χώρος, όπου ασκείται η αλιευτική δραστηριότητα, καθίσταται το κοινό πεδίο εφαρμογής των κανόνων δικαίου που θέτουν τρία δικαιοκτικά συστήματα δηλαδή το εθνικό, το κοινοτικό και το διεθνές. Η παγκοσμιοποίηση όμως της ανάγκης για την ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων και για την προστασία αυτών από την υπεραλίευση, επιβάλλει την εναρμόνιση των τριών δικαιοκτικών συστημάτων, πράγμα που επιτυγχάνεται με τις διεθνείς συμφωνίες και ιδίως με αυτές που έχουν πολυμερή χαρακτήρα. Επίσης, τα ετερογενή νομικά συστήματα οδηγούν συχνά σε διαφορετική μεταχείριση των παραβάσεων από το ένα κράτος στο άλλο.

Γι' αυτό καθίσταται επιτακτική η ανάγκη διαμόρφωσης και ανάπτυξης ενός ενιαίου νομικού συστήματος που θα διέπει την αλιευτική δραστηριότητα, μέσα στο πλαίσιο της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας που θέτει το νέο Δίκαιο της Θάλασσας με τη διεθνή σύμβαση του 1982.

Μέσα από τη διεθνοποίηση και την ενιαία εφαρμογή των κανόνων που αφορούν σε θέματα της αλιείας μπορεί να επιτευχθεί η αειφόρος χρήση των ενάλιων έμβιων όντων.

Στην πράξη μόλις το 1983 μετά από πολλά έτη διαπραγματεύσεων, το Συμβούλιο έθεσε τις βάσεις μιας σφαιρικής Κοινοτικής Αλιευτικής Πολιτικής. Κατ' αυτό τον τρόπο, η γαλάζια Ευρώπη κατέστη εν τέλει μια αυτοτελής κοινή πολιτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1 Ορισμός και Μέσα της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής

Η αλιευτική δραστηριότητα έχει ιδιαίτερη σημασία για πολλές τοπικές οικονομίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνολική συμβολή της αλιείας στις οικονομίες των κρατών μελών είναι μικρή - λιγότερο από το 1% στις περισσότερες περιπτώσεις - πολλές όμως τοπικές κοινότητες εξαρτώνται από τα έσοδα των 300.000 αλιέων μερικής ή πλήρους απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, χιλιάδες ακόμα άτομα απασχολούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για την διεξαγωγή της αλιευτικής δραστηριότητας, όπως είναι τα ναυπηγεία, οι προμηθευτές εξοπλισμού και οι μεταποιητές ιχθύων. Για να διατηρηθεί όμως η αλιευτική παραγωγή θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς ποσότητες ιχθύων για να αλιευθούν.

Οι ιχθείς αποτελούν έναν φυσικό, βιολογικό, μετακινούμενο και ανανεώσιμο πόρο. Οι ιχθείς μετακινούνται και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεταναστεύουν σε πολύ μεγάλες αποστάσεις. Η κτήση της κυριότητας των ιχθύων αποκτάται μόνο με την αλίευσή τους. Σήμερα όμως η υπεραλίευση, όπως και η ρύπανση των θαλασσών, συνιστά απειλή για την αλιευτική δραστηριότητα. Η υπεραλίευση έχει ως αποτέλεσμα μικρότερα αποθέματα ιχθύων και κατ' επέκταση μικρότερες εκφορτώσεις που οδηγούν σε μείωση των εισοδημάτων από αλιευτικές δραστηριότητες. Τα αποθέματα των ιχθύων θεωρούνται ότι ανήκουν σε όλη την ανθρωπότητα, αποτελούν κοινό πόρο, μέρος της κοινής κληρονομιάς μας, που πρέπει να τελεί υπό συλλογική διαχείριση.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια βιώσιμη αλιεία, δεν πρέπει μόνο να λαμβάνεται υπόψη η ποσότητα των ιχθύων που αλιεύονται, αλλά και το είδος και το μέγεθος των ιχθύων. Επίσης πρέπει να εξετάζονται οι τεχνικές μέθοδοι αλίευσης καθώς και οι περιοχές στις οποίες λαμβάνει χώρα η αλιευτική δραστηριότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αλιεύματα, ψάρια, καρκινοειδή, μαλακόστρακα, κ.λ.π.

	1993	1994	1995
Αυστρία	4.605	4.548	4.458
Βέλγιο	36.944	35.102	36.445
Δανία	1.655.785	1.916.359	2041.133
Φινλανδία	173.820	180951	184.829
Γαλλία	860.415	852.786	793.413
Γερμανία	316.374	272.783	298.017
Ελλάδα	199.108	223.351	198.217
Ιρλανδία	308.080	319.198	412.722
Ιταλία	564.693	575.998	609.768
Ολλανδία	532.861	529.635	521.377
Πορτογαλία	293.743	269.780	265.508
Ισπανία	1.255.000	1.372.000	1.320.000
Σουηδία	347.820	394.242	412.153
Ηνωμένο Βασίλειο	928.974	963.632	1.003.740
ΕΥΡΩΠΗ 15	7.478.242	7.910365	8.101.780
Κίνα	17.567.907	20.718.903	24.433.321
Περου	9.009.924	11.996.719	8.943.208
Χιλή	6.034.895	7.838.538	7.590.947
Ιαπωνία	8.080.857	7.396.316	6.757.570
Η.Π.Α.	5.934.274	5.921.921	5.634.419

- μετρικοί τόνοι

(*) Συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ιχθυοκαλλιέργειας.

ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΓΑ ΧΙΥ Γενική Διεύθυνση "Αλιεία" Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατανοώντας την ιδιαίτερη σημασία που έχει η αλιεία στη διατροφή και την απασχόληση των κατοίκων στις παράκτιες περιοχές και γενικότερα στην επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής της συνοχής, άρχισε από το 1970 να λαμβάνει μέτρα για την αλιευτική δραστηριότητα. Έτσι διαμορφώθηκε η Κοινή Αλιευτική Πολιτική ως εργαλείο διαχείρισης της αλιείας.

Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική περιλαμβάνει ένα σύνολο κανόνων και μηχανισμών που καλύπτουν τις δραστηριότητες εκμετάλλευσης των ζωντανών υδρόβιων πόρων (ψάρια, οστρακοειδή και μαλάκια) και την υδατοκαλλιέργεια καθώς και τη μεταποίηση και την εμπορία των σχετικών προϊόντων. Οι δραστηριότητες αυτές διεξάγονται στο έδαφος των κρατών μελών είτε στην κοινοτική αλιευτική ζώνη (ύδατα υπό την κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία των κρατών μελών) ή ασκούνται από αλιευτικά σκάφη που φέρουν σημαία ευρωπαϊκής χώρας στα ύδατα τρίτων χωρών ή στα διεθνή ύδατα.

Τέσσερις βασικοί τομείς αποτελούν αντικείμενο συντονισμένων δράσεων:

- η διατήρηση και η βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων,
- η οργάνωση των αγορών,
- η διαρθρωτική πολιτική,
- οι σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς.

2.1.1 Διατήρηση και βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων

Η διατήρηση και η βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων αποτελούν το θεμέλιο της αλιευτικής πολιτικής σε μια περίοδο που η τεχνική αποτελεσματικότητα της αλιευτικής δραστηριότητας έχει φθάσει σε τέτοιο σημείο που υπάρχει κίνδυνος εξάντλησης των ιχθυοαποθεμάτων εάν δεν θεσπιστούν αυστηρές ρυθμίσεις. Για το λόγο αυτό, η ΚΑΠ έχει θεσπίσει τεχνικά μέτρα με στόχο την προστασία των πόρων. Στα πλαίσια αυτά, η μεταρρύθμιση του 2002 ευνοεί μίαν μακροπρόθεσμη προσέγγιση με βάση τα αλιευτικά αποθέματα σε σχέση με τον καθορισμό συνολικών επιτρεπόμενων ποσοτήτων αλιευμάτων (TAC), καθώς και συνοδευτικά μέτρα διατήρησης. Έτσι για τα είδη που υπολείπονται των ασφαλών βιολογικών ορίων, θα καθιερωθούν σταδιακά προγράμματα ανασύστασης με στόχο την εξασφάλιση υψηλής πιθανότητας ετήσιας αύξησης της ποσότητας των ενήλικων ψαριών στα σχετικά αποθέματα.

Αυτά τα προγράμματα ανασύστασης περιλαμβάνουν σύνολο μέτρων που επιτρέπουν να επιτευχθεί μεσοπρόθεσμα επαρκής βιομάζα προκειμένου να εξασφαλισθεί η ανανέωση του σχετικού αποθέματος. Τα μέτρα αυτά είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν από τη μείωση της ποσότητας των ψαριών που επιτρέπεται να αφαιρεθούν από το απόθεμα μέχρι και τεχνικά μέτρα που στοχεύουν σε καλύτερη προστασία των ιχθυοειδών (π.χ. επιλεκτικά αλιευτικά εργαλεία, σεβασμός των ζωνών ωτοκίας) καθώς και περιορισμό της αλιευτικής προσπάθειας (αριθμός εγκεκριμένων

σκαφών, αριθμός ημερών αλιείας,..). Προκειμένου να εξασφαλισθεί η βέλτιστη εφαρμογή των μέτρων αυτών, τα παραπάνω προγράμματα ανασύστασης περιλαμβάνουν και ειδικές δράσεις για ελέγχους και επιθεωρήσεις. Τα αποθέματα που δεν κινδυνεύουν υπόκεινται σε πολυετή προγράμματα διαχείρισης.

Δημιουργήθηκε επίσης και ένα θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά το στόλο. Ο βασικός στόχος αυτής της πολιτικής είναι η προσαρμογή του κοινοτικού στόλου στις υφιστάμενες αλιευτικές δυνατότητες προκειμένου να αποφευχθεί η υπερεκμετάλλευση των πόρων και να εξασφαλιστεί το βιώσιμο μέλλον του κλάδου. Με τον τρόπο αυτό η προσαρμογή του αλιευτικού στόλου εντάσσεται στα πλαίσια ενός συστήματος που αντικαθιστά τα Πολυετή Προγράμματα Προσανατολισμού (ΠΠΠ). Με βάση το σύστημα αυτό, που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2003, εξασφαλίζεται η διαχείριση των προσθηκών και των αφαιρέσεων του στόλου (δηλαδή η εισαγωγή νέων δυνατοτήτων στο στόλο και η κατάργηση σκαφών) κατά τρόπο που να μειώνεται η συνολική δυναμικότητα του κοινοτικού στόλου. Οι κρατικές ενισχύσεις για την ανανέωση των σκαφών ελέγχονται αυστηρά και επιτρέποντας μόνο μέχρι το τέλος του 2004. Η αναδιάρθρωση αυτή συνοδεύεται και από μέτρα που στοχεύουν στον περιορισμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων. Προβλέπεται επίσης και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας.

2.1.2 Κοινή οργάνωση των αγορών αλιευτικών προϊόντων

Η κοινή οργάνωση των αγορών αλιευτικών προϊόντων έχει ως στόχο την επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στην προσφορά και στη ζήτηση προς όφελος τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών. Στηρίζεται σε τέσσερις βασικούς άξονες, που είναι οι κοινοί κανόνες εμπορίας, οι οργανώσεις παραγωγών, ένα καθεστώς σταθερότητας των τιμών με μηχανισμούς δημοσιονομικής παρέμβασης και τέλος οι κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές με τις τρίτες χώρες.

Το 1970 θεσπίσθηκαν μια σειρά από μέτρα, τα οποία αναπροσαρμόσθηκαν το 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς των αλιευμάτων. Τα μέτρα αυτά είχαν ως στόχο τη σταθεροποίηση της αγοράς, την εξασφάλιση σταθερού εφοδιασμού με προϊόντα ποιότητας, τη διασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές και τη στήριξη των εισοδημάτων των αλιέων.

Τα βασικά στοιχεία της οργάνωσης της αγοράς είναι:

- η καθιέρωση *ποιοτικών προτύπων* σχετικά με το μέγεθος, το βάρος, την παρουσίαση, τη συσκευασία και τη σήμανση των αλιευτικών προϊόντων.
- η θέσπιση *συστήματος στήριξης τιμών* που ορίζει τις ελάχιστες τιμές κάτω από τις οποίες δεν μπορούν να πωληθούν τα αλιευτικά προϊόντα.
- η σύσταση *οργανώσεων παραγωγών* οι οποίες είναι εθελοντικές ενώσεις αλιέων που έχουν συσταθεί προκειμένου να βοηθήσουν τη σταθεροποίηση των αγορών.
- η καθιέρωση *κανόνων εμπορίου* με μη κοινοτικές χώρες. Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στη ρύθμιση των εισαγωγών, χωρίς τις οποίες η Ένωση δεν θα μπορούσε να καλύψει την εγχώρια ζήτηση σε ιχθύς.

2.1.3 Διαρθρωτική πολιτική της αλιείας

Η διαρθρωτική πολιτική της αλιείας βοηθά τους τομείς της "αλιείας" και της "υδατοκαλλιέργειας" να προσαρμόσουν τον εξοπλισμό τους καθώς και την οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας στις απαιτήσεις που θέτουν οι πόροι και η αγορά. Δημιουργήθηκε το 1970 με τη χρηματοδότηση των πρώτων διαρθρωτικών μέτρων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και αναπτύχθηκε σταδιακά. Η αλιευτική δραστηριότητα, ως τομέας Κοινοτικής δράσης απέκτησε σπουδαιότητα το 1973, όταν προσχώρησαν στη Κοινότητα ως μέλη η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στη συνέχεια η ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το 1986, ανέτρεψε την υπάρχουσα κατάσταση διότι διπλασιάστηκε ο αριθμός των αλιέων στην Κοινότητα και αυξήθηκαν κατά 75% το αλιευτικό δυναμικό, η χωρητικότητα κατά 65% και η παραγωγή και κατανάλωση ιχθύων κατά 45%.

Για να αντιμετωπισθεί η νέα κατάσταση στον τομέα της αλιείας η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε το 1992 ένα Κοινοτικό Σύστημα Αλιείας, με στόχο την ισορροπία μεταξύ του αριθμού των σκαφών και των διαθέσιμων ιχθυαποθεμάτων. Επίσης, ενέταξε τα Διαρθρωτικά Μέτρα της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής πλήρως στο κοινοτικό σύστημα των Διαρθρωτικών Ταμείων. Τα διάφορα χρηματοδοτικά μέσα για την αλιεία, συγκεντρώθηκαν σε ένα συγκεκριμένο ταμείο, που είναι γνωστό με την ονομασία "Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας". Το Σύστημα των Διαρθρωτικών Ταμείων, συμπλήρωσε μια ειδική κοινοτική πρωτοβουλία, με την ονομασία "PESCA", που εγκρίθηκε κατά το 1994 και το 1995. Παράλληλα υιοθετήθηκαν κοινωνικά και οικονομικά

μέτρα που είχαν ως στόχο να βοηθήσουν την αλιευτική βιομηχανία να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης του αλιευτικού τομέα.

Το 1995 θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα έκδοσης αλιευτικών αδειών -ένα είδος ταυτότητας- για τα αλιευτικά σκάφη της Κοινότητας που ασκούν τις δραστηριότητες τους εντός και εκτός των υδάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εφαρμόστηκαν επίσης διάφορα τεχνικά μέτρα, όπως τα μέτρα για το μέγεθος των διάκενων των αλιευτικών δικτύων και το ελάχιστο μέγεθος ή το βάρος των ιχθύων που εκφορτώνονται. Στόχος των μέτρων αυτών ήταν η μείωση των αλίευσης νεαρών ιχθύων και κατά συνέπεια η επίτευξη ότι οι ιχθείς θα είναι ενήλικες από άποψη αναπαραγωγής και θα έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν στην αναπαραγωγή των αποθεμάτων. Η έννοια των Συνολικών Επιτρεπόμενων Αλιευμάτων (Σ.Ε.Α.), το γνωστό ως T.A.C. (Total Allowable Catches) αποτελεί ένα βασικό στοιχείο για τη διαχείριση των ποσοστών εκμετάλλευσης. Τα επίπεδα των αποθεμάτων εκτιμούνται σε ετήσια βάση από επιστημονικούς οργανισμούς. Κατά το τέλος κάθε έτους, με βάση τις επιστημονικές συμβουλές, τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα καθορίζονται από το Συμβούλιο Υπουργών για ορισμένα σημαντικά είδη, στους αλιευτικούς στόλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε δεδομένες θαλάσσιες περιοχές. Κάθε συνολικό επιτρεπόμενο αλιεύμα κατανέμεται στα κράτη μέλη υπό μορφή ποσοστώσεων. Τα κράτη μέλη κατανέμουν τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα σε εθνική βάση, το δε μερίδιο κάθε χώρας αποκαλείται "εθνικό απόθεμα". Οι αλιευτικές δραστηριότητες παύουν εφόσον ένα συνολικό επιτρεπόμενο αλιεύμα έχει εξαντληθεί.

Ένα νέο μέσο διαχείρισης το "Καθεστώς των Αλιευτικών Προσπαθειών" θεσπίστηκε το 1995 και καθιέρωσε μια σχέση μεταξύ των αλιευμάτων (ιχθείς) και της αλιευτικής ικανότητας (σκάφη) του στόλου. Η διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας πραγματοποιείται για κάθε είδος αλιείας το οποίο ορίζεται από τα αλιευτικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται καθώς και από τα είδη που αλιεύονται.

Είναι δυνατόν να λάβουν κοινοτικές διαρθρωτικές ενισχύσεις και άλλοι τομείς όπως η υδατοκαλλιέργεια, η μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων, η προώθηση και η εμπορία αυτών των προϊόντων. Προβλέπονται επίσης ενισχύσεις για την εκπαίδευση και τη στρόφη των αλιέων προς άλλες δραστηριότητες, καθώς και μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των καθεστώτων πρόωρης συνταξιοδότησης.

Η μεταρρύθμιση εισήγαγε επίσης και αλλαγές όσον αφορά τις ενισχύσεις του στόλου. Η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για την ανανέωση του στόλου περιορίζεται στα σκάφη κάτω των 400 ολικής χωρητικότητας κατά τα έτη 2003 και 2004 και στη συνέχεια οι ενισχύσεις αυτές καταργήθηκαν. Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό μετά τις

31 Δεκεμβρίου 2004 συνέχισαν να είναι επιλέξιμες για κοινοτικές ενισχύσεις μόνον οι βελτιώσεις στον τομέα της ασφάλειας και της καλύτερευσης των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας επί των πλοίων. Αντίθετα διατίθενται συμπληρωματικές ενισχύσεις για διάλυση πλοίων. Προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι κοινωνικές, οικονομικές και περιφερειακές επιπτώσεις που είναι δυνατόν να έχει η αναδιάρθρωση του τομέα της αλιείας λόγω της κρίσιμης κατάστασης αρκετών αλιευτικών αποθεμάτων προβλέπονται στα πλαίσια της μεταρρύθμισης και πρόσθετα κοινωνικοοικονομικά μέτρα.

2.1.4 Σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς

Οι διεθνείς σχέσεις σε θέματα αλιείας αποτελούν επίσης μια σημαντική πτυχή της ΚΑΠ. Αποτελούνται από δύο μεγάλα σκέλη που είναι η σύναψη αλιευτικών συμφωνιών με τις τρίτες χώρες και η συμμετοχή της ΕΕ, με την ιδιότητα του μέλους ή του παρατηρητή, σε διάφορους διεθνείς οργανισμούς που είναι επιφορτισμένοι με τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων ανοιχτής θάλασσας. Με τη δράση της σε διεθνές επίπεδο, η Ένωση επιδιώκει να συμβάλλει στη διασφάλιση της βιώσιμης εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων και έξω από τα δικά της ύδατα.

Βασικό στοιχείο της Κ.Α.Π. αποτελούν οι ρυθμίσεις που προβλέπουν πρόσβαση του στόλου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα χωρικά ύδατα χωρών που δεν είναι μέλη της Ένωσης, κυρίως με τη μορφή αλιευτικών συμφωνιών. Χωρίς τις ρυθμίσεις αυτές, η γενική επέκταση της αλιευτικής ζώνης στα 200 ναυτικά μίλια και η επακόλουθη ουσιαστική μείωση των αλιευτικών δυνατοτήτων θα είχαν σοβαρό αντίκτυπο για τους κοινοτικούς αλιείς. Επιπλέον, υπό τις παρούσες συνθήκες που επικρατούν ως προς το δυναμικό των πλεονασμάτων, οι συμφωνίες αυτές αντιπροσωπεύουν ένα μέσο για τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας στα κοινοτικά ύδατα.

Μέχρι σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει 26 συμφωνίες με χώρες της Αφρικής, χώρες του Ινδικού ωκεανού και του Βορείου Ατλαντικού, καθώς και την Αργεντινή. Οι αλιευτικές συμφωνίες διαχωρίζονται ανάλογα με το είδος των παραχωρήσεων που προσφέρονται, τις αμοιβαίες ρυθμίσεις, την πρόσβαση σε πλεονασματικά αποθέματα, την πρόσβαση σε αποθέματα ως αντάλλαγμα για την πρόσβαση στην αγορά, την πρόσβαση σε αποθέματα ως αντάλλαγμα για τη παροχή χρηματοδοτικής αντιστάθμισης και την πρόσβαση σε αποθέματα ως αντάλλαγμα για τη χορήγηση πληρωμών.

Οι αλιευτικές συμφωνίες έχουν θετικά αποτελέσματα και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρουν θέσεις εργασίας, όχι μόνο για τους αλιείς που εργάζονται στα αλιευτικά σκάφη, αλλά και για όσους απασχολούνται σε συναφείς δραστηριότητες. Για τις τρίτες χώρες η κοινοτική χρηματοδότηση, που αποτελεί αντιστάθμιση, επιτρέπει την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων στον τομέα της αλιείας, όπως λιμάνια, αποθηκευτικούς χώρους κ.λπ. και παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης στους τοπικούς αλιείς τόσο στα κοινοτικά σκάφη, όσο και στις βιομηχανίες μεταποίησης (π.χ. κονσερ-βαβιομηχανία του Ντακάρ στη Σενεγάλη).

Επίσης με διεθνείς συμφωνίες ιδρύονται Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας (Π.Ο.Α.) με σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για την επίτευξη της βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων της ανοικτής θάλασσας. Σ' αυτές η Κοινότητα μετέχει είτε ως πλήρες μέλος, όπως για παράδειγμα στον Οργανισμό Αλιείας του Βορειοδυτικού Ατλαντικού (**NAFO**), τη Διεθνή Επιτροπή Αλιείας της Βαλτικής Θάλασσας (**IBFSC**), την Επιτροπή Τόνου Ινδικού Ωκεανού (ΙΟΤC) και τον Οργανισμό Διατήρησης Σολομού Βορείου Ατλαντικού (NASCΟ), είτε με την ιδιότητα του παρατηρητή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

"Συναφθείσες και ισχύουσες συμφωνίες με τρίτες χώρες"

Βόρειες χώρες	Χώρες της Αφρικής και του Ινδικού Ωκεανού	Λατινική Αμερική
Νήσοι Φερόες	Αγκόλα	Αργεντινή
Γροιλανδία	Πράσινο Ακρωτήριο	
Ισλανδία	Νήσοι Κομόρες	
Νορβηγία	Ισημερινή Γουινέα	
Εσθονία	Γκάμπια	
Λετονία	Γκαμπόν	
Λιθουανία	Γουινέα Μπισσάου	
Πολωνία*	Γουινέα Κόνακρου	
Ρωσία*	Ακτή Ελεφαντοστού	
	Μαδαγασκάρη	
	Μαρόκο	
	Μαυριτανία	
	Μαυρίκιος	
	Αγ. Θωμάς - Ν.	
	Σενεγάλη	
	Σειχέλλες	

*σύμφωνα με τις υφιστάμενες συμφωνίες με τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Φινλανδία και Σουηδία

Οι Π.Ο.Α. θεσπίζουν μέτρα με σκοπό την επίτευξη της βιώσιμης αλιείας. Τέτοια μέτρα είναι ο καθορισμός ανώτατου ορίου στις ποσότητες των αλιευμάτων στις αντίστοιχες περιοχές, η απαγόρευση της αλιείας σ' ορισμένες περιοχές είτε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους είτε σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, η απαγόρευση της χρήσης ορισμένων τεχνικών ή εργαλείων, η εκπόνηση προγραμμάτων κοινού ελέγχου των αλιευτικών σκαφών κ.λ.π. Οι Π.Ο.Α. αποτελούν ένα πολύτιμο όργανο στη συνεργασία των κρατών για την ορθολογικότερη διαχείριση της αλιείας.

2.2 Σύστημα ελέγχου της κοινής αλιευτικής πολιτικής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να εξασφαλίσει την τήρηση των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής θέσπισε με Κανονισμούς το Κοινοτικό Σύστημα Ελέγχου που βασίζεται στον Κανονισμό 2847/1993 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 1993. Το Κοινοτικό Σύστημα Ελέγχου περιλαμβάνει διατάξεις που αναφέρονται:

- στα μέτρα διατήρησης των πόρων
- στα διαρθρωτικά μέτρα
- στα μέτρα κοινής οργάνωσης της αγοράς

-στις κυρώσεις που πρέπει να επιβάλλονται σε περιπτώσεις μη εφαρμογής των ανωτέρω μέτρων.

Για τον έλεγχο και την εφαρμογή κανόνων της Κ.Α.Π. αρμόδιες είναι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δημιουργήσει ένα Σώμα Επιθεωρητών που ελέγχει την αποτελεσματικότητα των εθνικών υπηρεσιών επιθεώρησης. Οι κοινοτικοί επιθεωρητές δεν πραγματοποιούν άμεσες επιθεωρήσεις παρά μόνο όταν δραστηριοποιούνται σε διεθνή ύδατα στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανώσεων αλιείας. Συνοδεύουν τους εθνικούς επιθεωρητές κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους και αναφέρουν τα πορίσματα τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το 1993 με ένα νέο Κανονισμό της η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενίσχυσε τους ελέγχους στην αλίευση των ιχθύων και τους επέκτεινε και σε άλλους τομείς της Κ.Α.Π., όπως τις διαρθρώσεις, την εμπορία και τις υδατοκαλλιέργειες. Επιπλέον, οι έλεγχοι επιβάλλονται σε όλες τις βαθμίδες στην αλυσίδα παραγωγής ιχθύων, από τον παραγωγό έως τον καταναλωτή και αφορούν τα ίδια τα αλιεύματα, τις εκφορτώσεις, τη μεταφορά ή τις πωλήσεις. Προβλέπονται ιδιαίτερα λεπτομερείς έλεγχοι όσων στοιχείων καταγράφονται στα ημερολόγια των αλιευτικών σκαφών. Οι κυρώσεις για τους παραβάτες αποφασίζονται από τα εθνικά δικαστήρια. Οι κυρώσεις κυμαίνονται από ελαφρά πρόστιμα, κατάσχεση των αλιευτικών δισκίων, των αλιευμάτων ή ακόμα του ίδιου του σκάφους, έως την προσωρινή ανάκληση ή τη μόνιμη αφαίρεση των αλιευτικών αδειών.

Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να θεσπίζει, σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία, κατάλληλα μέτρα ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματικότητα του συστήματος. Το σύστημα εφαρμόζεται σε όλες τις αλιευτικές δραστηριότητες και σε όλες τις συναφείς δραστηριότητες οι οποίες ασκούνται στο έδαφος και στα θαλάσσια ύδατα που υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία των κρατών μελών και αφορά στη δραστηριότητα των σκαφών που φέρουν τη σημαία τρίτης χώρας, με την επιφύλαξη του δικαιώματος αβλαβούς διέλευσης δια των χωρικών υδάτων, καθώς και της ελεύθερης ναυσιπλοΐας στην αποκλειστική αλιευτική ζώνη των 200 ναυτικών μιλίων. Το σύστημα εφαρμόζεται επίσης στις δραστηριότητες των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών όταν βρίσκονται στα χωρικά ύδατα κρατών μη μελών ή βρίσκονται στην ανοικτή θάλασσα, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που επιβάλλουν οι αλιευτικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών ή οι διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες η Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος.

Για να εξασφαλιστεί η τήρηση όλων των κανόνων που ισχύουν και αφορούν στα μέτρα διατήρησης και ελέγχου, κάθε κράτος μέλος παρακολουθεί, στο έδαφος του και

στα θαλάσσια ύδατα που υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία του, την αλιευτική δραστηριότητα και τις συναφείς δραστηριότητες. Τα κράτη μέλη επιθεωρούν τα αλιευτικά σκάφη και ερευνούν όλες τις δραστηριότητες, προκειμένου να εξακριβώσουν την εφαρμογή του Κανονισμού, καθώς και τις δραστηριότητες εκφόρτωσης, πώλησης, μεταφοράς και αποθήκευσης ψαριών και καταγραφής των εκφορτώσεων και των πωλήσεων.

Κάθε κράτος - μέλος θεσπίζει δορυφορικό σύστημα παρακολούθησης των σκαφών (το V.M.S./Vessel Monitoring by Satellite) για τον εντοπισμό του στίγματος των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών. Το V.M.S. δεν εφαρμόζεται στα σκάφη που αλιεύουν αποκλειστικά στη θαλάσσια ζώνη των 12 ν.μ. από τη γραμμή βάσης του κράτους - μέλους και σε όσα σκάφη η διάρκεια του ταξιδιού, από τον απόπλου μέχρι τον κατάπλου στο λιμάνι δεν υπερβαίνει τις 24 ώρες.

Τα κράτη - μέλη δημιουργούν και θέτουν σε λειτουργία τα Κέντρα Παρακολούθησης της Αλιείας, που παρακολουθούν τις αλιευτικές δραστηριότητες. Η Ένωση παρέχει επίσης χρηματοδοτική ενίσχυση στα κράτη μέλη για μέτρα που προορίζονται να ενισχύσουν τον έλεγχο και για την απόκτηση σκαφών και αεροσκαφών για την προστασία των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Οι πλοίαρχοι των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών που αλιεύουν ένα απόθεμα ή ομάδα αποθεμάτων είναι υποχρεωμένοι να τηρούν ημερολόγιο πλαιίου, στο οποίο αναφέρονται οι εργασίες τους δηλαδή οι ποσότητες κάθε είδους που αλιεύεται, η ημερομηνία και ο τόπος των αλιεύσεων και ο τύπος των αλιευτικών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν. Ο πλοίαρχος κάθε κοινοτικού αλιευτικού σκάφους με ολικό μήκος τουλάχιστον 10μ. υποβάλλει δήλωση στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους, όπου γίνεται η εκφόρτωση, μέσα σε 48 ώρες από την εκφόρτωση. Στη δήλωση αναφέρονται οι ποσότητες που εκφορτώθηκαν ανά είδος αλιεύματος και η περιοχή αλίευσής τους.

Τα κέντρα δημοπρασίας των αλιευτικών προϊόντων υποβάλλουν στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους δήλωση πώλησης που περιέχει τα είδη των αλιευμάτων με το μέγεθος, το βάρος, τη ποιότητα, τη τιμή, το όνομα του πωλητή και του αγοραστή, το τόπο και την ημερομηνία της πώλησης.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν την παρακολούθηση των ειδών που αλιεύονται από τα σκάφη τους στα χωρικά ύδατα που υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία τρίτων χωρών και στην ανοικτή θάλασσα. Σκοπός είναι η εξακρίβωση και η καταγραφή των μεταφορτώσεων και των εκφορτώσεων των αλιευμάτων αυτών.

Τα μέτρα ελέγχου και εξακρίβωσης πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι πλοιακτήτες ή οι πλοίαρχοι τηρούν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

στα αλιευτικά σκάφη τηρείται ημερολόγιο πλοίου, στο οποίο οι πλοίαρχοι καταχωρούν τα αλιεύματα τους, κατά τις εκφορτώσεις που πραγματοποιούνται σε κοινοτικά λιμάνια, υποβάλλεται δήλωση εκφόρτωσης στις αρχές του κράτους μέλους εκφόρτωσης, τα στοιχεία κάθε μεταφόρτωσης φαριών σε αλιευτικό σκάφος τρίτης χώρας και των εκφορτώσεων που πραγματοποιούνται απευθείας σε τρίτες χώρες γνωστοποιούνται στο κράτος μέλος της σημαίας.

2.3 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2000-2006

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (Ε.Π.Α.Λ.) 2000-2006 είναι το τομεακό πρόγραμμα του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που αναφέρεται στην αλιεία. Οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος αυτού είναι:

- η επίτευξη ισορροπίας, κατά βιώσιμο τρόπο, μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους
- η εφαρμογή των αρχών υπεύθυνης αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η συμβολή στην ανάπτυξη βιώσιμων, από οικονομικής απόψεως, επιχειρήσεων
- η βελτίωση της ποιότητας του εφοδιασμού της αγοράς και η αξιοποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
- η συμβολή στην τοπική ανάπτυξη, ιδίως των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία
- η ορθολογική εκμετάλλευση των εσωτερικών υδάτινων πόρων, στα πλαίσια της αειφορίας
- η προώθηση ίσων ευκαιριών για εργασία

Οι στρατηγικοί αυτοί στόχοι επιτυγχάνονται μέσα από άξονες προτεραιότητας. Οι άξονες αυτοί αναφέρονται στην προσαρμογή της αλιευτικής προσπάθειας, στην ανανέωση και στον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών, στην προστασία και ανάπτυξη των υδάτινων πόρων - υδατοκαλλιέργεια - εξοπλισμός λιμένων αλιείας -

μεταποίηση και εμπορία - αλιεία εσωτερικών υδάτων, στα κοινωνικοοικονομικά και άλλα μέτρα, στην τεχνική βοήθεια και στις χρηματοδοτικές ενέργειες από άλλα διαρθρωτικά ταμεία.

Οι άξονες αυτοί εξειδικεύονται σε μέτρα και στη συνέχεια τα μέτρα με συγκεκριμένες δράσεις. Έτσι, το ΕΠ.ΑΛ. 2000-2006 περιλαμβάνει τους παρακάτω άξονες, μέτρα και δράσεις:

Άξονας 1 : προσαρμογή αλιευτικής προσπάθειας

Ο άξονας αυτός αναφέρεται στον περιορισμό της αλιευτικής δραστηριότητας με σκοπό την προστασία και ανάκαμψη των αλιευτικών πόρων. Για την επίτευξη του στόχου αυτού προβλέπονται μέτρα όπως η διάλυση επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών, με αποζημίωση των αλιέων πλοιοκτητών, η μεταφορά του αλιευτικού σκάφους σε τρίτη, μη κοινοτική χώρα ή η αλλαγή της χρήσης του εκτός αλιευτικής δράσης σε τομείς διαφύλαξης της ιστορικής κληρονομιάς, αλιευτικής έρευνας και εκπαίδευσης και ελέγχου της αλιευτικής δραστηριότητας και η μεταβίβαση της κυριότητας του αλιευτικού σκάφους σε μικτές εταιρείες που θα έχουν την έδρα τους σε χώρα μη κοινοτική.

Άξονας 2 : ανανέωση και εκσυγχρονισμός του στόλου

Ο άξονας αυτός αναφέρεται στην ανανέωση και στον εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου. Η επίτευξη αυτού του στόχου μπορεί να γίνει είτε με αντικατάσταση των παλιών σκαφών με νέα αξιόπλοα, κατασκευασμένα σύμφωνα με τις απαιτήσεις της τεχνολογικής προόδου, είτε με τον εκσυγχρονισμό των υπάρχοντων αλιευτικών σκαφών προκειμένου να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της τεχνολογικής προόδου. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθούν οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, η επιλεκτικότητα των αλιευτικών εργαλείων και τεχνικών και διασφαλίζεται η υγιεινή και διατήρηση των αλιευμάτων στο σκάφος.

Άξονας 3 : προστασία και ανάπτυξη αλιευτικών πόρων, υδατοκαλλιέργεια, εξοπλισμός αλιευτικών λιμένων, μεταποίηση και εμπορία, αλιεία εσωτερικών υδάτων

Στόχος του άξονα αυτού είναι η προστασία και η ανάπτυξη των αλιευτικών πόρων των παράκτιων περιοχών. Αυτό επιτυγχάνεται με την αύξηση της παραγωγής των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας, τη βελτίωση της ποιότητας και υγιεινής των

παραγομένων προϊόντων, την αύξηση της δυναμικότητας και τον εκσυγχρονισμό των μονάδων υδατοκαλλιέργειας.

Επίσης, στην επίτευξη του στόχου αυτού συντελεί η βελτίωση των συνθηκών ελλιμενισμού των αλιευτικών σκαφών και των συνθηκών εκφόρτωσης, συντήρησης και διακίνησης αλιευμάτων. Με τον άξονα αυτό προβλέπεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η αλιευτική αξιοποίηση και αναβάθμιση της παραγωγής προϊόντων από εσωτερικά ύδατα στο πλαίσιο της ορθολογικής διαχείρισης με σεβασμό στο περιβάλλον.

Άξονας 4 : κοινωνικά και αλλά μέτρα

Ο άξονας αυτός αναφέρεται στην οικονομική ενίσχυση των αλιέων και πλοιοκτητών αλιευτικών σκαφών, με σκοπό την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των όρων άσκησης της αλιευτικής δραστηριότητας της παράκτιας αλιείας περιορισμένης κλίμακας δηλαδή της αλιείας που ασκείται από σκάφη ολικού μήκους κάτω των 12 μέτρων. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με μέτρα όπως είναι, η εφαρμογή τεχνολογικών καινοτομιών, ο επαγγελματικός αναπροσανατολισμός ή η επαγγελματική κατάρτιση, η πρόωρη συνταξιοδότηση των αλιέων υπό προϋποθέσεις, με την ανάπτυξη του θεσμού των Ομάδων Παραγωγών

Άξονας 5 : τεχνική βοήθεια

Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει τα μέτρα και τις δράσεις που είναι απαραίτητα να ληφθούν για την επίτευξη της μεγαλύτερης εφαρμογής του ΕΠ.ΑΛ. 2000-2006. Για την πραγματοποίηση αυτού του άξονα εκπονούνται μελέτες, εγκαθίσταται αποτελεσματική υλικοτεχνική υποδομή, συνεδριάζουν επιτροπές και υπο-επιτροπές και προσλαμβάνεται εξειδικευμένο προσωπικό.

Άξονας 6 : χρηματοδοτικές ενέργειες από το Ε.Τ.Π.Α.

Στόχος του άξονα αυτού είναι η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών που είναι απαραίτητες για τους τομείς της θαλάσσιας αλιείας, των εσωτερικών υδάτων, των υδατοκαλλιεργειών και της εμπορίας αλιευτικών προϊόντων.

Για τη διαχείριση του Ε.Π.ΑΛ. συστήθηκε και λειτουργεί στο Υπουργείο Γεωργίας η ειδική "Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος "Αλιεία". Η Υπηρεσία αυτή υπάγεται απ' ευθείας στον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου και είναι αρμόδια για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της κανονικότητας,

διαχείρισης και εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας (Ε.Π.ΑΑ) στο πλαίσιο του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Γ' ΚΠΣ) 2000-2006.

Ειδικότερες αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Διαχείρισης, είναι η διασφάλιση της συμβατότητας των πράξεων που εντάσσονται στο Ε.Π.ΑΑ με το Εθνικό και το Κοινοτικό δίκαιο, καθώς και τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, η συλλογή των οικονομικών και στατιστικών δεδομένων και η εισαγωγή τους στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (Ο.Π.Σ.), η σύνταξη της ετήσιας έκθεσης εκτέλεσης, η εφαρμογή των δράσεων δημοσιότητας του Ε.Π. σε συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ. και την Επιτροπή Παρακολούθησης του Ε.Π.

Για την ορθολογικότερη λειτουργία της η Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "Αλιεία" διαρθρώνεται σε 4 μονάδες: Μονάδα Α: Προγραμματισμού Ε.Π. και Αξιολόγησης, Μονάδα Β: Παρακολούθησης και Διαχείρισης Μονάδα, Γ: Ελέγχου Μονάδα, Δ: Οργάνωσης – Υποστήριξης.

2.4 Νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) για την περίοδο 2007 – 2013, δηλαδή ένα μηχανισμό χρηματοδοτικής στήριξης με σκοπό να διευκολυνθεί η υλοποίηση της τελευταίας μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και να υποστηριχθούν οι απαραίτητες αναδιαρθρώσεις που συνδέονται με την εξέλιξη του συγκεκριμένου τομέα. Το ΕΤΑ θα διαδεχθεί το υφιστάμενο χρηματοδοτικό Μέσω Προσανατολισμού της Αλιείας 2000 – 2006 (ΧΜΠΑ).

ΠΡΟΤΑΣΗ

Πρόταση κανονισμού του συμβουλίου της 14^{ης} Ιουλίου 2004 για ένα Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

ΣΥΝΟΨΗ

Πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει το νέο μηχανισμό προγραμματισμού της αλιείας στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών της ΕΕ για τη περίοδο 2007 – 2013.

Το ΕΤΑ θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο Χρηματοδοτικό Μέσω Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) το οποίο εφαρμόζεται για την περίοδο προγραμματισμού 2000 – 2006. σκοπός της εν λόγω πρότασης είναι να τροποποιήσει

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1263/1999 του Συμβουλίου, της 21^{ης} Ιουνίου 1999, για το χρηματοδοτικό μέσω προσανατολισμού της αλιείας και τον κανονισμό αριθ. 2792/1999 του Συμβουλίου, της 17^{ης} Δεκεμβρίου 1999, για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας.

Όπως και ο προηγούμενος χρηματοδοτικός μηχανισμός, ο ΕΤΑ θα στηρίξει την κοινή αλιευτική πολιτική (ΚΑΠ). Επιπλέον, το ΕΤΑ θα συμβάλει στην υλοποίηση των αλλαγών που επήλθαν στην ΚΑΠ στο πλαίσιο της τελευταίας μεταρρύθμισής της το 2002. Λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη του τομέα της αλιείας και την πρόσφατη διεύρυνση της Κοινότητας, το ΕΤΑ θα συμβάλλει στη διασφάλιση της βιωσιμότητας της αλιείας και της διαφοροποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία.

Αποστολή και στόχοι του ΕΤΑ

Με γνώμονα την υλοποίηση της ΚΑΠ, ο ΕΤΑ μπορεί να παραχωρήσει χρηματοδοτική στήριξη για την επίτευξη των εξής οικονομικών, περιβαλλοντολογικών και κοινωνικών στόχων:

- Διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των αλιευτικών δραστηριοτήτων και της βιώσιμης εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων
- Μείωση των πιέσεων που ασκούνται στα αλιευτικά αποθέματα, με εξορρόπηση της αλιευτικής ικανότητας του κοινοτικού στόλου και των διαθέσιμων καλών πόρων.
- Ενίσχυση της ανάπτυξης οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας, καθώς και της ανταγωνιστικότητας των δομών εκμετάλλευσης των πόρων.
- Προώθηση της διατήρησης της προστασίας του περιβάλλοντος και των θαλάσσιων πόρων.
- Προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στις παράκτιες, θαλάσσιες και λιμναίες περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια, και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας στις περιοχές αυτές.
- Προώθηση της αξιοποίησης των ανθρώπινων πόρων και της ισότητας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών που ασχολούνται στον τομέα της αλιείας.

Πεδίο εφαρμογής

Για το ΕΤΑ προβλέπονται πέντε άξονες προτεραιότητας.

- **Μέτρα υπέρ της αναπροσαρμογής του κοινοτικού αλιευτικού στόλου:**

Θα διατίθεται οικονομική ενίσχυση στους αλιείς και ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών που ζημιώνονται από τα μέτρα καταπολέμησης της υπερεκμετάλλευσης των πόρων. Τέτοια ενίσχυση θα χορηγείται κυρίως για την προσωρινή ή οριστική απόσυρση αλιευτικών σκαφών και για την επαγγελματική κατάρτιση, τον επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό ή την πρόωρη συνταξιοδότηση των αλιέων.

- **Υδατοκαλλιέργεια, μεταποίηση και εμπορία:**

Το ΕΤΑ θα στηρίξει την απόκτηση και την χρήση εξοπλισμού και τεχνικών που μειώνουν τις επιπτώσεις της αλιευτικής παραγωγής στο περιβάλλον. Η ενίσχυση θα εστιάζεται στις μικρές επιχειρήσεις και στις μικρο-επιχειρήσεις.

- **Συλλογικές δράσεις:**

Επιλέξιμα να λαμβάνουν ενίσχυση θα είναι τα έργα που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη ή στη διατήρηση των πόρων, στην ενίσχυση της αγοράς αλιευτικών προϊόντων ή στην προώθηση εταιρικών σχημάτων μεταξύ επιστημόνων και επαγγελματιών του τομέα της αλιείας.

- **Βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία:**

Το ΕΤΑ θα υποστηρίξει τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στη διαφοροποίηση και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία και οι οποίες επηρεάζονται από την παρακμή των αλιευτικών δραστηριοτήτων.

- **Τεχνική βοήθεια:**

Το Ταμείο μπορεί να χρηματοδοτήσει τις δράσεις προετοιμασίας, παρακολούθησης, διοικητικής και τεχνικής στήριξης, αξιολόγησης, δημοσιονομικού και άλλου ελέγχου που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή του προτεινόμενου κανονισμού.

Προγραμματισμός

Ένας από τους βασικούς στόχους του ΕΤΑ είναι η απλοποίηση της κατανομής και της διαχείρισης των κονδυλίων. Θα διευκρινιστούν οι αρμοδιότητες της Επιτροπής και των καρτών μελών αντιστοίχως, τηρούμενης της αρχής της επικουρικότητας.

Έπειτα από συνεννόηση με τους ενδιαφερόμενους εταίρους, τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν εθνικό στρατηγικό σχέδιο όπου θα ορίζονται οι συγκεκριμένοι στόχοι και οι εθνικές προτεραιότητες για την υλοποίηση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής συμπεριλαμβανομένων των δράσεων που θα τύχουν υποστήριξης από το Ταμείο σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για την ανάπτυξη της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Τα οποία και θα χρησιμεύσουν ως πλαίσιο αναφοράς για τον προγραμματισμό.

Το στρατηγικό αυτό σχέδιο στο οποίο θα εκτίθενται λεπτομερώς οι παρεμβάσεις, η χρηματοδοτική συνεισφορά του ταμείου, και οι άλλοι πόροι, θα χρησιμεύσει ως βάση για την κατάρτιση των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές:

Το Συμβούλιο χαράζει τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα της αλιείας και των παράκτιων περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία ώστε να καθορίσει τις προτεραιότητες παρέμβασης προγραμματισμού για την περίοδο 2007 – 2013.

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές θεσπίζονται με την διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 37 της συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το αργότερο τρις μήνες μετά την έναρξη ισχύος του προτεινόμενου κανονισμού.

Δημοσιονομικό πλαίσιο:

Σύμφωνα με την πρόταση της επιτροπής το ΕΤΑ θα διαθέτει 4.963 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο προγραμματισμού 2007 – 2013. Για την διάρκεια αυτής της περιόδου, η Επιτροπή προτείνει να διατίθεται ετησίως συνολικό ποσό 700 εκατομμυρίων ευρώ στα 25 κράτη μέλη.

Εκτιμάται περίπου ότι τα τρία τέταρτα των συνολικών χρηματοδοτικών πόρων του Ταμείου θα διαθέτουν στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες και στα νέα κράτη μέλη, δηλαδή στις περιφέρειες που εμπίπτουν στο νέο στόχο «Σύγκληση».

Για τις υπόλοιπες περιφέρειες τα ποσά θα κατανεμηθούν μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τη σημασία του τομέα της αλιείας, τον αριθμό των στόμων που

απασχολούνται στον τομέα αυτό και τις αναπροσαρμογές που κρίνονται απαραίτητες για την αλιεία και για τη συνέχεια των δραστηριοτήτων.

Νέα προσέγγιση για τα ευρωπαϊκά ταμεία:

Σύμφωνα με τη νέα αυτή προσέγγιση που υιοθετήθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο, προβλέπεται η συνάθροιση των χρηματοδοτικών πόρων υπέρ της αλιείας, της γεωργίας, και της αγροτικής ανάπτυξης και του περιβάλλοντος σε μια νέα θέση του προϋπολογισμού με τίτλο «Βιώσιμη διαχείριση και διατήρηση των φυσικών πόρων».

Για λόγους απλοποίησης και διαφάνειας, η Επιτροπή προτείνει επίσης την δημιουργία ενός ενιαίου ταμείου για την αλιεία και για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ΚΑΠ αντί για τις τέσσερις υφιστάμενες θέσεις του προϋπολογισμού.

Όπως και τα άλλα ευρωπαϊκά ταμεία, το ΕΤΑ θα διέπεται από τις αρχές στις οποίες βασίζεται η νέα προσέγγιση, όπως η απλοποίηση, ο στρατηγικός σχεδιασμός και η αυξημένη ευθύνη των κρατών μελών σε ότι αφορά την επιλογή και την χρήση των ταμείων.

2.5 Διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται από ένα πρωτότυπο θεσμικό σύστημα το οποίο τη διακρίνει από τους κλασικούς διεθνείς οργανισμούς. Τα κράτη που έχουν υπογράψει τις ευρωπαϊκές Συνθήκες συμφώνησαν να εκχωρήσουν αρμοδιότητες εθνικής κυριαρχίας υπέρ ανεξάρτητων οργάνων, τα οποία εκπροσωπούν τόσο τα εθνικά συμφέροντα όσο και το κοινοτικό συμφέρον, και συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις συμπληρωματικότητας από τις οποίες απορρέει η διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Τα όργανα της Ε.Ε. διακρίνονται σε κύρια και σε βοηθητικά, συμβουλευτικά ή δευτερεύοντα.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σ' αυτό εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις των 15 κρατών - μελών. Σε κάθε συνεδρίαση συμμετέχει ένας αντιπρόσωπος, κατά κανόνα υπουργός (γι' αυτό είναι γνωστό ως Συμβούλιο των Υπουργών), ανάλογα με το θέμα που είναι γραμμένο στην ημερήσια διάταξη π.χ. εξωτερικές υποθέσεις, γεωργία, αλιεία, βιομηχανία, μεταφορές, περιβάλλον κ.λπ.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου της Ε.Ε. είναι:

- νομοθετικές. Για ένα μεγάλο μέρος των κοινοτικών αρμοδιοτήτων το Συμβούλιο ασκεί τη νομοθετική εξουσία συναποφασίζοντας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- ο συντονισμός της γενικής οικονομικής πολιτικής των κρατών - μελών,
- η συγκρότηση, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της Αρχής που εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Κοινότητας.
- η συνομολόγηση συμφωνιών μεταξύ Ε.Ε. και τρίτων κρατών ή διεθνών οργανισμών.
- η λήψη αποφάσεων για την εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας με βάση τους γενικούς προσανατολισμούς που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
- η θέσπιση μέτρων στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας των κρατών-μελών σε ποινικά θέματα.

Στο Συμβούλιο της Ε.Ε., κάθε χώρα ασκεί, εκ περιτροπής, την προεδρία για χρονική περίοδο έξι μηνών, με βάση την αρχή της εναλλαγής μικρών και μεγάλων κρατών-μελών. Προκειμένου να εξασφαλισθεί στοιχειώδης συνέχεια, παρά τη σχετικά συχνή εναλλαγή στην προεδρία, δημιουργήθηκε η λεγόμενη "τρίαιμα" που απαρτίζεται από τη χώρα που ασκεί την προεδρία, την προκάτοχο και τη διάδοχο της. Με την προετοιμασία των συνόδων του Συμβουλίου είναι επιφορτισμένα δύο μόνιμα όργανα, η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων των κρατών μελών / "Coreper", η οποία προετοιμάζει τις υπουργικές συνόδους και η Γενική Γραμματεία, η οποία παρέχει διοικητική υποστήριξη στο Συμβούλιο εξασφαλίζοντας τη διερμηνεία και τη μετάφραση των εγγράφων.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν πρέπει να συγχέεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που προήλθε από τις "ευρωπαϊκές συνόδους κορυφής" των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το 1987 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενσωματώθηκε στη θεσμική διάρθρωση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο και σε αυτό συμμετέχει αυτοδικαίως ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η κύρια λειτουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συνίσταται στον καθορισμό των γενικών πολιτικών προσανατολισμών για την Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι όργανο στο οποίο οι κοινοτικοί ηγέτες ανταλλάσσουν άτυπα τις απόψεις τους για την πολιτική συνεργασία και γενικότερα για την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το όργανο δημοκρατικής έκφρασης και πολιτικού ελέγχου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που συμμετέχει επίσης στη νομοθετική διαδικασία.

Τα μέλη του εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία κάθε πέντε χρόνια και εκπροσωπούν 370 εκατομμύρια πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα ο αριθμός των μελών του είναι 626 βουλευτές που κατανέμονται ως εξής:

99 βουλευτές προέρχονται από τη Γερμανία, 87 από τη Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο, 64 από την Ισπανία, 31 από τις Κάτω χώρες, 25 από το Βέλγιο, την Ελλάδα και την Πορτογαλία, 22 από τη Σουηδία, 21 από την Αυστρία, 16 από τη Δανία και τη Φινλανδία, 15 από την Ιρλανδία και 6 από το Λουξεμβούργο. Ενόψει της επικείμενης διεύρυνσης, ο μέγιστος αριθμός των εδρών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθορίστηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ σε 700.

Το Κοινοβούλιο πραγματοποιεί κανονικά τις συνόδους ολομέλειας του στο Στρασβούργο. Οι 20 επιτροπές του, που προετοιμάζουν τις εργασίες των συνόδων ολομέλειας, καθώς και οι πολιτικές ομάδες συνεδριάζουν συνήθως στις Βρυξέλλες. Η Γενική Γραμματεία του Κοινοβουλίου έχει έδρα το Λουξεμβούργο.

Οι κύριες αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι ακόλουθες:

- α) νομοθετικές: εξετάζει τις προτάσεις της Επιτροπής και συμμετέχει μαζί με το Συμβούλιο στη νομοθετική διαδικασία,
- β) δημοσιονομικές: σε συνεργασία με το Συμβούλιο εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ε.Ε.,
- γ) ελεγκτικές: ελέγχει τις δραστηριότητες της Ε.Ε. μέσω της διαδικασίας διορισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και μέσω των γραπτών ή προφορικών ερωτήσεων που απευθύνει στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διορίζει το Διαμεσολαβητή για τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου. Ο Διαμεσολαβητής αποτελεί νέο θεσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει ως αποστολή την έρευνα των καταγγελιών πολιτών κράτους - μέλους της Ε.Ε. ή επιχειρήσεων για περιπτώσεις κακής διοίκησης από πλευράς των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ένα από τα βασικά όργανα του κοινοτικού θεσμικού συστήματος. Μετά την τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε., αποτελείται από 20 μέλη (δύο μέλη για τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία και την Ισπανία, και από ένα από τα υπόλοιπα κράτη - μέλη). Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται για πέντε

χρόνια μετά από κοινή συμφωνία των κρατών - μελών και ασκούν τα καθήκοντα τους με πλήρη ανεξαρτησία.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι οι ακόλουθες:

α) νομοθετικές: έχει το δικαίωμα πρωτοβουλίας καθώς είναι η κινητήρια δύναμη της κοινοτικής πολιτικής και από αυτήν ξεκινά κάθε κοινοτική δράση.

β) ελεγκτικές: ελέγχει την εφαρμογή και εκτέλεση του κοινοτικού δικαίου από τα κράτη - μέλη, είναι δηλ. ο θεματοφύλακας του κοινοτικού δικαίου,

γ) διαπραγματευτικές: διαχειρίζεται τις υποθέσεις που αφορούν στην αποστολή και στην αποδοχή διπλωματικών αντιπροσώπων και διεξάγει τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών της Ε.Ε. με τρίτα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς

Η Επιτροπή επικουρείται από έναν διοικητικό μηχανισμό, που περιλαμβάνει 25 Γενικές Διευθύνσεις που καλύπτουν ισάριθμους ειδικούς τομείς για την εφαρμογή των κοινών πολιτικών και τη γενική διοικητική διαχείριση. Η Έδρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι στις Βρυξέλλες. Για την αλιεία αρμόδια Γενική Διεύθυνση είναι η XIV.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.)

Ο ρόλος του Δικαστηρίου είναι να διασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών.

Οι βασικές του λειτουργίες είναι:

-εκδικάζει τις διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών

-εκδικάζει τις διαφορές μεταξύ της Ε.Ε. και κρατών-μελών εκδικάζει τις διαφορές μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε

-εκδικάζει τις διαφορές μεταξύ ιδιωτών και της Ε.Ε.

-γνωμοδοτεί επί των διεθνών συμφωνιών

Το Δικαστήριο εδρεύει στο Λουξεμβούργο, αποτελείται από 15 δικαστές και επικουρείται από 8 γενικούς εισαγγελείς, που διορίζονται μετά από κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών για περίοδο έξι ετών. Κάθε κράτος - μέλος αποστέλλει από ένα δικαστή.

Η προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου μπορεί να λάβει μία από τις ακόλουθες μορφές:

α) προσφυγή για παράβαση, β) προσφυγή ακύρωσης, γ) προσφυγή κατά παράληψης, δ) αγωγή αποζημίωσης, ε) αίτηση αναιρέσης και στ) αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης.

Η διαδικασία έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων έχει ζωτική σημασία για την ομοιόμορφη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται, όταν τα εθνικά δικαστήρια απευθύνονται στο Δικαστήριο για υποθέσεις που εκκρεμούν

ενώπιον τους και ζητούν την έκδοση προδικαστικής απόφασης σε συγκεκριμένα ερωτήματα. Το προδικαστικό ερώτημα πρέπει να περιορίζεται στην ερμηνεία ή στο κύρος κοινοτικού κανόνα. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η διαρκής συνεργασία του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων.

Για την αποσυμφόρηση του έργου του Δ.Ε.Κ. ιδρύθηκε με βάση την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, το **Πρωτοδικείο**, που άρχισε να λειτουργεί το 1989. Αποτελείται από 15 δικαστές, που διορίζονται επίσης από τα κράτη - μέλη για έξι χρόνια. Είναι αρμόδιο για την εκδίκαση των προσφυγών των φυσικών και νομικών προσώπων κατά κοινοτικών πράξεων.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, ιδρύθηκε το 1975 και αποτελείται από 15 μέλη που ορίζονται για εξαετή περίοδο από τα κράτη μέλη κατόπιν κοινής συμφωνίας, αφού ζητηθεί η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Στις αρμοδιότητες του Συνεδρίου είναι:

-ο έλεγχος της νομιμότητας και της κανονικότητας των εσόδων και δαπανών της Ένωσης,

-η εξασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, διατυπώνει τις παρατηρήσεις για τα κοινοτικά οικονομικά σε ετήσια έκθεση, η οποία δημοσιεύεται στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Τα ακόλουθα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζονται ως δευτερεύοντα:

-Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), αποτελεί τη θεσμική εκπροσώπηση στην Ε.Ε. των διαφόρων ομάδων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

-Η Επιτροπή των Περιφερειών, συστήθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, ως νέο συμβουλευτικό όργανο.

-Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Λειτουργεί ως χρηματοδοτικό ίδρυμα και έχει ως αποστολή τη χορήγηση δανείων και εγγυήσεων, ιδίως για την αξιοποίηση των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών, για τον εκσυγχρονισμό ή τη μετατροπή επιχειρήσεων ή για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η έδρα της είναι στο Λουξεμβούργο.

-Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤρ). Είναι αρμόδια για τη σταθερότητα του ευρωπαϊκού νομίσματος "ΕΥΡΩ" και ελέγχει την προσφορά χρήματος σε αυτό το νόμισμα. Στην εκτέλεση της αποστολής της απολαμβάνει πλήρους ανεξαρτησίας. Η έδρα της βρίσκεται στη Φρανκφούρτη. Η ΕΚΤρ και οι Κεντρικές Τράπεζες των κρατών

-μελών αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ.) που έχει ως αποστολή:

- τη χάραξη και εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της Ε.Ε.,
- τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των κρατών - μελών,
- τη μέριμνα για την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών εντός της Κοινότητας

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση αρχίζει με την υποβολή σχετικής πρότασης από την Επιτροπή. Για την κατάρτιση ενός σχεδίου πρότασης της Επιτροπής, οι υπηρεσίες της συλλέγουν στοιχεία από τα κράτη μέλη, από τρίτες χώρες και από τις Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας. Οι υπηρεσίες αυτές μπορούν να ζητήσουν ειδικές μελέτες και συνήθως πραγματοποιούν εκτεταμένες διαβουλεύσεις με τις ενδιαφερόμενες ομάδες. Η Επιτροπή διαθέτει τη δική της Επιστημονική, Τεχνική και Οικονομική Επιτροπή Αλιείας (ΕΤΟΕΑ). Ανάλογα με το περιεχόμενο των προτάσεων, οι προαναφερόμενες επιτροπές μπορούν να κληθούν να εκφράσουν τη γνώμη τους. Άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής, όπως εκείνες που είναι αρμόδιες για το περιβάλλον και την περιφερειακή πολιτική, μπορούν επίσης να κληθούν να εκφράσουν τη γνώμη τους. Όταν καταρτισθεί η πρόταση, παρουσιάζεται σε συνεδρίαση των 20 επιτρόπων. Για την αλιεία υπάρχει ειδικός επίτροπος.

Εάν εγκριθεί από τους επιτρόπους, η πρόταση διαβιβάζεται στο Συμβούλιο, όπου εξετάζεται από τις αρμόδιες ομάδες και επιτροπές εργασίας. Ανάλογα με τη φύση της πρότασης, το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ή/και της Επιτροπής των Περιφερειών.

Εάν η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων των κρατών μελών (Coreper) συμφωνεί με την πρόταση, ψηφίζεται κατά την επόμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου χωρίς συζήτηση. Εάν, δεν υπάρξει συμφωνία μεταξύ της Coreper και της Επιτροπής, η πρόταση συζητείται σε συνεδρίαση του Συμβουλίου προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία. Εάν είναι δυνατόν να υπάρξει συμβιβασμός, η πρόταση υιοθετείται και καθίσταται κοινοτικός νόμος. Εάν το θέμα δεν διευθετηθεί, η Επιτροπή πρέπει να αποφασίσει εάν θα διατηρήσει την πρόταση της, θα την τροποποιήσει ή θα την αποσύρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Διεθνής Αλιευτική Πολιτική

ΓΕΝΙΚΑ

Εκτός από την Κοινοτική Αλιευτική Πολιτική ασκείται αλιευτική πολιτική τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε διεθνές επίπεδο από διάφορους Οργανισμούς λόγω της μεγάλης σημασίας που αποκτά στις μέρες μας η διατήρηση και η ορθολογική διαχείριση του αλιευτικού πλούτου. Τα αλιεύματα δεν περιορίζονται από εθνικά σύνορα και ως εκ τούτου η προστασία τους αποτελεί μέριμνα όλων των κρατών ανεξαρτήτως ισχύος και γεωγραφικής θέσης. Αντιλαμβανόμενοι την ανάγκη διατήρησης των πόρων και για τις μελλοντικές γενιές, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, οι διεθνείς οργανισμοί έχουν θέσει ως στόχο την προστασία των αποθεμάτων με την εφαρμογή κατευθύνσεων και την έγκριση κατάλληλων νομοθετικών ρυθμίσεων που αποσκοπούν στην ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων.

3.1 Περιφερειακές και υποπεριφερειακές αλιευτικές οργανώσεις

Με διεθνείς συμφωνίες έχουν ιδρυθεί Περιφερειακές Οργανώσεις Αλιείας (Π.Ο.Α.) με σκοπό την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας για την επίτευξη της βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων της ανοικτής θάλασσας. Σε αρκετές απ' αυτές η Ευρωπαϊκή Ένωση μετέχει είτε ως πλήρες μέλος, είτε με την ιδιότητα του παρατηρητή.

3.1.1 Οι σημαντικότερες Οργανώσεις βάση διεθνών συμφωνιών

Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο (GFCM General Fisheries Council for the Mediterranean)

Η Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο συστήθηκε με διεθνή συμφωνία, που υπογράφηκε υπό την αιγίδα του FAO, στη Ρώμη την 24η Σεπτεμβρίου 1949, και τέθηκε σε ισχύ την 20η Φεβρουαρίου 1952. Από τότε η συμφωνία υπέστη αρκετές τροποποιήσεις τα έτη 1963, 1976 και 1997. Μέλη είναι η Αλβανία, η Αλγερία, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Αίγυπτος, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Γαλλία, η Ελλάδα, το Ισραήλ, η Ιταλία, η Ιαπωνία, ο Λίβανος, η Λιβύη, η Μάλτα, το Μονακό, το Μαρόκο, η Ρουμανία, η Ισπανία, η Συρία, η Τυνησία, Τουρκία, Γιουγκοσλαβία. Με την αναθεώρηση του 1997 επετράπη η συμμετοχή και περιφερειακών οικονομικών οργανισμών (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση 1998).

Σκοποί της Επιτροπής είναι:

- η προώθηση της ανάπτυξης, διατήρησης και διαχείρισης των ζωντανών θαλάσσιων οργανισμών,
- η διαμόρφωση και υποβολή προτάσεων για μέτρα διατήρησης,
- η ενθάρρυνση συνεργασίας σε θέματα εκπαίδευσης.

Η συμφωνία καλύπτει όλες τις έμβιες οντότητες στην περιοχή της Μεσογείου Θάλασσας και τα συνδεόμενα μ' αυτή νερά.

Τα όργανα της Γενικής Επιτροπής Αλιείας είναι η Επιτροπή που αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων, η Επιτροπή Υδατοκαλλιεργειών, η Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.), και διάφορες ad hoc τεχνικές ομάδες συμβουλευτικές της Ε.Σ.Ε.

Η Επιτροπή έχει σκοπό την προαγωγή της ανάπτυξης, της διατήρησης, της ορθολογικής διαχείρισης και της αξιοποίησης των έμβιων θαλάσσιων πόρων, καθώς και την αειφόρο ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας στην περιφέρεια.

Η Επιτροπή Υδατοκαλλιέργειας, παρακολουθεί την ανάπτυξη και τις τάσεις των μεθόδων υδατοκαλλιέργειας στην περιφέρεια και παρακολουθεί την αλληλεπίδραση μεταξύ της ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας και του περιβάλλοντος.

Η Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή, παρέχει επιστημονικές, κοινωνικές και οικονομικές πληροφορίες, δεδομένα ή συμβουλές σχετικά με το έργο της επιτροπής διεύθυνσης της αλιείας και της Επιτροπής.

Οργανισμός Αλιείας του Βορειοδυτικού Ατλαντικού (Northwest Atlantic Fisheries Organization (NAFO)

Είναι η διάδοχη μορφή μιας προγενέστερης συμφωνίας, που λειτούργησε για τριάντα περίπου χρόνια, της Διεθνούς Επιτροπής για την Αλιεία στο Βορειοδυτικό Ατλαντικό (International Commission for the Northwest Atlantic Fisheries / ICNAF 3 Ιουλίου 1950), που είχε ως σκοπό την έρευνα, την προστασία και διατήρηση των αλιευτικών πόρων στο Βορειοδυτικό Ατλαντικό. Το 1978 όμως, λόγω της διεύρυνσης της αρμοδιότητας των παράκτιων κρατών στους ζώντες οργανισμούς στα 200 ν.μ., κατέστη αναγκαία η υπογραφή νέας αναθεωρημένης συμφωνίας.

Η συνάντηση που έλαβε χώρα στην Οτάβα του Καναδά, είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή συμφωνίας για τη μελλοντική συνεργασία στον τομέα της αλιείας στο Βορειοδυτικό Ατλαντικό και τη δημιουργία του NAFO, το 1979.

Κύριος σκοπός του Οργανισμού είναι η άριστη αξιοποίηση, η έλλογη διαχείριση και διατήρηση των αλιευτικών πόρων της περιοχής του Β.Δ. Ατλαντικού, και η προώθηση της επιστημονικής έρευνας και συνεργασίας μεταξύ των μελών.

Τα όργανα του Οργανισμού είναι:

α) το Γενικό Συμβούλιο, στο οποίο μετέχουν μέχρι τρεις εκπρόσωποι από κάθε μέλος, επιβλέπει και συντονίζει διοικητικά και οικονομικά τις διεθνείς σχέσεις του Οργανισμού, ρυθμίζει τα θέματα συμμετοχής στην Επιτροπή Αλιείας, και γενικά έχει κάθε αρμοδιότητα που του παρέχει η Συνθήκη.

β) το Επιστημονικό Συμβούλιο, αποτελεί ένα συμβουλευτικό όργανο αλλά και χώρο συνεργασίας των κρατών - μελών και ανταλλαγής επιστημονικών πληροφοριών για θέματα αλιείας, οικολογίας και περιβάλλοντος. Επίσης συγκεντρώνει και δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία, αναφορές και πληροφορίες για την αλιευτική δραστηριότητα και για θέματα περιβάλλοντος στην περιοχή. Τέλος λειτουργεί συμβουλευτικά προς την Επιτροπή Αλιείας, όταν ζητηθεί,

γ) η Επιτροπή Αλιείας, είναι αρμόδια για τη διαχείριση και διατήρηση των αλιευτικών πόρων στην περιοχή του Β.Δ. Ατλαντικού, και υιοθετεί προτάσεις για κοινή δράση, ώστε να επιτευχθεί η άριστη διαχείριση των αλιευτικών πόρων στην περιοχή αυτή.

δ) η Γραμματεία, είναι αρμόδια για τη διεκπεραίωση των διοικητικών θεμάτων.

Σήμερα μέλη του Οργανισμού είναι η Βουλγαρία, ο Καναδάς, η Κούβα, η Δανία (εκπροσωπώντας τα νησιά Φερόες και τη Γροιλανδία), η Εσθονία, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Γαλλία, η Ισλανδία, η Ιαπωνία, η Δημοκρατία της Κορέας, η Λετονία, η Λιθουανία, η Νορβηγία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Ρωσική Ομοσπονδία, η Ουκρανία και οι Η.Π.Α.

Επιτροπή Αλιείας θηλαστικών του Βόρειου Ατλαντικού (North Atlantic Marine Mammal Commission / NAMMCO)

Ιδρύθηκε με τη Συμφωνία για τη Συνεργασία στην έρευνα, διατήρηση και διαχείριση των θαλάσσιων θηλαστικών στο Βόρειο Ατλαντικό το 1992 (Agreement on Cooperation in Research, Conservation and Management of Marine Mammals in the North Atlantic). Η συμφωνία υιοθετήθηκε στο Νουκ, της Γροιλανδίας στις 9 Απριλίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 7 Ιουλίου 1992.

Τα κράτη - μέλη είναι οι νήσοι Φερόες, η Γροιλανδία, η Ισλανδία και η Νορβηγία, ενώ μετέχουν ως παρατηρητές και πιθανά μελλοντικά μέλη ο Καναδάς, η Ιαπωνία και η Ρωσία. Η περιοχή κάλυψης της συμφωνίας είναι ο Βόρειος Ατλαντικός,

χωρίς να καθορίζονται σαφή όρια. Η συμφωνία αυτή αφορά όλα τα θαλάσσια θηλαστικά.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η μέσω περιφερειακών συσκέψεων, συμμετοχή και συνεργασία στη διατήρηση, έλλογη διαχείριση και μελέτη των θαλάσσιων θηλαστικών στο Βόρειο Ατλαντικό.

Τα όργανα της Επιτροπής είναι το Συμβούλιο, οι Επιτροπές Διαχείρισης, η Επιστημονική Επιτροπή και η Γραμματεία.

Τα κράτη - μέλη συναντώνται κάθε χρόνο στα πλαίσια του Συμβουλίου για ανταλλαγή πληροφοριών, συζήτηση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος και λήψη αποφάσεων για την επίτευξη των σκοπών του NAMMCO.

Διεθνής Επιτροπή διατήρησης του τόνου του Ατλαντικού (ICCAT International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas)

Η συμφωνία έλαβε χώρα στο Ρίο ντε Τζανέιρο την 14η Μαΐου 1966 και τέθηκε σε ισχύ την 21η Μαρτίου 1969. Τα κράτη - μέλη είναι η Αλγερία, η Αγκόλα, η Βραζιλία, το Πράσινο Ακρωτήριο, ο Καναδάς, η Κίνα, η Ακτή του Ελεφανταστού, η Κροατία, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ισημερινή Γουινέα, η Γαλλία, η Γκαμπόν, η Γκάνα, η Γουινέα, η Ονδούρα, η Ιαπωνία, η Δημοκρατία της Κορέας, η Λιβύη, το Μαρόκο, η Ναμίμπια, ο Παναμάς, η Ρωσία, το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε, η Ν. Αφρική, το Τρινιτάντ και Τομπάγκο, η Τυνησία, το Ην. Βασίλειο (Αγκουίλα, Βερμούδα, Αγ. Ελένη, Τερκς & Κάικος), οι Η.Π.Α, η Ουρουγουάη και η Βενεζουέλα.

Η συμφωνία καλύπτει τον υδάτινο χώρο του Ατλαντικού ωκεανού και των παρακείμενων θαλασσών, συμπεριλαμβανόμενης και της Μεσογείου θάλασσας. Αφορά τον τόνο και γενικά τα συγγενικά του τόνου είδη.

Σκοπός της συμφωνίας είναι η διατήρηση των πληθυσμών του τόνου και των συγγενών ειδών στον Ατλαντικό ωκεανό και στις παρακείμενες θάλασσες σε επίπεδα που να επιτρέπεται η συνέχιση της αλιείας και στα επόμενα χρόνια.

Η Επιτροπή αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων όπου συμμετέχουν όλα τα μέλη. Υπάρχουν όμως και άλλα όργανα με ποικίλη σύνθεση. Τα όργανα αυτά είναι: α) το Συμβούλιο, όπου μετέχουν ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της

Επιτροπής και αντιπρόσωποι των συμβαλλόμενων κρατών, β) η Γραμματεία, γ) τέσσερις ομάδες έρευνας και διαχείρισης αντίστοιχα για την μελέτη των διαφορετικών ειδών τόνου, δ) η Επιτροπή Συμβιβασμού, για την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μελών, ε) η μόνιμη ομάδα εργασίας που είναι αρμόδια για την έκδοση στατιστικών στοιχείων και για το σχεδιασμό μέτρων διαχείρισης, στ) η Διάρκης Επιτροπή για την Έρευνα και τη Στατιστική, ζ) η Διάρκης Επιτροπή για τα Οικονομικά και τη Διοίκηση, η) ειδικές ομάδες εργασίας για τον καθορισμό κριτηρίων διανομής των αλιευόμενων ποσοτήτων μεταξύ των κρατών - μελών, θ) διάφορες υπο-επιτροπές και ομάδες για θέματα ιχθυοποθεμάτων, αλιείας κ.λ.π.

Επιτροπή Διατήρησης Τροπικού τόνου στην Κεντρική Αμερική (Inter American Tropical Tuna Commission)

Η συμφωνία με την οποία ιδρύθηκε η Επιτροπή διατήρησης του τροπικού τόνου έγινε το 1949 στην Ουάσιγκτον. Σ' αυτή συμμετέχουν τα κράτη: Κόστα Ρίκα, Εκουαδόρ, Ελ Σαλβαδόρ, Γαλλία, Γουατεμάλα, Ιαπωνία, Μεξικό, Νικαράγουα, Παναμάς, Η.Π.Α., Βενεζουέλα.

Η συμφωνία καλύπτει την περιοχή του Ανατολικού Ειρηνικού, χωρίς όμως να υπάρχει σαφής προσδιορισμός του γεωγραφικού μήκους και πλάτους.

Σκοπός της συμφωνίας αυτής είναι η διατήρηση των πληθυσμών του τόνου και των άλλων ιχθύων που αλιεύουν τα αλιευτικά τόνου στον Αν. Ειρηνικό και η συνεργασία στη συλλογή και ερμηνεία πληροφοριών για τη διευκόλυνση της διατήρησης των πληθυσμών των ιχθύων αυτών σε επίπεδα που να επιτρέψουν τη διατήρηση και συνέχιση της αλιείας στα επόμενα χρόνια.

Οργανισμός Διατήρησης Σολομού Βορείου Ατλαντικού (Convention for the Conservation of Salmon in the North Atlantic Ocean NASCO)

Η συμφωνία για την ίδρυση του Οργανισμού έγινε στο Ρέικιαβικ της Ισλανδίας στις 2 Μαρτίου 1982 και άρχισε να ισχύει από την 1η Οκτωβρίου 1983. Μέλη του Οργανισμού είναι τα κράτη: Καναδάς, Δανία (Φερόες και Γροιλανδία), Ισλανδία, Νορβηγία, Ρωσία, Η.Π.Α. και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η συμφωνία αφορά στα αποθέματα σολομών που μεταναστεύουν μεταξύ περιοχών που ανήκουν στην αλιευτική δικαιοδοσία παράκτιων κρατών του Ατλαντικού, βόρεια 36ο N γεωγραφικού πλάτους, λόγω της ιδιαιτερότητας που έχει ο σολομός να

ζει για κάποιο χρονικό διάστημα σε περιοχές στα ανοικτά της Γροιλανδίας και στη συνέχεια να κατευθύνεται στην Ιρλανδία και Σκωτία.

Σκοπός του Οργανισμού είναι: α) η προώθηση της απόκτησης, ανάλυσης και διάδοσης της επιστημονικής πληροφόρησης για τα αποθέματα σολομού στο Βόρειο Ατλαντικό ωκεανό, και β) η προώθηση της διατήρησης, αποκατάστασης, αύξησης και ορθολογικής διαχείρισης των αποθεμάτων σολομού στο Βόρειο Ατλαντικό ωκεανό, μέσω της διεθνούς συνεργασίας.

Τα όργανα του Οργανισμού είναι α) το Συμβούλιο, στο οποίο αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη, β) τρεις επιτροπές ανά γεωγραφική περιφέρεια, δηλαδή β1) ΒΑ Ατλαντικού (NEAC) στην οποία συμμετέχουν τα κράτη Δανία (Φερόες), Ισλανδία, Νορβηγία και Ρωσία, β2) Δυτικής Γροιλανδίας (WGC) στην οποία συμμετέχουν τα κράτη Καναδάς, Δανία (Γροιλανδία) και Η.Π.Α. και β3) Βόρειας Αμερικής (NAC) στην οποία συμμετέχουν τα κράτη Καναδάς και Η.Π.Α. και γ) η γραμματεία.

Διεθνής Επιτροπή Αλιείας Βαλτικής Θάλασσας (Convention on Fishing and Conservation of the Living Resources in the Baltic Sea)

Η συμφωνία αυτή υπογράφηκε στο Γκντάνσκ στις 13 Σεπτεμβρίου 1973 και τέθηκε σε ισχύ στις 28 Ιουλίου 1974. Μέλη της είναι τα κράτη Εσθονία, Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Λιθουανία, Πολωνία, Λετονία, Φινλανδία και Ρωσική Ομοσπονδία.

Η συμφωνία καλύπτει την περιοχή της Βαλτικής και φορά όλα τα είδη ιχθύων και άλλων ζωντανών θαλάσσιων οργανισμών.

Κύριοι σκοποί της είναι η διατήρηση και η αύξηση των ζώντων φυσικών πόρων της Βαλτικής, ο συντονισμός για εκπόνηση μελετών για το σκοπό αυτό, η ενεργοποίηση τεχνικών σχεδίων διατήρησης και ανάπτυξης των ζώντων πόρων, η ορθολογική αξιοποίηση των ζωντανών πηγών κ.λπ.

Τα όργανα της είναι η επιτροπή, που έχει συντονιστικές αρμοδιότητες για τη διαχείριση των αλιευμάτων στην περιοχή της Βαλτικής και απευθύνει συστάσεις στα κράτη μέλη για τη λήψη μέτρων διαχείρισης και διατήρησης. Επίσης έχει συστήσει και ad hoc επιτροπές για τη συζήτηση επιμέρους προβλημάτων.

3.1.2 Ειδικευμένες οργανώσεις του Συστήματος των Η.Ε.

Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας/ Food and Agriculture Organization (FAO)

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (F.A.O.), αποτελεί ειδικευμένη οργάνωση του Ο.Η.Ε. Ιδρύθηκε στο Κεμπέκ, το 1945, με σκοπό τη συλλογή, ανάλυση, ερμηνεία και μετάδοση πληροφοριών, σχετικά με τη διατροφή, τον επισιτισμό και τη γεωργία. Παράλληλα μπορεί να προτείνει τη λήψη εθνικών και διεθνών μέτρων για την έρευνα, παρέχει τεχνική βοήθεια στις κυβερνήσεις για την εκπαίδευση, τη διατήρηση των φυσικών πόρων, τη βελτίωση των μεθόδων διάθεσης στην αγορά, την επεξεργασία και κατανομή των τροφίμων και των γεωργικών προϊόντων, στα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 16, περιλαμβάνονται και η αλιεία και τα θαλάσσια προϊόντα.

Για την επίτευξη των σκοπών του Οργανισμού λειτουργούν τα ακόλουθα όργανα:

α) το Συνέδριο, στο οποίο μετέχουν εκπρόσωποι από τα κράτη - μέλη, και το οποίο καθορίζει τις κατευθύνσεις του Οργανισμού, β) η Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία εξασκεί κάθε εξουσία που της ανατίθεται από το Συνέδριο, γ) τεχνικές και περιφερειακές επιτροπές που συγκροτούνται από το Συνέδριο προκειμένου να μελετήσουν και να υποβάλλουν προτάσεις για θέματα που σχετίζονται με τους σκοπούς του Οργανισμού.

Για τα θέματα αλιείας ιδρύθηκε ως επικουρικό σώμα του Συμβουλίου, το 1965, η Επιτροπή Αλιείας (Committee on Fisheries / COFI). Αποτελεί το μοναδικό παγκόσμιο διακυβερνητικό Forum όπου εξετάζονται μεγάλα διεθνή προβλήματα της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών και απ' όπου απευθύνονται προτάσεις στις κυβερνήσεις, τις περιφερειακές αλιευτικές οργανώσεις, τους εργαζόμενους στον αλιευτικό χώρο, κ.λπ. Αποτελεί επίσης ένα forum όπου συνάπτονται διεθνείς συμφωνίες.

Μέλη της Επιτροπής μπορεί να είναι όλα τα μέλη του FAO, ενώ τα μη μέλη μπορούν να μετέχουν ως παρατηρητές. Η Επιτροπή μπορεί να συστήνει υπο-επιτροπές που αναλαμβάνουν εξειδικευμένα ζητήματα, όπως η Υπο-επιτροπή για το εμπόριο αλιευμάτων.

Με δεδομένη την τεράστια σημασία της αλιείας, από τους αρχαίους χρόνους, ως πηγή τροφής για τον άνθρωπο, αλλά και ως απασχόλησης και πηγής εισοδήματος, και λόγω των δυσμενών επιδράσεων της μείωσης των ιχθυοσποθεμάτων για την ανθρώπινη ζωή, το 1982 ο FAO κατά τη διάρκεια των εργασιών της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (Διάσκεψη 1982) υιοθέτησε ένα Διεθνή

Κώδικα Συμπεριφοράς για Υπεύθυνη Αλιεία (Code of Conduct for Responsible Fisheries).

Ο Κώδικας δεν έχει υποχρεωτική εφαρμογή, αν και μερικές διατάξεις του βασίζονται σε συναφείς κανόνες του διεθνούς δικαίου. Επίσης διατάξεις του έχουν καταστεί δεσμευτικές μέσω της ισχύος άλλων διεθνών συμφωνιών. Ο Κώδικας έχει παγκόσμια εμβέλεια και απευθύνεται τόσο στα μέλη του Οργανισμού, όσο και σε μη μέλη και σε άλλες οντότητες που ασχολούνται με την αλιεία. Οι διατάξεις του αναφέρονται στις αρχές και στους εφαρμοζόμενους κανόνες για τη διατήρηση, διαχείριση και ανάπτυξη της αλιείας. Επίσης αφορούν την εμπορία των αλιευμάτων, τις υδατοκαλλιέργειες και την αλιευτική έρευνα. Στην όλη δραστηριότητα που αφορά την αλιεία, ο Κώδικας περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τη διατήρηση των πολιτιστικών στοιχείων.

Από τεχνική άποψη ο Κώδικας περιλαμβάνει δώδεκα άρθρα με τους ακόλουθους τίτλους:

άρθρο 1: χαρακτήρας του κώδικα

άρθρο 2: σκοποί του Κώδικα

άρθρο 3: σχέσεις με άλλες διεθνείς οργανώσεις

άρθρο 4: εφαρμογή και εκσυγχρονισμός

άρθρο 5: ειδικές απαιτήσεις των υπό ανάπτυξη χωρών

άρθρο 6: γενικές αρχές

άρθρο 7: αλιευτική διαχείριση

άρθρο 8: αλιευτικές επιχειρήσεις

άρθρο 9: υδατοκαλλιέργειες

άρθρο 10: παράκτιες περιοχές διαχείρισης

άρθρο 11: εμπορία αλιευμάτων

άρθρο 12: αλιευτική έρευνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Αλιευτική Νομοθεσία

Γενικά

Η ελληνική πολιτεία προκειμένου να προστατεύσει τα αλιεύματα και το επάγγελμα του αλιέα έθεσε υπό έλεγχο την αλιευτική δραστηριότητα. Θέσπισε, και από την επίδραση της κοινοτικής αλιευτικής πολιτικής, κανόνες δικαίου και δημιούργησε αυστηρό νομικό πλαίσιο με σκοπό την προστασία των αλιευμάτων από τη χρήση παράνομων αλιευτικών μεθόδων, την αυστηρή τιμωρία των παραβατών και τον περιορισμό της εντατικής αλιείας. Επέβαλε προδιαγραφές στα αλιευτικά εργαλεία και καθιέρωσε τις επαγγελματικές άδειες για σκάφη και αλιείς. Καθόρισε τις επιτρεπόμενες διαστάσεις ανά αλιευτικό είδος. Έθεσε χρονικούς και τοπικούς περιορισμούς στην αλιεία, διακίνηση, μεταφορά και εμπορία των αλιευμάτων. Θέσπισε αυστηρές κυρώσεις για τους παραβάτες και συστηματοποίησε τους αστυνομικούς ελέγχους με θαλάσσιες και χερσαίες περιπολίες. Πυρήνας της αλιευτικής νομοθεσίας υπήρξε ο αλιευτικός κώδικας ο οποίος εξακολουθεί να ισχύει με τις τροποποιήσεις που έχει υποστεί.

4.1 Αλιευτικός Κώδικας - Νομοτεχνική Προσέγγιση

Ο Αλιευτικός Κώδικας τέθηκε σε ισχύ με το Ν.Δ. 420/1970 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 27/Α/1970. Περιλαμβάνει τέσσερα βιβλία και ένα παράρτημα. Το πρώτο βιβλίο αναφέρεται στην αλιεία. Το δεύτερο βιβλίο αναφέρεται στη σπογγαλιεία. Το τρίτο βιβλίο αναφέρεται στην έρευνα και στη διεθνή συνεργασία. Το τέταρτο βιβλίο αναφέρεται στις τελικές και μεταβατικές διατάξεις. Το παράρτημα αναφέρεται στο Μεσογειακό Συμβούλιο Αλιείας.

1. Το πρώτο βιβλίο περί αλιείας περιλαμβάνει δύο τμήματα το Α και το Β'.

- Το τμήμα Α', αναφέρεται στην ανάπτυξη, την εμπορία και τη βιομηχανοποίηση. Περιλαμβάνει έξι (6) κεφάλαια, στα οποία αναφέρονται:

α) στο κεφάλαιο Α', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 1-3, γίνεται λόγος για την αλιεία και ειδικότερα για την αξιοποίηση των παραθαλάσσιων τελμάτων για τη δημιουργία των ιχθυοτροφείων,

β) στο κεφάλαιο Β', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 4-9, γίνεται λόγος για την προστασία της αλιείας από τη χρήση εκρηκτικών ή τοξικών ουσιών.

γ) στο κεφάλαιο Γ, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 10-18, αναφέρονται οι κανονισμοί αλιείας και οι περιορισμοί,

δ) στο κεφάλαιο Δ', που περιλαμβάνεται στα 19-21, γίνεται λόγος για την εμπορία και τη βιομηχανοποίηση,

ε) στο κεφάλαιο Ε', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 22-31, γίνεται λόγος για τις ιχθυόσκαλες.

στ) στο κεφάλαιο ΣΤ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 32-34, γίνεται λόγος στην αλιεία από αλλοδαπούς.

- Το τμήμα Β' αναφέρεται στην εκμετάλλευση των δημόσιων ιχθυοτρόφων υδάτων. Περιλαμβάνει έξι κεφάλαια:

α) στο κεφάλαιο Α', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 35-37, γίνεται λόγος για την εκμετάλλευση και διαχείριση των δημοσίων ιχθυοτροφείων,

β) στο κεφάλαιο Β', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 38-42, γίνεται λόγος για την εκμίσθωση των ιχθυοτροφείων,

γ) στο κεφάλαιο Γ, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 50-58, γίνεται λόγος για τον έλεγχο των ιχθυοτροφείων από το Δημόσιο,

δ) στο κεφάλαιο Δ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 60-64, γίνεται λόγος για τις περιπτώσεις απευθείας εκμετάλλευσης των ιχθυοτρόφων υδάτων.

ε) στο κεφάλαιο Ε', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 62-64, γίνεται λόγος για τις ειδικές περιπτώσεις εκμετάλλευσης και ιδίως εκείνης του Μεσολογίου - Αιτωλικού.

στ) στο κεφάλαιο ΣΤ, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 65-70, γίνεται λόγος για τις αποδόσεις των διαφόρων ιχθυοτροφείων.

2. Το δεύτερο βιβλίο περί σπογγαλιείας, περιλαμβάνει δώδεκα κεφάλαια.

α) στο κεφάλαιο Α', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 72-79, δίνονται οι έννοιες: της σπογγαλιείας, του σπογγαλιευτικού πλοίου, του βοηθητικού πλοίου, του πληρώματος, του δύτη, του επιτηρητή, του εφοπλιστή και της ναυτικής αρχής.

β) στο κεφάλαιο Β', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 80-83, γίνεται λόγος για την καταλληλότητα του δύτη και την επιθεώρηση των σπογγαλιευτικών πλοίων.

γ) στο κεφάλαιο Γ, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 84-86, γίνεται λόγος για την άδεια σπογγαλιείας.

δ) στο κεφάλαιο Δ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 87-100, γίνεται λόγος για τη ναυτολόγηση του πληρώματος στα σπογγαλιευτικά σκάφη.

ε) στο κεφάλαιο Ε', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 101-115, γίνεται λόγος για την αστυνόμευση και την εποπτεία της σπογγαλιείας.

στ) στο κεφάλαιο ΣΤ, που περιλαμβάνεται στα άρθρα 116-121, γίνεται λόγος για το Κεφάλαιο των Δυτών.

ζ) στο κεφάλαιο Ζ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 122-125, γίνεται λόγος για τα ατυχήματα των δυτών.

η) στο κεφάλαιο Η', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 126-136, γίνεται λόγος για τις αποζημιώσεις για τα ατυχήματα που βαρύνουν το Κεφάλαιο των Δυτών.

θ) στο κεφάλαιο Θ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 137-148, γίνεται λόγος για τις ποινικές και πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στους κυβερνήτες των σκαφών και στους δύτες.

ι) στο κεφάλαιο Ι', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 149-154, γίνεται λόγος για τη σχολή δυτών.

ια) στο κεφάλαιο ΙΑ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 155 και 156, γίνεται λόγος για την εμπορία των σπόγγων.

ιβ) στο κεφάλαιο ΙΒ', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 157 και 158, γίνεται λόγος για εξουσιοδότηση προς έκδοση διαταγμάτων που θα ρυθμίζουν σχετικά θέματα.

3. Το τρίτο βιβλίο περί έρευνας και διεθνούς συνεργασίας, περιλαμβάνει δύο κεφάλαια.

α) στο κεφάλαιο Α', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 159-175, γίνεται λόγος για την έρευνα και ειδικότερα για το Ινστιτούτο Ωκεανογραφικών και Αλιευτικών Ερευνών.

β) στο κεφάλαιο Β', που περιλαμβάνεται στα άρθρα 176 και 177, γίνεται λόγος για το Μεσογειακό Συμβούλιο Αλιείας.

4. Στο τέταρτο βιβλίο που περιλαμβάνεται στα άρθρα 178-185, γίνεται λόγος για τις τελικές και μεταβατικές διατάξεις.

4.2 Αλιεία με Τράτα

Η τράτα είναι δικτυωτό αλιευτικό εργαλείο που αποτελείται από το σάκο και τις δύο πλευρές (πάντες). Ρίπτεται από το σκάφος στη θάλασσα και σύρεται στο βυθό με τη χρησιμοποίηση μηχανοκίνητου βαρούλκου εγκατεστημένου στο σκάφος. Κατά το χρονικό διάστημα που σύρεται η τράτα, το σκάφος παραμένει ακίνητο είτε με αγκυροβολία είτε με πρόσδεση του στην ξηρά. Η αλιεία με τράτα διέπεται από το νομικό καθεστώς που προβλέπεται στο Β.Δ. 817/1966 (ΦΕΚ 209 Α) "περί κανονισμού της διατράτων αλιείας", όπως αυτό έχει τροποποιηθεί - συμπληρωθεί. Το νομοθέτημα αυτό θέτει τους ακόλουθους περιορισμούς:

1. Ως προς τα αλιευτικά εργαλεία:

Απαγορεύεται σε όλη την επικράτεια της χώρας η θαλάσσια αλιεία με αλιευτικά εργαλεία τύπου: γρύπος καθώς και με παρεμφερή εργαλεία που σύρονται από την ξηρά, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους ως γρύπος, γρυπάκια, κολοβρέχτες, μπραγάνα κ.λ.π.

2. Ως προς τις διαστάσεις των διχτύων:

Τα αλιευτικά εργαλεία της τράτας ή όπως αλλιώς αναφέρονται π.χ. πεζότρατες, στεργιανές, βενετσιάνικες τράτες κ.λπ. πρέπει να έχουν δίχτυα με διαστάσεις οπών (ματιών) ακτώ (8) χιλιοστά. Τα σκοινιά σύρσης της τράτας απαγορεύεται να ξεπερνούν τα επτακόσια (700) μέτρα, σε κάθε πλευρά.

3. Ως προς τη χρονική περίοδο:

Η αλιεία με τράτα απαγορεύεται σ' όλη την επικράτεια τους μήνες Απρίλιο, Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο.

4. Ως προς τη διάρκεια της ημέρας:

Η αλιεία με τράτα επιτρέπεται μόνο στη διάρκεια της ημέρας, από μία ώρα προ της ανατολής του ηλίου και μέχρι μία ώρα μετά τη δύση του.

5. Ως προς την απόσταση:

Το σκάφος δεν πρέπει να βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 70 μέτρων από την ακτή κατά τη διάρκεια της αλιείας.

6. Ως προς την περιοχή:

Η αλιεία με τράτα απαγορεύεται σε ορισμένες θαλάσσιες περιοχές (π.χ. λιμνοθάλασσα Μεσολογίου - Αιτωλικού), σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και σε άλλες περιοχές για ένα εξάμηνο π.χ. Παγασητικό κόλπο.

4.3 Αλιεία με Μηχανότρατα

Η αλιεία με μηχανότρατα δηλαδή η αλιεία ιχθύων με διχτυωτό εργαλείο με μορφή σάκου που σύρεται στο βυθό από μηχανοκίνητο σκάφος που βρίσκεται σε κίνηση διέπεται από ειδικό νομικό καθεστώς που προβλέπεται στο Π.Δ. 917/1966 (ΦΕΚ 248/Α) με τίτλο "περί κανονισμού της δια των μηχανοτράτων αλιείας", όπως αυτό έχει τροποποιηθεί. Το νομοθέτημα αυτό θέτει τους ακόλουθους περιορισμούς:

1. Ως προς τις διαστάσεις:

Τα δικτυωτά εργαλεία (που ονομάζονται τράτες), που σύρονται από τις μηχανότρατες πρέπει να έχουν άνοιγμα "ματιών", μετρούμενο από κόμβο σε κόμβο τουλάχιστον 40 χιλιοστά.

2. Ως προς τη χρονική περίοδο:

Η αλιεία με μηχανότρατα απαγορεύεται σ' όλη την επικράτεια κατά τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο.

3. Ως προς την απόσταση:

Η αλιεία με μηχανότρατα απαγορεύεται σ' ολόκληρη την επικράτεια της χώρας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μέσα στα όρια των δύο (2) ναυτικών μιλίων από τις ηπειρωτικές και νησιωτικές ακτές ή σε βάθος μικρότερο από 50 μέτρα, όταν το βάθος αυτό βρίσκεται σε απόσταση από την ακτή μικρότερη από τα δύο ναυτικά μίλια.

4. Ως προς την περιοχή:

Με την έκδοση Προεδρικών Διαταγμάτων απαγορεύεται η αλιεία με μηχανότρατα σε συγκεκριμένους κόλπους και θαλάσσιες περιοχές είτε κάποιους μήνες είτε όλο το χρόνο.

4.4 Αλιεία με κυκλικά δίχτυα

Η αλιεία με κυκλικά δίχτυα που είναι γνωστά με την ονομασία "γρι-γρι" διέπεται από νομικό καθεστώς που διαμορφώθηκε από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

Η αλιεία με κυκλικά δίχτυα διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, πρώτον, στην αλιεία με κυκλικά δίχτυα ημέρας και δεύτερον, στην αλιεία με κυκλικά δίχτυα νύκτας που γίνεται με τη βοήθεια φωτεινής πηγής π.χ. λάμπες.

Το νομικό πλαίσιο που διέπει την αλιεία με κυκλικά δίχτυα θέτει περιορισμούς που διαφοροποιούνται ανάλογα με το διαχωρισμό που αναφέρθηκε. Έτσι:

A. Για την αλιεία με κυκλικά δίχτυα ημέρας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι περιορισμοί:

- ως προς τις διαστάσεις των δικτύων. Τα κυκλικά δίχτυα "ημέρας" πρέπει να έχουν άνοιγμα ματιού τουλάχιστον είκοσι (20) χιλιοστά.
- Κανονισμός Ευρωπαϊκής Ένωσης 1626/94, όπως τροποποιήθηκε με τον Καν.2550/2000 αποφ Υπ. Γεωργίας, αρ. 290339/2000 (ΦΕΚ20/Β/2001) "περί εφαρμογής του Καν. 2550/2000, πρόσθετα μέτρα για την αλιεία με μηχανότρατα".

- Β.Δ. από 23/3/1953 (ΦΕΚ 81/Α) "περί κανονισμού της δια κυκλικών δικτύων (γρι-γρι) αλιείας" ΠΑ. 25/1995 ΦΕΚ 9/Α) "περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των διατάξεων του ΒΛ. της 23/3/1953" Καν. 1626/1994 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ως προς χρονική περίοδο. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα ημέρας απαγορεύεται σ' όλη την επικράτεια, κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.
- ως προς την απόσταση. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα ημέρας απαγορεύεται: (α) σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτή, (β) σε απόσταση μικρότερη των 500 μέτρων ακτινοειδώς από τις σταθερές εγκαταστάσεις των θυννείων, (γ) σε απόσταση μικρότερη των 1.000 μέτρων από τα στόμια των ιχθυοτροφείων, εφόσον αυτά είναι ανοικτά για εσοδεία.
- ως προς τον τρόπο χρήσης. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα ημέρας απαγορεύεται όταν γίνεται χρήση αυτών ως συρόμενων.
- ως προς την περιοχή. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα ημέρας μπορεί να απαγορευθεί σε συγκεκριμένες θαλάσσιες περιοχές με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος.

Β. Για την αλιεία με κυκλικά δίκτυα νύκτας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι περιορισμοί:

- ως προς τις διαστάσεις των δικτύων. Τα κυκλικά δίκτυα νύκτας πρέπει να έχουν άνοιγμα τουλάχιστον επτά (7) χιλιοστά.
- ως προς τη χρονική περίοδο. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα νύκτας απαγορεύεται σ' όλη την επικράτεια (α) κατά το χρονικό διάστημα από 15 Δεκεμβρίου μέχρι τέλος Φεβρουαρίου, (β) κατά την πανσέληνο, δύο ημέρες πριν και δύο ημέρες μετά απ' αυτή.
- ως προς την απόσταση. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα νύκτας απαγορεύεται (α) σε απόσταση μικρότερη των 100 μ. από την ακτή, (β) σε απόσταση μικρότερη των 500 μ. ακτινοειδώς από τις σταθερές αλιευτικές εγκαταστάσεις, (γ) σε απόσταση μικρότερη των 1.000μ. από τα στόμια των ιχθυοτροφείων, εφόσον είναι ανοικτά για εσοδεία, (δ) σε βάθος θάλασσας μικρότερο των 30 μ.
- ως προς τον τρόπο χρήσης. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα νύκτας απαγορεύεται: (α) όταν γίνεται χρήση αυτών ως συρόμενων, (β) όταν η ένταση της φωτεινής πηγής υπερβαίνει τα 2.000 κηρία ανά μονάδα φωτισμού (ρομπότ ή λέμβο), (γ) όταν ο αριθμός των ρομπότ ή λέμβων υπερβαίνει τις πέντε, (δ) όταν το χρησιμοποιούμενο φως (λουξ) δεν καλύπτεται από πάνω με καταυγαστήρα.

- ως προς την περιοχή. Η αλιεία με κυκλικά δίκτυα νύκτας μπορεί να απαγορευθεί σε συγκεκριμένες θαλάσσιες περιοχές με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος.

4.5 Αλιεία με Κουλούρα

Η αλιεία με τη μέθοδο της "κουλούρας" δηλ. με δικτυωτό αλιευτικό εργαλείο που ρίχνεται από το αλιευτικό σκάφος στη θάλασσα σε σχήμα κύκλου και ανασύρεται με βαρούλκο, διέπεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 88/1987 (ΦΕΚ 49/Α) "μέθοδος αλιείας με κουλούρα".

Σύμφωνα μ'αυτό επιβάλλονται οι εξής περιορισμοί:

- ως προς τις διαστάσεις. Το δίκτυ που χρησιμοποιείται δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε μήκος τα 500 μ. και σε ύψος (άλτος) τα 13μ. Το επάνω τμήμα του δικτύου (σαρδόνι) που θα είναι απλό δίκτυ, πρέπει να είναι τουλάχιστον ένα μέτρο και το κάτω σαρδόνι, επίσης απλό δίκτυ, πρέπει να είναι τουλάχιστον δύο μέτρα. Το άνοιγμα του ματιού του δικτύου,σε ολόκληρη την επιφάνεια του, δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 22 χιλιοστά. Για την αλιεία μεταναστευτικών ψαριών, το δίκτυ πρέπει να είναι απλάδι με ύψος μέχρι 30 μ., με μήκος μέχρι 600 μ. και με άνοιγμα ματιού τουλάχιστον 40 χιλιοστά.
- ως προς την απόσταση. Η αλιεία με κουλούρα απαγορεύεται σε απόσταση μικρότερη των 300 μ. από την ακτή.
- ως προς τον τρόπο χρήσης. Στην αλιεία με κουλούρα απαγορεύεται η χρήση φωτεινών πηγών, η χρήση μεταλλικών δακτυλίων (χαλκάδες) και η πρόκληση θορύβου με οποιονδήποτε τρόπο.

4.6 Αλιεία Οστράκων

Σύμφωνα με το Π.Δ. 86/1998 (ΦΕΚ 78Α) "περί αλιείας οστράκων", επιτρέπεται η αλιεία μόνο των οστράκων που προβλέπει το νομοθέτημα αυτό. Τα όστρακα αυτά είναι διάφορα μαλάκια (BIVALUVA) και τα γαστερόποδα (GASTREOPODA). Η αλιεία κάθε άλλου υδρόβιου οργανισμού απαγορεύεται. Η αλιεία των δίθυρων μαλακίων και των γαστερόποδων, διενεργείται από κωπήλατα και μηχανοκίνητα σκάφη της παράκτιας αλιείας με τη χρήση των ακόλουθων εργαλείων:

(α) με το αλιευτικό εργαλείο που ονομάζεται "αργαλειός".

Ο αργαλειός αποτελείται από μεταλλικό τριγωνικό πλαίσιο με μεγαλύτερη διατομή τα δύο εκατοστά και με μεγαλύτερο μήκος βάσης 1,20μ. Εάν η βάση έχει οδόντωση το μήκος της δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τρία εκατοστά και η απόσταση μεταξύ των οδόντων μικρότερη από 1,5 εκατοστά.

Το δίχτυ που χρησιμοποιείται για τη συλλογή των οστράκων και που προσαρμόζεται στον αργαλειό δεν επιτρέπεται να είναι μεταλλικό. Το άνοιγμα του ματιού πρέπει να είναι τουλάχιστον 35 χιλιοστά, μετρούμενο κατά πλευρά τετραγώνου, το συνολικό μήκος του σάκου του αργαλειού δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1,50 μέτρα και το συνολικό βάρος του (αργαλειού) πρέπει να είναι μέχρι 12 κιλά. Ο αργαλειός, κατά την αλιεία, σύρεται από κινούμενο σκάφος με σχοινί, που δεν επιτρέπεται να είναι μεταλλικό. Σε κάθε σκάφος που είναι εφοδιασμένο με σχετική άδεια επιτρέπεται μόνο ένας αργαλειός.

(β) με το αλιευτικό εργαλείο που ονομάζεται "τσουγκράνα".

Η τσουγκράνα αποτελείται από μεταλλικό στέλεχος (βάση) που έχει μήκος 30 εκατοστά, και πλάτος δύο εκατοστά. Η βάση αυτή φέρει οδόντωση με μήκος μέχρι τρία εκατοστά και με απόσταση μεταξύ των οδόντων τουλάχιστον τρία εκατοστά. Τα δύο άκρα της βάσης μέσω μεταλλικής ημικυκλικής στεφάνης συνδέονται με μακρύ ιστό (κοντάρι) που έχει μήκος μέχρι 5 μέτρα. Το δίχτυ που χρησιμοποιείται για τη συλλογή των οστράκων δεν επιτρέπεται να είναι μεταλλικό. Το άνοιγμα του ματιού πρέπει να είναι τουλάχιστον 35 χιλιοστά κατά πλευρά τετραγώνου, Η τσουγκράνα αλιεύει όστρακα συρόμενη με τα χέρια, χωρίς τη βοήθεια οποιουδήποτε μηχανικού μέσου.

(γ) με καταδυτική μηχανή.

Η συλλογή οστράκων γίνεται από δύτε με τη χρησιμοποίηση μόνιμου συστήματος παροχής αέρα που είναι τοποθετημένο σε σκάφος. Ο εξοπλισμός πρέπει να βρίσκεται μόνιμα στο σκάφος και επιθεωρείται από τη Λιμενική Αρχή. Το σκάφος εφοδιάζεται με αντίστοιχη άδεια αλιείας. Η υποβρύχια αλιεία με καταδυτική μηχανή υπόκειται σε περιορισμούς που αφορούν τους δύτες, το σκάφος και τις περιοχές όπου αυτή διενεργείται.

(Α) σχετικά με τους δύτες:

(Α1) οι δύτες πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με άδεια δύτε από τη Λιμενική Αρχή.

(A2) για την πιστοποίηση της υγείας τους οι δύτες υποβάλλονται ετησίως ή σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας σε γενική εξέταση από δημόσιο κρατικό νοσοκομείο. Η σχετική ιατρική βεβαίωση φέρεται πάντοτε στο σκάφος.

(A3) οι δύτες πρέπει να είναι ασφαλισμένοι.

(A4) οι δύτες δεν καταδύονται σε βάθος μεγαλύτερο των 10 μέτρων.

(A5) ο δύτες πρέπει να φέρει ειδική αυτόνομη συσκευή ασφαλείας με χωρητικότητα μέχρι τέσσερα λίτρα και ανεξάρτητο ρυθμιστή για περίπτωση βλάβης του συστήματος παροχής αέρα από το σκάφος.

(A6) η παροχή αέρα από δύτε γίνεται μέσα από αεροθάλαμο, που έχει αρκετό όγκο, ώστε σε περίπτωση διακοπής της λειτουργίας του αεροσυμπιεστή να παρέχεται αέρας στους δύτες για πέντε λεπτά της ώρας.

(A7) υπεύθυνος για την τήρηση των προϋποθέσεων που αναφέρθηκαν και των μέτρων ασφαλείας είναι, εκτός από τους καταδυόμενους και τον επιτηρητή, ο κυβερνήτης του σκάφους.

(A8) σε κάθε σκάφος πρέπει να επιβαίνουν τρεις δύτες, από τους οποίους ο ένας εκτελεί χρέη επιτηρητή (κολαουζέρης) και κατά τη διάρκεια της κατάδυσης επικοινωνεί με τους δύτες με σχοινί σήμανσης (κολαούζο) ή με άλλο μέσο επικοινωνίας.

(B) σχετικά με το σκάφος και τον καταδυτικό εξοπλισμό:

(B1) το σκάφος στη διάρκεια της κατάδυσης πρέπει να φέρει υψωμένο το οπτικό σήμα "O" (OSCAR), όπως σημαίνεται διεθνώς η καταδυτική εργασία. Η ζώνη καταδυτικής εργασίας για συλλογή οστράκων πρέπει να σημαίνεται με τέσσερις κίτρινους πλευστήρες.

(B2) ο αναπνευστικός σωλήνας παροχής αέρα από το σκάφος που χρησιμοποιείται από το δύτε, πρέπει να έχει μήκος μέχρι 70 μέτρα.

(B3) το μέσο ανεύρεσης οστράκων που χρησιμοποιείται από το δύτε, δηλ. η μικρή πσουγκράνα, πρέπει να φέρει τρία δόντια, με μήκος το καθένα μέχρι 8 εκατοστά και με απόσταση μεταξύ τους τουλάχιστον 2 εκατοστά.

(B4) κατά τη διάρκεια των καταδύσεων πρέπει στην έλικα του σκάφους να έχει τοποθετηθεί κλωβός.

(Γ) σχετικά με τις χρονικές περιόδους και τις περιοχές που διενεργείται η αλιεία οστράκων:

(Π) για τα αλιευτικά εργαλεία, αργαλειό και πσουγκράνα, απαγορεύεται η αλιεία οστράκων από 1η Οκτωβρίου μέχρι την 31η Μαΐου του επόμενου έτους.

(Γ2) η αλιεία οστράκων επιτρέπεται σε θαλάσσιες περιοχές έξω από λιμάνια, έξω από όρμους με μόνιμα αγκυροβόλια πλοίων, ή με ναυάγια ή με ναρκοπέδια ή από τη γραμμή πορείας των πλοίων, ή με εναλίες αρχαιότητες ή σε απαγορευμένες περιοχές, όπως αυτές καθορίζονται από υγειονομικές διατάξεις.

(Γ3) η κατάδυση για αλίευση οστράκων επιτρέπεται μόνο στη διάρκεια της ημέρας, μία ώρα μετά την ανατολή του ήλιου και μία ώρα πριν την δύση του ήλιου.

(Γ4) η αλίευση των οστράκων πρέπει να γίνεται σε απόσταση 50 μέτρων από τα όρια των μονάδων υδατοκαλλιέργειας και 500 μέτρων ακτινοειδώς από θυνεία και στόμια λιμνοθαλασσών ή δημόσιων ιχθυοτροφείων.

(Γ5) η νομοθεσία περί αρχαιοτήτων επιτρέπει την οστρακαλιεία σε ορισμένες θαλάσσιες περιοχές, με την επισήμανση ότι, σε περίπτωση εντοπισμού αρχαίων στο βυθό, απαγορεύεται η μετακίνηση τους ή η φωτογράφιση και η ανέλκυση και πρέπει να ειδοποιηθεί χωρίς χρονοτριβή η αρμόδια Λιμενική Αρχή και η πλησιέστερη Εφορεία Αρχαιοτήτων.

4.7 Εκρηκτικές - Τοξικές Ύλες

Απαγορεύεται η αλιεία με δυναμίτιδα ή άλλες εκρηκτικές ύλες ή με τοξικές, ναρκωτικές ή διαβρωτικές ουσίες ή με συσκευές που παράγουν ηλεκτρικές εκκενώσεις καθώς επίσης και η αλιεία με οποιαδήποτε φυτική, χημική ή άλλη ουσία που μπορεί να ναρκώνει, παραλύει, φονεύει ή καθιστά ανίκανα για κάθε αντίδραση τα υδρόβια ζώα (φλόμος, γαλατσίδα, σπλώνος, αγριόσπλωνος, καρναρέζα, γαλαζόπετρα, μελισάνδρα, κ.λπ.)

Ο παραβάτης της διάταξης αυτής τιμωρείται με φυλάκιση από πέντε μήνες μέχρι τρία έτη και με χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 Π.Κ. Εάν ο παραβάτης είναι πλοίαρχος ή κυβερνήτης στερείται το δίπλωμα του από ένα μέχρι πέντε έτη. Σε περιπτώσεις υποτροπής ο πλοίαρχος και ο κυβερνήτης στερείται το δίπλωμα του οριστικά.

Απαγορεύεται σε οποιονδήποτε, που βρίσκεται εν πλώ σε αλιεύσιμη περιοχή να φέρει μαζί του στο σκάφος δυναμίτιδα ή άλλα μέσα απ' αυτά που απαγορεύονται. Εξαιρείται η περίπτωση κατά την οποία υπάρχει άδεια της αρμόδιας Αρχής για υποβρύχιες ή άλλες εργασίες π.χ. εκβραχισμός.

Οι παραβάτες τιμωρούνται με φυλάκιση από πέντε μήνες μέχρι δύο έτη και με χρηματική ποινή. Εάν ο παραβάτης είναι πλοίαρχος ή κυβερνήτης του πλοίου, στερείται το δίπλωμα του από ένα μέχρι πέντε έτη.

Η δυναμίτιδα, οι εκρηκτικές και οι άλλες παράνομες ύλες που βρέθηκαν σε σκάφος, τα πλωτά μέσα στα οποία βρέθηκαν οι προαναφερόμενες ύλες, τα δίχτυα και τα λοιπά εξαρτήματα κατάσχονται από τη διοικητική Αρχή (Λιμενική Αρχή - Αστυνομική Αρχή - Δασική Αρχή, ανάλογα με την περιοχή εντοπισμού).

Οι Διοικητικές Αρχές διενεργούν προανάκριση και οδηγούν τον παραβάτη στον εισαγγελέα κατά την αυτόφωρη διαδικασία. Από τα κατασχεμένα, οι εκρηκτικές ύλες καταστρέφονται ή αποστέλλονται στην πλησιέστερη αποθήκη υλικού πολέμου, τα υπόλοιπα μπορεί με την καταδικαστική απόφαση να δημευθούν οπότε είτε καταστρέφονται είτε, αν η φύση τους το επιτρέπει, εκποιούνται με δημοπρασία που διενεργείται από την Αρχή.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία Ν. 1740/87 (221 Α) άρθρο 4 "Διοικητικές κυρώσεις για αλιεία με δυναμίτιδα", στους παραβάτες των προηγούμενων κανόνων δικαίου επιβάλλονται και διοικητικές ποινές. Αυτές είναι:

α) πρόστιμο από 1.467 € μέχρι 14.674 € β) αφαίρεση της επαγγελματικής και ερασιτεχνικής άδειας σκάφους από 3 μέχρι 5 έτη. γ) προσωρινή ή οριστική αφαίρεση της ατομικής άδειας αλιείας.

Κατά των αποφάσεων των Λιμενικών Αρχών με τις οποίες επιβάλλονται οι διοικητικές ποινές επιτρέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής στο Συμβούλιο Αλιείας μέσα σε 15 ημέρες. Κατά της απόφασης του Συμβουλίου Αλιείας επιτρέπεται η προσφυγή στο διοικητικό πρωτοδικείο, Σε περίπτωση υποτροπής του παραβάτη στην πενταετία, τα όρια των διοικητικών ποινών διπλασιάζονται.

4.8 Διοικητικός Έλεγχος της Αλιευτικής Δραστηριότητας

4.8.1 Αλιευτική Επιθεώρηση

Η Λιμενική Αρχή, στο πλαίσιο των διοικητικών της αρμοδιοτήτων ασκεί έλεγχο σε κάθε είδους αλιευτική δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στο θαλάσσιο χώρο της ελληνικής επικράτειας. Ο έλεγχος αυτός έχει αστυνομικό χαρακτήρα. Δηλαδή η Λιμενική Αρχή ελέγχει την εφαρμογή και τήρηση της αλιευτικής νομοθεσίας όπως αυτή θεσπίζεται από την ελληνική πολιτεία (Υπουργείο Γεωργίας) και από την

Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο έλεγχος αυτός στις αλιευτικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στα εσωτερικά ύδατα (ποταμοί ή λίμνες) διενεργείται από την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) ενώ για όσες λαμβάνουν χώρα στα ρέοντα ύδατα των ορεινών περιοχών ο έλεγχος διενεργείται από τη Δασική Αρχή.

Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας μέσω του Λιμενικού Σώματος ελέγχει το μεγαλύτερο τμήμα της αλιευτικής δραστηριότητας καθόσον αυτή σχεδόν εξ' ολοκλήρου πραγματοποιείται στο θαλάσσιο χώρο που περικλείει κατά τα 3/4 τη χώρα μας. Για να ανταποκριθεί αρθρολογικότερα στο αστυνομικό του έργο το Υ.Ε.Ν. καθιέρωσε με την εγκύκλιο του Μ.21312/02/2000/18-9-2000 τις αλιευτικές επιθεωρήσεις.

Σκοπός της αλιευτικής επιθεώρησης είναι η διαπίστωση της τήρησης της νομοθεσίας - εσωτερικής, κοινοτικής και διεθνούς - που αναφέρεται: α) στην αξιοπλοΐα των αλιευτικών σκαφών, β) στον αλιευτικό εξοπλισμό των σκαφών, γ) στην εργασία πάνω στα αλιευτικά σκάφη, δ) στη νόμιμη χρήση των αλιευτικών εργαλείων και μεθόδων, ε) στην προστασία του θαλάσσιου φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος (αρχαιότητες) και στ) στη διακίνηση και εμπορία των προϊόντων της αλίευσης.

Οι επιθεωρήσεις αυτές διενεργούνται από το προσωπικό του Λιμενικού Σώματος είτε στην ξηρά, με πεζές και εποχούμενες περιπολίες είτε στο θαλάσσιο χώρο, με τη χρήση πλωτών μέσων και ενίοτε εναέριων μέσων. Μετά την αλιευτική επιθεώρηση συμπληρώνεται ειδικό έντυπο που έχει την ονομασία "Έκθεση Αλιευτικής Επιθεώρησης.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ

Α. -ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ

Βαθμός - Ονομ/μο επιθεωρητή/-ών:	
Περιοδικό μέσο:	Ημερομηνία: Ώρα:
Περιοχή:	Στίγμα:

Β. - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Όνομα αλιευτικού σκάφους:	Λιμένας-Αριθ.
Όνομ/μο αλιέα/πλοιάροου:	Ιδιοκτήτης:
Είδος αλιείας:	Άδειες αλιείας σκάφους:
Εξωτ. σήμανση σκάφους:	Σήματα Φανοί:
Ημερολόγιο αλιείας:	Ημερολόγιο πλοίου:
Ατομικές άδειες αλιείας:	Ασφάλιση:
Πλήρωμα:	Καταστάσεις:

Αντικανονικότητες:

Γ. -ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Είδη αλιευτικών εργαλείων:			
Αντικανονικότητας:			
Μέτρηση δικτύων: Υγρά ο Στεγνά ο Υλικό ο κατασκευής:			
Τύπος	Μέτρηση ματιών δικτύων σε χιλιοστόμετρα	Μέσο άνοιγμα	Νόμιμο άνοιγμα

Δ. -ΑΛΙΕΥΜΑΤΑ

Κάτοχος:		Μέσο:			
Προέλευση:		Προορισμός:			
Είδος αλιεύματος	Ελεγχθείσα ποσότητα σε κιλά-αριθμό	Ευρεθείσα παράνομη	Νόμιμο ελαχιστο μέγεθος ή βάρος ανα είδος	Ευρεθείσα συνολική ποσότητα	Αποθηκευμένη ποσότητα

Ε- ΒΕΒΑΙΩΘΕΙΣΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ-ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ (αλιευτικών εργαλείων, αλιευμάτων, σκαφών, εκρηκτικών ή τοξικών ουσιών, κλπ.)

ΣΤ.- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ

ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ

4.8.2 Διοικητικές κυρώσεις

Εάν από τη διενέργεια της αλιευτικής επιθεώρησης διαπιστωθεί η παράβαση των, με διοικητικό χαρακτήρα, διατάξεων της αλιευτικής νομοθεσίας, κινείται η διαδικασία επιβολής των διοικητικών κυρώσεων. Οι κυρώσεις αυτές είναι προσωποπαγείς και πραγματοπαγείς.

Οι προσωποπαγείς επιβάλλονται στον κυβερνήτη του σκάφους και είναι: α) το πρόστιμο, το ύψος του οποίου, ανάλογα με την παράβαση, κυμαίνεται γενικά από 294 € μέχρι 2.935 € και τα όρια αυτά διπλασιάζονται σε περίπτωση υποτροπής και β) η αφαίρεση της ατομικής άδειας αλιείας του κυβερνήτη για ορισμένο χρονικό διάστημα. Σε περίπτωση υποτροπής η αφαίρεση της ατομικής άδειας μπορεί να είναι οριστική.

Οι πραγματοπαγείς κυρώσεις αφορούν στο μέσο με το οποίο διαπράχθηκε η παράβαση δηλ. το αλιευτικό σκάφος και τον αλιευτικό εξοπλισμό και στο προϊόν της αλίευσης, δηλ. το αλίευμα.

Οι πραγματοπαγείς κυρώσεις είναι:

η αφαίρεση της άδειας αλιείας του σκάφους για χρονικό διάστημα που κυμαίνεται, ανάλογα με το είδος της παράβασης, από 10 ημέρες μέχρι 1 χρόνο. Σε περίπτωση υποτροπής μέσα στη διετία, τα όρια διπλασιάζονται.

η κατάσχεση του αλιευτικού εξοπλισμού που χρησιμοποιήθηκε ή βρέθηκε πάνω στο αλιευτικό σκάφος, κατά παράβαση των διατάξεων. Ο κατασχεμένος αλιευτικός εξοπλισμός (μετά και το αποτέλεσμα της άσκησης προσφυγής) καταστρέφεται, αν δεν προβλέπεται γενικά η χρήση του, ενώ εκποιείται, εάν προβλέπεται η χρήση του. Το τίμημα θεωρείται δημόσιο έσοδο και κατατίθεται στο Δημόσιο Ταμείο της περιοχής.

Το αλίευμα κατάσχεται και εκποιείται με πρόχειρο πλειοδοτικό διαγωνισμό. Το τίμημα κατατίθεται ως δημόσιο έσοδο στο Δημόσιο Ταμείο.

Οι διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται ανάλογα με το είδος της παράβασης. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη είναι το μέγεθος των ιχθύων, ο τύπος και οι προδιαγραφές του σκάφους.

Οι παραβάτες των κανόνων δικαίου που καθορίζουν το ελάχιστο μέγεθος των ιχθύων και των άλλων υδρόβιων οργανισμών που επιτρέπεται να αλιευθεί τιμωρούνται:

α) με πρόστιμο που κυμαίνεται από 587 € μέχρι 2.935 €

β) με αφαίρεση της ατομικής άδειας αλιείας του κυβερνήτη του σκάφους, από 30 ημέρες μέχρι 1 χρόνο

γ) με αφαίρεση της άδειας αλιείας του σκάφους με το οποίο έγινε η παράβαση, από 30 ημέρες μέχρι 1 χρόνο.

Σε περίπτωση υποτροπής μέσα στη διετία, τα όρια του προστίμου και ο χρόνος αφαίρεσης των αδειών, διπλασιάζονται.

Οι παραβάτες των κανόνων δικαίου που καθορίζουν τους τύπους και τις προδιαγραφές των σκαφών και γενικά των πλωτών μέσων με τα οποία επιτρέπεται η αλιεία, τιμωρούνται: α) με πρόστιμο, από 294 € μέχρι 1.467 € β) με προσωρινή αφαίρεση της άδειας αλιείας του σκάφους που δεν τηρεί τους τύπους και τις προδιαγραφές.

Οι παραβάτες των άλλων διατάξεων που καθορίζονται ειδικά στο νόμο, τιμωρούνται:

α) με αφαίρεση της ατομικής άδειας αλιείας του κυβερνήτη,

β) με αφαίρεση της άδειας αλιείας του σκάφους με το οποίο έγινε η παράβαση, από 10 ημέρες μέχρι 60 ημέρες

γ) με πρόστιμο από 294 € μέχρι 1.467 €

Εξαιρούνται τα σκάφη μηχανότρατες, τράτες και γρι-γρι, όπου το πρόστιμο που επιβάλλεται κυμαίνεται από 587 € μέχρι 2.935 €. Σε περίπτωση υποτροπής, μέσα στη διετία, ο χρόνος αφαίρεσης των αδειών και τα όρια του προστίμου, διπλασιάζονται.

4.9 Συμβούλιο Αλιείας

Το Συμβούλιο Αλιείας είναι συλλογικό διοικητικό όργανο και λειτουργεί στη Διεύθυνση Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας. Συγκροτείται από:

α) το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Γεωργίας, ως πρόεδρο, β) το Νομικό Σύμβουλο του Υπουργού Γεωργίας, γ) τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας,

δ) ένα εκπρόσωπο του Εθνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών, –

ε) ένα εκπρόσωπο του Λιμενικού Σώματος /Υ.Ε.Ν.,

στ) ένα εκπρόσωπο του Συλλόγου Ιχθυολόγων, Υπαλλήλων Υπουργείου Γεωργίας,

ζ) ένα εκπρόσωπο της ΠΑΣΕΓΕΣ,

η) ένα εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Υδατοκαλλιεργειών και Εσωτερικών Υδάτων

θ) τον Πρωϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας ως Αναπληρωτή του προέδρου του Συμβουλίου

Το Συμβούλιο Αλιείας γραμματειακά υποστηρίζεται από τη Διεύθυνση Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας.

4.10 Αλιεία Εκτός Χωρικών Υδάτων

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία οποιοδήποτε πλοίο για να αποπλεύσει από ελληνικό λιμάνι είναι απαραίτητο να εφοδιασθεί με την άδεια απόπλου. Ειδικότερα στην αλιευτική νομοθεσία προβλέπεται ότι ο απόπλους οποιοδήποτε αλιευτικού σκάφους για αλιεία έξω από την ελληνική θάλασσα, είτε σε ύδατα άλλης επικράτειας είτε σε διεθνή ύδατα, επιτρέπεται κατόπιν ειδικής άδειας που χορηγείται από τις Λιμενικές Αρχές μετά από έγκριση της Υπηρεσίας Αλιείας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Η άδεια αυτή έχει ορισμένη διάρκεια ισχύος που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Η ειδική αυτή άδεια χορηγείται αφού ληφθούν υπόψη οι διατάξεις της αλιευτικής νομοθεσίας, οι διεθνείς συμβάσεις και οι γενικά παραδεκτοί κανόνες του διεθνούς δικαίου. Στην άδεια είναι δυνατό να τίθενται περιορισμοί ως προς τον τόπο αλιείας, την εποχή, το αλιευμα, κ.λπ. Σε περίπτωση που η αρμόδια Αρχή, αρνηθεί να χορηγήσει την ειδική άδεια απόπλου πρέπει να αιτιολογήσει με σαφήνεια και ακρίβεια τους λόγους της άρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η πρώτη διεθνής συνθήκη για θέματα αλιείας ήταν η Σύμβαση για την Αλιεία και τη Διατήρηση των ζώντων πόρων της Ανοικτής Θάλασσας. Η Σύμβαση αυτή ήταν μια από τις τέσσερις διεθνείς συμβάσεις που υπεγράφησαν το έτος 1958 στη Γενεύη ως αποτέλεσμα της πρώτης Συνδιάσκεψης του Ο.Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας. Η σύμβαση αυτή επικυρώθηκε από 36 κράτη που αντιπροσώπευαν όμως μόνο το 25% του παγκόσμιου αλιεύματος και τέθηκε σε ισχύ την 20η Μαρτίου 1966.

Στη δεύτερη Συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας, η οποία συνήλθε το έτος 1960 στη Γενεύη, διατυπώθηκε η άποψη (η οποία δεν έγινε αποδεκτή για μια ψήφο) της δημιουργίας αλιευτικής ζώνης με έκταση 12 ν.μ. στο πλαίσιο της διαδικασίας για τον καθορισμό του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης, που αποτελούσε το μήλο της έριδας των κρατών. Προτάθηκε δηλαδή η καθιέρωση αιγιαλίτιδας ζώνης με εύρος 6 ν.μ. και αλιευτικής ζώνης με εύρος 6 ν.μ.

Πολλά κράτη εκμεταλλεζόμενα την έλλειψη σαφούς διεθνούς νομικού πλαισίου για την αλιεία, καθιέρωσαν, με μονομερείς ενέργειες, αλιευτική ζώνη με έκταση ανάλογα με τα ιδιαίτερα οικονομικά τους συμφέροντα. Για παράδειγμα η Ισλανδία ανακοίνωσε το έτος 1971 αλιευτική ζώνη με έκταση 50 ν.μ.

Η αυθαίρετη καθιέρωση αλιευτικής ζώνης προκάλεσε διαμάχη μεταξύ γειτονικών κρατών με αποτέλεσμα, σε μερικές περιπτώσεις, οι διαφορές αυτές να υπαχθούν για επίλυση στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Επίσης οι εξελίξεις στον τεχνολογικό τομέα που επέτρεψαν την κατασκευή αλιευτικών πλοίων με τη μορφή εργοστασίων επεξεργασίας και συντήρησης των αλιευμάτων και κατ' επέκταση οδήγησαν στην υπεραλίευση, που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των ιχθυοποθεμάτων, καθώς και οι συνεχείς διεκδικήσεις των κρατών του τρίτου κόσμου πάνω στο θαλάσσιο πλούτο, είχαν ως επιστέγασμα στη Γ Συνδιάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας των Η.Ε. να θεσπισθούν διατάξεις για την αλιεία.

5.2 ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Το Νέο Δίκαιο της Θάλασσας, όπως αυτό καθιερώθηκε με τη Διεθνή Σύμβαση για Δίκαιο της Θάλασσας του Μοντέγκο Μπαίου, του έτους 1982, που άρχισε να ισχύει από την 16η Νοεμβρίου 1994, περιλαμβάνει διατάξεις για την αλιεία στις θαλάσσιες ζώνες: Αιγιαλίτιδα Ζώνη, Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (Α.Ο.Ζ.) και Ανοικτή Θάλασσα.

5.2.1 ΑΙΓΙΑΛΙΤΙΔΑ ΖΩΝΗ

Η Αιγιαλίτιδα Ζώνη ή χωρικά ύδατα ή χωρική θάλασσα είναι η θαλάσσια ζώνη που εκτείνεται από τη γραμμή βάσης του παράκτιου κράτους και σε απόσταση μέχρι τα δώδεκα ναυτικά μίλια κατά ανώτατο όριο. Στην αιγιαλίτιδα ζώνη το παράκτιο κράτος ασκεί πλήρη, απόλυτη και αποκλειστική κυριαρχία τόσο στο θαλάσσιο χώρο όσο στον εναέριο και υποθαλάσσιο χώρο. Από την άποψη αυτή, η αιγιαλίτιδα ζώνη εξομοιώνεται με το έδαφος.

Το Δίκαιο της Θάλασσας, όμως, τόσο το εθιμικό όσο και το συμβατικό αναγνωρίζουν στα πλοία με ξένη σημαία το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης από την αιγιαλίτιδα ζώνη του παράκτιου κράτους. Τα πλοία των τρίτων κρατών μπορούν να διαπλέουν την αιγιαλίτιδα ζώνη του παράκτιου κράτους χωρίς να προβαίνουν σε σχετική ενημέρωση ή να ζητούν την έγκριση του, με τη βασική προϋπόθεση ότι η διέλευση τους είναι αβλαβής δηλαδή δεν επηρεάζει την ειρήνη, την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη του παράκτιου κράτους. Δεν συμβιβάζεται όμως με την έννοια της αβλαβούς διέλευσης η άσκηση οποιασδήποτε αλιευτικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με ρητή διάταξη της Σύμβασης για το Δίκαιο ης Θάλασσας 1982, άρθρο 19 παρ. 2ι, δεν επιτρέπεται η άσκηση οποιασδήποτε αλιευτικής δραστηριότητας από ξένο πλοίο μέσα στην αιγιαλίτιδα ζώνη του παράκτιου κράτους. Η διενέργεια αλιευτικής δραστηριότητας δεν εμπίπτει στην έννοια της αβλαβούς διέλευσης και παρέχει στο παράκτιο κράτος το δικαίωμα να λάβει μέτρα κατά του πλοίου.

5.2.2 ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (Α.Ο.Ζ.)

Καθιερώνεται, για πρώτη φορά, ως ιδιαίτερη θαλάσσια ζώνη, η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη. Σύμφωνα με το άρθρο 55 της Δ.Σ. 1982, ως αποκλειστική οικονομική ζώνη ορίζεται η θαλάσσια περιοχή που εκτείνεται πέραν της χωρικής

θάλασσας και η οποία υπόκειται σε ειδικό νομικό καθεστώς. Το εύρος της Α.Ο.Ζ καθορίζεται στα 200 ν.μ. (άρθρο 57) μετρούμενο από τη γραμμή βάσης.

Το παράκτιο κράτος στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη του έχει κυριαρχικά δικαιώματα ως προς την εξερεύνηση, εκμετάλλευση, διατήρηση και διαχείριση των ζωντανών φυσικών πόρων (άρθρο 56). Έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να καθορίζει το επιτρεπτό όριο αλίευσης των ζωντανών πόρων. Επίσης διασφαλίζει, με κατάλληλα μέτρα προστασίας και διαχείρισης, ότι η διατήρηση των ζωντανών πόρων στην Α.Ο.Ζ. δεν κινδυνεύει από την υπερεκμετάλλευση. Το παράκτιο κράτος μπορεί, κατά την άσκηση των κυριαρχικών του δικαιωμάτων, να ερευνά, εκμεταλλεύεται, διατηρεί και διαχειρίζεται τους ζώντες πόρους στην Α.Ο.Ζ.

Το παράκτιο κράτος στην Α.Ο.Ζ., δύναται να λαμβάνει μέτρα, όπως είναι ο έλεγχος των εγγράφων του πλοίου, η επιθεώρηση του πλοίου, η σύλληψη των υπαίτιων και η κίνηση της δικαστικής διαδικασίας, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο για την διασφάλιση της συμμόρφωσης προς τους νόμους και τους κανονισμούς που υιοθετήθηκαν από αυτό σύμφωνα με την Διεθνή Σύμβαση. Εφόσον όμως κατατεθεί εύλογη εγγύηση τα συλλαμβανόμενα πλοία και τα πληρώματα τους θα αφήνονται αμέσως ελεύθερα.

Οι ποινές που προβλέπει το παράκτιο Κράτος για παραβίαση των νόμων και κανονισμών για θέματα αλιείας στην αποκλειστική οικονομική του ζώνη δεν μπορούν να συμπεριλάβουν την φυλάκιση, εφόσον ελλείπουν αντίθετες συμφωνίες των ενδιαφερομένων κρατών, ή οποιασδήποτε άλλης μορφής σωματική τιμωρία.

Στις περιπτώσεις σύλληψης ή κατακράτησης ξένων πλοίων το παράκτιο Κράτος ειδοποιεί αμέσως το Κράτος της σημαίας του πλοίου, μέσω της κατάλληλης οδού, για τα μέτρα που ελήφθησαν και για τις ποινές που επιβλήθηκαν στη συνέχεια.

Η οριοθέτηση της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης μεταξύ κρατών με έναντι ή προσκείμενες ακτές πραγματοποιείται με συμφωνία που βασίζεται στο Διεθνές Δίκαιο όπως ορίζεται στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου, με σκοπό την επίτευξη δίκαιης λύσης. Τα άλλα κράτη μπορούν με τη σύναψη συμφωνιών με το παράκτιο κράτος να αλιεύουν στην Α.Ο. Ζώνη του, εφόσον το παράκτιο κράτος δεν έχει τη δυνατότητα να αλιεύει το συνολικό όγκο αλιεύματος που επιτρέπεται από τις διεθνείς συμβάσεις. Οι υπήκοοι των άλλων κρατών που αλιεύουν στην Α.Ο.Ζ. οφείλουν να συμμορφώνονται με τους νόμους και τους κανονισμούς διατήρησης που θεσπίζει το παράκτιο κράτος. Οι κανονισμοί αυτοί αναφέρονται:

(α) στην διαδικασία χορήγησης αδειών στους αλιείς, στα αλιευτικά και στον εξοπλισμό τους, και στην καταβολή τελών και άλλων μορφών αμοιβής. Στην

περίπτωση των αναπτυσσόμενων παράκτιων κρατών, μπορεί να αναφέρονται σε επαρκή συνεισφορά στον τομέα της χρηματοδότησης, του εξοπλισμού και της τεχνολογίας που αφορούν την αλιευτική βιομηχανία.

(β) στον προσδιορισμό των αλιευμάτων που επιτρέπεται να αλιεύονται και στον καθορισμό ποσοστώσεων αλιεύματος, είτε σε σχέση με τα αποθέματα ή ομάδες αποθεμάτων ή προς το αλιεύμα κατά σκάφος σε ορισμένο χρονικό διάστημα, είτε σε σχέση με το αλιεύμα από υπηκόους οποιουδήποτε κράτους κατά τη διάρκεια μιας καθορισμένης περιόδου.

(γ) στη ρύθμιση των εποχών και περιοχών αλιείας, στον καθορισμό του τύπου, του μεγέθους και του αριθμού των αλιευτικών εξοπλισμών, καθώς και στον καθορισμό του τύπου, του μεγέθους και του αριθμού των αλιευτικών σκαφών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

(δ) στον καθορισμό της ηλικίας και μεγέθους των ιχθύων ή άλλων αλιευμάτων που μπορούν να αλιευθούν.

(ε) στην παροχή πληροφοριών που απαιτούνται από τα αλιευτικά σκάφη, όπως στατιστικά στοιχεία για τα αλιεύματα και τις αλιευτικές δραστηριότητες καθώς και αναφορές για το στίγμα των αλιευτικών σκαφών κατά τη διάρκεια της αλιευτικής δράσης.

(στ) στην υποχρέωση, κατόπιν εξουσιοδότησης και υπό τον έλεγχο του παράκτιου κράτους, για τη διεξαγωγή καθορισμένων προγραμμάτων έρευνας αλιείας και ρύθμιση της διεξαγωγής μιας τέτοιας έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της δειγματοληψίας και αναφοράς συναφών επιστημονικών δεδομένων.

(ζ) στην τοποθέτηση, από το παράκτιο κράτος, παρατηρητών ή μαθητευομένων πάνω σε αλιευτικά σκάφη.

(η) στην εκφόρτωση του συνόλου ή μέρους του αλιεύματος αυτών των σκαφών στους λιμένες του παράκτιου κράτους.

(θ) στις μεθόδους και προϋποθέσεις που σχετίζονται με μικτές επιχειρήσεις ή άλλες μορφές συνεργασίας.

(ι) στους όρους που απαιτούνται για την εκπαίδευση προσωπικού και την μεταφορά — τεχνολογίας-αλιείας- συμπεριλαμβανομένης και της ενίσχυσης της ικανότητας του παράκτιου κράτους για αλιευτική έρευνα.

Τα γεγονικά κράτη οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους αλλά και με υποπεριφερειακούς ή περιφερειακούς οργανισμούς για την εξασφάλιση της διατήρησης και ανάπτυξης των ιχθυοαποθεμάτων, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των

μεταναστευτικών ειδών. Επίσης τα κράτη οφείλουν να συνεργάζονται για τη διατήρηση των θαλάσσιων θηλαστικών.

Τα περικλειστα κράτη έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε ισότιμη βάση στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων της Α.Ο.Ζ. των παράκτιων κρατών της ίδιας περιοχής, όταν οι πόροι αυτοί κρίνονται πλεονάζοντες. Οι όροι της συμμετοχής καθορίζονται από τα ενδιαφερόμενα κράτη με συμφωνία, στην οποία λαμβάνονται υπόψη:

(α) η ανάγκη αποφυγής συνεπειών που είναι επιβλαβείς για τις αλιευτικές κοινότητες ή τις ιχθυοβιομηχανίες του παράκτιου κράτους,

(β) η έκταση κατά την οποία το περικλειστο κράτος, συμμετέχει ή έχει το δικαίωμα να συμμετέχει, σύμφωνα με υφιστάμενες διμερείς υποπεριφερειακές ή περιφερειακές συμφωνίες, στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών άλλων παράκτιων κρατών.

(γ) η έκταση κατά την οποία άλλα κράτη χωρίς ακτές και γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη συμμετέχουν ήδη στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης του παράκτιου κράτους και την συνακόλουθη ανάγκη αποφυγής συγκεκριμένης επιβάρυνσης ενός οποιουδήποτε παράκτιου κράτους ή μέρους αυτού,

(δ) οι ανάγκες διατροφής των πληθυσμών των αντίστοιχων κρατών.

Όταν η αλιευτική ικανότητα του παράκτιου κράτους φθάσει σε σημείο που να καλύπτει ολόκληρο τον επιτρεπτό όγκο αλιεύματος των ζωντανών πόρων στην αποκλειστική οικονομική του ζώνη, το παράκτιο κράτος και τα άλλα ενδιαφερόμενα κράτη συνεργάζονται στην διαμόρφωση δίκαιων διευθετήσεων σε διμερή, υποπεριφερειακή ή περιφερειακή βάση προκειμένου να επιτρέψουν την συμμετοχή των αναπτυσσομένων κρατών χωρίς ακτές της ίδιας υποπεριοχής ή περιοχής στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών των παράκτιων κρατών της υποπεριοχής ή περιοχής, όπως κρίνεται σκόπιμο, από τις συγκεκριμένες περιστάσεις και υπό όρους ικανοποιητικούς για όλα τα μέρη.

Τα ανεπτυγμένα κράτη χωρίς ακτές έχουν το δικαίωμα συμμετοχής στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων, μόνον στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες των ανεπτυγμένων παράκτιων κρατών της ίδιας υποπεριοχής ή περιοχής.

Τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα κράτη έχουν το δικαίωμα συμμετοχής, σε ισότιμη βάση, στην εκμετάλλευση ανάλογου μέρους του πλεονάσματος των ζώντων πόρων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών των παράκτιων κρατών της ίδιας

υποπεριοχής ή περιοχής, αφού ληφθούν υπόψη οι σχετικές οικονομικές και γεωγραφικές συνθήκες όλων των ενδιαφερομένων κρατών.

Οι όροι και οι τρόποι της συμμετοχής αυτής καθορίζονται από τα ενδιαφερόμενα κράτη με διμερείς, υποπεριφερειακές και περιφερειακές συμφωνίες αφού ληφθούν υπόψη, μεταξύ άλλων:

(α) η ανάγκη αποφυγής δυσμενών συνεπειών για τις αλιευτικές κοινότητες ή τις ιχθυοβιομηχανίες του παράκτιου κράτους,

(β) η έκταση συμμετοχής ή του δικαιώματος συμμετοχής, των γεωγραφικώς μειονεκτούντων κρατών σύμφωνα με τις υφιστάμενες διμερείς, υποπεριφερειακές ή περιφερειακές συμφωνίες στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών των άλλων παράκτιων κρατών.

(γ) η έκταση συμμετοχής άλλων γεωγραφικώς μειονεκτούντων κρατών και κρατών χωρίς ακτές στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης του παράκτιου κράτους και τη συνακόλουθη ανάγκη αποφυγής ιδιαίτερης επιβάρυνσης ενός οποιουδήποτε παράκτιου κράτους ή Μέρους αυτού,

(δ) οι ανάγκες διατροφής των πληθυσμών των αντίστοιχων κρατών.

Όταν η αλιευτική ικανότητα του παράκτιου κράτους φθάσει σε σημείο που να καλύπτει ολόκληρο τον επιτρεπτό όγκο αλιεύματος των ζώντων πόρων στην αποκλειστική οικονομική του ζώνη, το παράκτιο Κράτος και τα άλλα ενδιαφερόμενα κράτη συνεργάζονται στη διαμόρφωση δίκαιων διευθετήσεων σε διμερή, υποπεριφερειακή ή περιφερειακή βάση προκειμένου να επιτρέψουν τη συμμετοχή των αναπτυσσομένων γεωγραφικώς μειονεκτούντων κρατών στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών των παράκτιων κρατών της υποπεριοχής ή περιοχής, όπως κρίνεται σκόπιμο, κάτω από τις συγκεκριμένες περιστάσεις και υπό όρους ικανοποιητικούς για όλα τα Μέρη.

Τα γεωγραφικώς μειονεκτούντα ανεπτυγμένα κράτη έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην εκμετάλλευση των ζώντων πόρων, μόνον στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες των ανεπτυγμένων παράκτιων κρατών της ίδιας υποπεριοχής ή περιοχής.

5.2.3 Ανοικτή θάλασσα

Σύμφωνα με το άρθρο 86 της Δ.Σ. 1982, ως ανοικτή θάλασσα θεωρούνται όλες οι θαλάσσιες περιοχές που δεν περιλαμβάνονται στα εσωτερικά ύδατα, στη χωρική

θάλασσα, στη συνορεύουσα ζώνη, στην Α.Ο.Ζ. ή στα αρχιπελαγικά ύδατα ενός κράτους. Δηλαδή ανοικτή θάλασσα είναι η θάλασσα που βρίσκεται έξω από τις θαλάσσιες ζώνες (αιγιαλίτιδα, συνορεύουσα, Α.Ο.Ζ. και αρχιπελαγικά ύδατα) ενός παράκτιου κράτους. Στην ανοικτή θάλασσα ισχύει το καθεστώς της ελευθερίας. Αυτός σημαίνει ότι η ανοικτή θάλασσα δεν υπόκειται σε κρατική κυριαρχία. Μία από τις συνιστώσες της ελευθερίας της Ανοικτής Θάλασσας είναι η ελευθερία αλιείας. Σύμφωνα με το άρθρο 116 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας συνιστάται δικαίωμα αλιείας στην ανοικτή θάλασσα.

Όλα τα κράτη έχουν το δικαίωμα όπως οι υπήκοοι τους αλιεύουν στην ανοικτή θάλασσα με την επιφύλαξη: (α) των συμβατικών υποχρεώσεων τους, (β) των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων καθώς και των συμφερόντων των παράκτιων κρατών που προβλέπονται μεταξύ άλλων στη Σύμβαση.

Όλα τα κράτη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν μέτρα ή να συνεργάζονται με άλλα κράτη για τη λήψη μέτρων που θα δεσμεύουν τους πολίτες με σκοπό τη διατήρηση των ζώντων πόρων της ανοικτής θάλασσας.

Τα κράτη συνεργάζονται μεταξύ τους για τη διατήρηση και διαχείριση των ζώντων πόρων στις περιοχές της ανοικτής θάλασσας. Κράτη, των οποίων οι υπήκοοι εκμεταλλεύονται ίδιους ζώντες πόρους ή διαφορετικούς ζώντες πόρους στην ίδια περιοχή, έρχονται σε διαπραγματεύσεις με σκοπό τη λήψη μέτρων που είναι αναγκαία για τη διατήρηση των ζώντων αυτών πόρων. Συνεργάζονται, όπως αρμόζει για τη δημιουργία υποπεριφερειακών ή περιφερειακών οργανισμών αλιείας προς το σκοπό αυτό. Επίσης, τα κράτη συνεργάζονται για τον προσδιορισμό του επιτρεπτού όγκου αλιεύματος και την καθιέρωση μέτρων με βάση τα αξιόπιστα επιστημονικά δεδομένα που έχουν στη διάθεση τους. Επίσης, λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις σε είδη που συνδέονται ή εξαρτώνται, από τα αλιευμένα είδη με σκοπό να διατηρήσουν ή να αποκαταστήσουν τους πληθυσμούς αυτών των συνδεδεμένων ή εξαρτημένων ειδών σε επίπεδα που να μην κινδυνεύει σοβαρά η αναπαραγωγή τους.

Οι επιστημονικές πληροφορίες, τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν στον όγκο των αλιευμάτων και στην αλιευτική δραστηριότητα, καθώς και άλλα στοιχεία σχετικά με τη διατήρηση των αποθεμάτων ιχθύων πρέπει να παρέχονται και να ανταλλάσσονται μεταξύ των κρατών σε τακτική βάση μέσα από τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, υποπεριφερειακούς, περιφερειακούς ή παγκόσμιους.

Τα ενδιαφερόμενα κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι τα μέτρα συντήρησης και η εφαρμογή τους δεν δημιουργούν διακρίσεις, τυπικές ή ουσιαστικές, έναντι των αλιέων οποιουδήποτε κράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΥΔΑΤΟΚΑΜΜΙΕΡΓΕΙΩΝ/ ΙΧΘΥΟΚΑΜΜΙΕΡΓΕΙΩΝ

6.1 Στοιχεία έρευνας

- Η έρευνα θαλάσσιας αλιείας με μηχανοκίνητα σκάφη, διενεργείται από το έτος 1964 από την ΕΣΥΕ κάθε μήνα, και αναφέρεται στα μηχανοκίνητα επαγγελματικά σκάφη, που διαθέτουν ιπποδύναμη 20 ίππων και άνω, καθώς και στις τράτες και τα γριγάκια ανεξαρτήτως μεγέθους ιπποδυνάμεως.

Σκοπός της έρευνας είναι η παροχή στατιστικής πληροφορίας στον τομέα της Αλιείας με τη συγκέντρωση στοιχείων που αναφέρονται σε:

- Αριθμό μηχανοκίνητων αλιευτικών σκαφών, ιπποδύναμη και χωρητικότητα αυτών κατά κατηγορίες.
- Ποσότητα και αξία αλιευμάτων, κατά κατηγορίες και είδος αλιείας.
- Ποσότητα και αξία αλιευμάτων, κατά κατηγορίες και είδος αλιευτικών εργαλείων.
- Ποσότητα αλιευμάτων, κατά κυριότερα είδη και περιοχές αλιείας.
- Απασχολούμενους, κατά είδος αλιευτικών εργαλείων.

Ως στατιστική μονάδα λαμβάνεται το μηχανοκίνητο σκάφος που διενεργεί ανεξάρτητη αλιεία, δηλαδή με τα δικά του μέσα. Τα αλιευτικά σκάφη διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

α) υπερπόντιας αλιείας, β) μέσης αλιείας, και γ) παράκτιας αλιείας.

- Η έρευνα υδατοκαλλιεργειών - ιχθυοκαλλιεργειών, διενεργείται από το έτος 1995 από την ΕΣΥΕ, κάθε τρίμηνο, και αναφέρεται στις μονάδες υδατοκαλλιεργειών και ιχθυοκαλλιεργειών που λειτουργούν σε όλη τη χώρα.

Σκοπός της έρευνας είναι η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων που αναφέρονται σε:

- Χαρακτηριστικά ομάδων υδατοκαλλιεργειών και ιχθυοκαλλιεργειών, κατά εκτρεφόμενο ή καλλιεργούμενο είδος και μέθοδος καλλιέργειας.
- Ποσότητα και αξία των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών.
- Ποσότητα και αξία των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών, κατά μέθοδο καλλιέργειας.
- Παραγωγή γόνου από εκκολαπτήρια και εκτροφεία, κατά είδος.
- Απασχολούμενους κατά είδος εργασιακής σχέσης.

Στη συνέχεια παρέχονται και αναλύονται ορισμένα οριστικά στοιχεία της Ελλάδας για την τελευταία δεκαετία.

6.2 ΑΛΙΕΙΑ

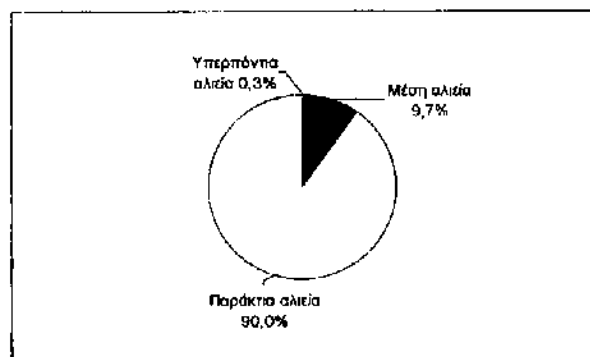
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Αριθμός μηχανοκίνητων αλιευτικών σκαφών, ιπποδύναμη και χωρητικότητα αυτών, κατά κατηγορίες: 2001 - 2003.

Κατηγορίες αλιευτικών σκαφών	2001			2002			2003		
	Αριθμός	HP	ΚΟΧ	Αριθμός	HP	ΚΟΧ	Αριθμός	HP	ΚΟΧ
Σύνολο	7.705	689.583	39.073	7.381	658.321	38.597	7.018	626.733	38.61
Υπερπόντια αλιείας	30	23.352	5.294	28	21.344	4.855	22	16.829	3.91
Μέσης αλιείας	695	218.795	33.779	688	214.448	33.742	682	213.446	34.70
Μηχανότρατες	323	127.448	19.306	346	134.314	20.590	344	135.217	21.77
Γρι-γρι	371	91.149	14.457	342	80.134	13.152	338	78.229	12.92
Μικτά	1	198	16	—	—	—	—	—	—
Παράκτια αλιείας	6.980	447.436	—	6.665	422.529	—	6.314	396.458	—
Τράτες	411	36.410	—	375	33.246	—	366	32.515	—
Λοιπά	6.569	411.026	—	6.290	389.283	—	5.948	363.943	—

ΚΟΧ= Κόροι ολικής χωρητικότητας

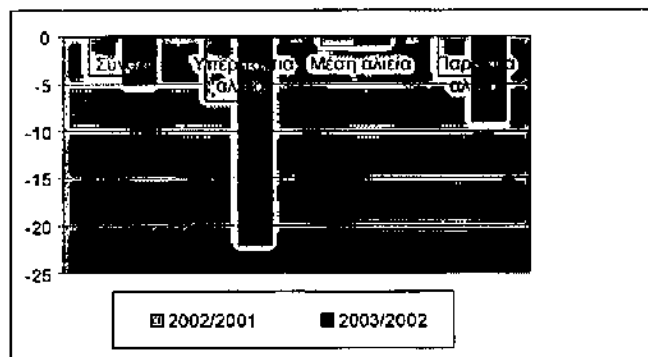
Κατανομή αλιευτικών σκαφών:

2003

Μεταβολές του αριθμού των αλιευτικών σκαφών:

2001-2003

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, ο αριθμός των αλιευτικών σκαφών με ιπποδύναμη 20 HP και άνω, κατά το έτος 2003, ανέρχεται σε 7018 σκάφη και η κατανομή έχει ως εξής:

- Υπερπόντια αλιεία: 22 σκάφη.
- Μέση αλιεία: 682 σκάφη.
- Παράκτια αλιεία: 6.314 σκάφη.

Από την κατανομή αυτή προκύπτει ότι, κατά το 2003, το μεγαλύτερο μέρος των αλιευτικών σκαφών, δηλαδή το 90%, ανήκει στην κατηγορία της παράκτιας αλιείας, ένα μικρό μέρος, το 9,7%, ανήκει στην κατηγορία της μέσης αλιείας και μόνο το 0,3% ανήκει στην κατηγορία της υπερπόντιας αλιείας.

Διαπιστώνουμε ότι στη διάρκεια της τριετίας 2001-2003, ο αριθμός των σκαφών, τόσο της υπερπόντιας και της μέσης αλιείας όσο και ο αριθμός των σκαφών της παράκτιας αλιείας, μειώνεται.

Το γεγονός αυτό δικαιολογείται βάσει του επιχειρησιακού προγράμματος αλιείας 2000-2006, του οποίου ένας στρατηγικός στόχος είναι η επίτευξη ισορροπίας, κατά βιώσιμο τρόπο, μεταξύ των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσα από τον άξονα 1 προτεραιότητας, που αναφέρεται στον περιορισμό της αλιευτικής δραστηριότητας με μέτρα όπως η διάλυση επαγγελματικών αλιευτικών σκαφών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. Ποσότητα (Α) και αξία (Β) αλιευμάτων, κατά κατηγορίες και κατά είδος αλιείας. Έτη 1995-2000-2004

Είδος Αλιείας	Σύνολο αλιευμάτων					
	1995		2000		2004	
	A	B	A	B	A	B
Γενικό σύνολο	158.871,7	103.713.198,8	93.259,7	85.036.254,7	91.140,1	291.941,
Πρώτα	16.057,1	25.492.024,3	10.613,2	23.672.296,1	10.106,2	67.437,
Δεύτερα	46.900,5	39.332.759,6	15.343,9	20.462.350,6	15.488,9	71.686,
Τρίτα	95.913,7	38.888.414,9	67.302,3	40.901.608,0	65.545,0	132.818,
Υπερπόντια αλιεία	8.684,8	8.990.383,9	5.143,9	9.715.627,0	3.202,2	12.500,
Πρώτα	4.962,7	7.093.301,3	2.821,8	7.052.215,0	1.359,9	7.049,
Δεύτερα	714,6	514.320,9	439,6	593.388,0	118,3	405,
Τρίτα	3.007,3	1.382.761,7	1.882,4	2.070.024,0	1.723,8	4.964,
Μέση αλιεία	71.221,0	37.199.706,9	46.634,9	32.205.508,7	23.937,4	85.739,
Πρώτα	4.504,2	6.870.625,9	3.059,1	4.636.527,2	4.703,6	23.423,
Δεύτερα	13.632,1	11.253.775,4	7.611,2	9.684.820,3	5.611,1	30.803,
Τρίτα	53.084,5	19.075.305,6	35.964,4	17.884.161,2	13.622,7	31.512,
Παράκτια αλιεία	78.965,8	57.523.108,0	41.480,8	43.115.119,0	64.000,3	193.702,
Πρώτα	6.590,2	11.528.097,1	4.732,4	11.983.553,9	4.042,6	36.963,
Δεύτερα	32.553,7	27.564.663,3	7.293,0	10.184.142,3	9.759,3	40.397,
Τρίτα	39.821,7	18.430.347,6	29.455,4	20.947.422,8	50.198,5	116.341,

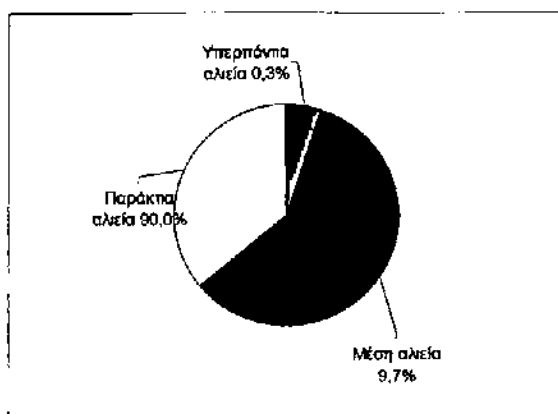
*ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΜΕΤΡΙΚΟΥΣ ΤΟΝΟΥΣ

ΑΞΙΑ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΔΡΑΧΜΕΣ

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, παρατηρούμε ότι η συνολική ποσότητα των αλιευμάτων όλο και μειώνεται, με αποτέλεσμα μέσα σε δέκα χρόνια να έχει μειωθεί η παραγωγή κατά 67731,6 μετρικούς τόνους ιχθύων. Είναι λοιπόν φανερό, η αναγκαιότητα μέτρων προστασίας των ιχθυοαποθεμάτων.

Κατανομή της συνολικής
ποσότητας αλιευμάτων
το έτος 2003

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. Η ποσότητα των αλιευμάτων: 2003

Σύνολο	89.631
Υπερπόντια αλιεία	4.566
Μέση αλιεία	52.619
Παράκτια αλιεία	32.446

*ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΜΕΤΡΙΚΟΥΣ ΤΟΝΟΥΣ

ΠΗΓΗ : ΕΣΥΕ

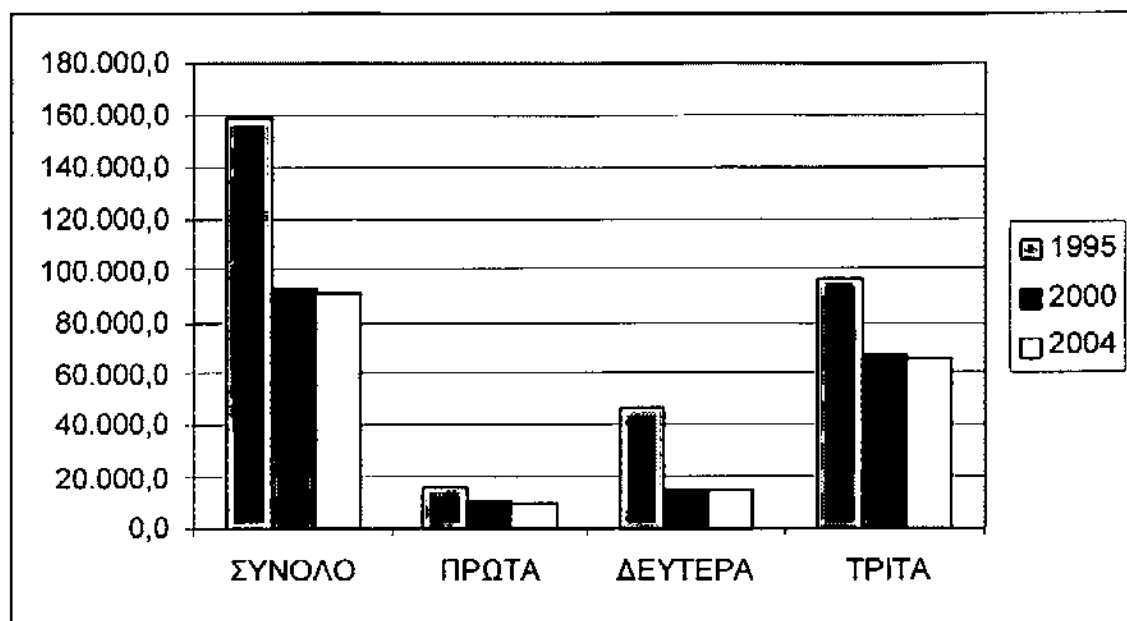
Ειδικά για την ποσότητα αλιευμάτων του έτους 2003, σύμφωνα με την κατανομή των αλιευμάτων κατά κατηγορία, αλλά και την κατανομή των σκαφών, παρατηρείται ότι το 58,7% της συνολικής ποσότητας αλιευμάτων, ανήκει στην κατηγορία της παράκτιας αλιείας.

Αυτό φανερώνει την σχέση που υπάρχει μεταξύ ποσότητας ιχθύων και αλιευτικών εργαλείων και καταρρίπτει την σχέση "πολλά σκάφη - πολλά ψάρια".

Συγκρίνοντας τα στοιχεία των αλιευμάτων του Πίνακα 2, κατά είδος (ποιότητα) αλιείας, τα έτη 1995, 2000 και 2004, παρατηρούμε ότι η μείωση της συνολικής ποσότητας προέρχεται και από τα πρώτα, και από τα δεύτερα και από τα τρίτα ψάρια, κατάσταση που αποδεικνύει πως το θαλάσσιο περιβάλλον έχει υποστεί μόλυνση από νόσους και ρύπανση από απόρριψη αποβλήτων, δεδομένου ότι οι αλιευτικοί πόροι για να αναπτυχθούν χρειάζονται υγιή θαλάσσια οικοσυστήματα.

Μόνο το 2004 παρατηρείται μια πολύ μικρή αύξηση στα δεύτερα ψάρια σε σχέση με το 2000.

Αλιεύματα κατά είδος αλιείας 1995-200-2004

Μελετώντας και συγκρίνοντας τα στοιχεία του πίνακα 7 και του πίνακα 8 για τα έτη 2004 και 2003, παρατηρούμε ότι η ιχθυοπαραγωγή αυξήθηκε το 2004 κατά 1509,1 μετρικούς τόνους ιχθύων, δηλαδή 1,65% μεταβολή. Η αύξηση αυτή προέρχεται από την αλματώδη αύξηση της ποσότητας της παράκτιας αλιείας: όπου από 32.446 μ.τ. αλιεύτηκαν 64.000,3 μ.τ. Μια θετική μεταβολή που μπορεί και καλύπτει τις μειώσεις στις ποσότητες από το 2003 στο 2004 στην υπερπόντια και μέση αλιεία. Η αύξηση της παράκτιας αλιείας οφείλεται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα 2000-2006 όπου σύμφωνα με τον άξονα 4 ενισχύονται οικονομικά οι αλιείς και πλοιοκτήτες αλιευτικών σκαφών, με σκοπό την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των όρων άσκησης της αλιευτικής δραστηριότητας της παράκτιας αλιείας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. Αριθμός απασχολουμένων, κατά είδος αλιευτικών εργαλείων. Έτη 1995 - 2000 - 2004

Είδη αλιευτικών εργαλείων	Μέση απασχόληση		
	1995	2000	2004
	Σύνολο απασχολούμενων		
Γενικό σύνολο	19.840	16.307	14.733
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	678	124	185
Δίκτυα μέσης αλιείας	1.396	1.259	1.257
Κυκλικά δίκτυα	2.913	1.907	1.648
Δίκτυα τράτας	1.406	795	833
Λοιπά	13.447	12.223	10.809
	Πλήρως απασχολούμενοι		
Γενικό σύνολο	19.447	15.881	14.134
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	678	122	185
Δίκτυα μέσης αλιείας	1.393	1.258	1.221
Κυκλικά δίκτυα	2.880	1.826	1.554
Δίκτυα τράτας	1.390	784	814
Λοιπά	13.108	11.892	10.360
	Μερικώς απασχολούμενοι		
Γενικό σύνολο	392	425	599
Δίκτυα υπερπόντιας αλιείας	0	2	0
Δίκτυα μέσης αλιείας	3	1	36
Κυκλικά δίκτυα	34	81	94
Δίκτυα τράτας	15	11	19
Λοιπά	339	331	450

Παρατηρώντας την απασχόληση, κατά τα έτη 1995-2000-2004, διαπιστώνουμε ότι η μέση απασχόληση στα αλιευτικά σκάφη των πλήρως απασχολούμενων αυξάνεται συνέχεια. Παρόλα αυτά το ενικό σύνολο απασχολούμενων στον τομέα της αλιείας με αλιευτικά σκάφη παρουσιάζει σημαντική μείωση ακολουθώντας την τάση μείωσης των ιχθυοαποθεμάτων.

Η μείωση των πλήρως απασχολούμενων από το 1995 ως το 2000 οφείλεται καθαρά στην μείωση των ιχθυοαποθεμάτων, όπου οι αλιείς αδυνατούσαν να σταθούν οικονομικά στις απαιτήσεις της εργασίας τους χωρίς αντάλλαγμα. Αντίθετα, η μείωση από το 2000 ως το 2004 οφείλεται στα μέτρα ενίσχυσης και προστασίας των αλιευτικών πόρων βάσει του επιχειρησιακού προγράμματος 2000-2006. Η αύξηση

των μερικώς απασχολούμενων από 392 στους 599 μέσα στα τελευταία δέκα χρόνια φανερώνει την κρίση που περνάει ο κλάδος λόγω της έλλειψης ιχθυοαποθεμάτων.

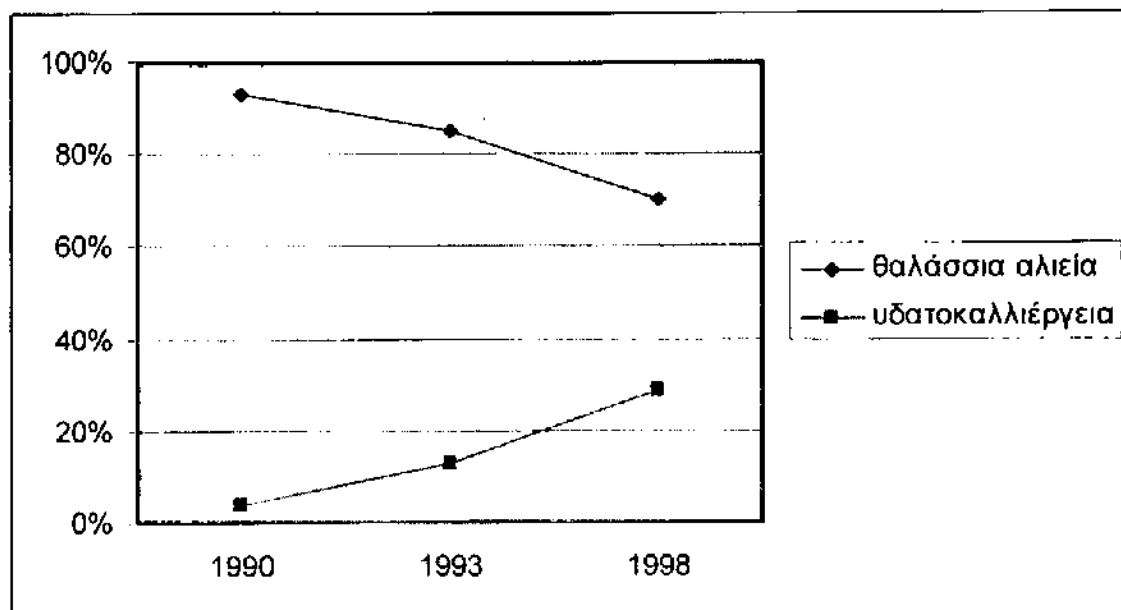
Ειδικότερα παρατηρώντας την απασχόληση κατά είδος αλιευτικού εργαλείου, διαπιστώνουμε ότι η μέση απασχόληση στα αλιευτικά σκάφη, που χρησιμοποιούν δίχτυα μέσης αλιείας και κυκλικά δίκτυα με πλήρως απασχολούμενους. Επίσης, στα αλιευτικά σκάφη με λοιπά αλιευτικά εργαλεία (μικρά κυκλικά δίκτυα, κοινά δίκτυα, παραγάδια κλπ.) παρατηρείται μια αύξηση το 2004 με μερικώς απασχολούμενα άτομα σε σχέση με το 2000, αποτέλεσμα των μέτρων του άξονα 3 του Ε.Π.Α.Λ. 2000-2006.

Αξίζει να σημειωθεί πως μεγάλο μέρος αλιέων στράφηκαν σε επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειών, όπου την τελευταία δεκαετία ενισχύθηκαν σημαντικά με κονδύλια και υποδομές ώστε να αναπτυχθεί μια αληθινή βιομηχανία.

6.3 ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ - ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Η Ελλάδα έχει παράδοση στις υδατοκαλλιέργειες, οι οποίες έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 περιορίζονταν στις καλλιέργειες σε λιμνοθάλασσες και στις μονάδες πεστροφοκαλλιέργειας (από το τέλος της δεκαετίας του 1960). Η μεγάλη ανάπτυξη όμως του κλάδου παρατηρήθηκε μετά το 1985, όταν η χώρα προώθησε την ανάπτυξη των θαλασσοκαλλιέργειών, με την δημιουργία ενός ολόκληρου κοινωνικο-οικονομικούς οικοδομήματος, το οποίο απασχολεί άμεσα 92.950 άτομα σε μόνιμη και εποχική απασχόληση) και έμμεσα (7.500 άτομα συνολικά απασχολούμενοι στον τομέα) χιλιάδες εργαζόμενους, αποτελεί μάλιστα τη μοναδική, πολλές φορές, δραστηριότητα που αναπτύσσεται, σε μειονεκτικές περιοχές. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτελούν οι μονάδες εσωτερικών υδάτων σε ορεινές περιοχές της Ηπείρου, οι θαλασσινές μονάδες σε απόσταση αναπνοής από τα συνοριακά φυλάκια στη Θεσπρωτία, οι ιχθυοκαλλιέργειες που αποικίζουν άγονα νησιά και ακατοίκητες βραχονησίδες του Αιγαίου, όπως στα Δωδεκάνησα (Νίμος, Μάκρυ, Χάλκη, Φούρνοι, Λειψοί, Αγαθονήσι, Νερονήσι, Σύμη, Οινούσες κλπ.). Αν και η παραγωγή της συλλεκτικής αλιείας μειώθηκε κατά 25% μεταξύ των ετών 1993-1998, η συνολική παραγωγή αλιευμάτων παρουσιάζεται σταθερότερη (μείωση μόνο 9%) εξαιτίας της μεγάλης αύξησης της παραγωγής των υδατοκαλλιέργειών. Το 1990 το μερίδιο της θαλάσσιας αλιείας στο σύνολο της πρωτογενούς αλιευτικής παραγωγής ήταν 93%, το 1993 μειώθηκε σε 85% και το 1998 σε 70%. Αντίθετα, το μερίδιο της παραγωγής

αλιευτικών προϊόντων από υδατοκαλλιέργειες αυξήθηκε από 4% το 1990, σε 13% το 1993 και 29% το 1998.

Η παραγωγή ιχθύων εκτινάχτηκε στα ύψη μέσα σε μια δεκαετία, αρχής γενομένης από το 1990, για να καταλήξει, το 2002 σύμφωνα με την Stirling (2004), σε μια παραγωγή πάνω από 103.000 τόνων (η παραγωγή τσιπούρας ανήλθε στους περίπου 47.000 τόνους, ενώ η παραγωγή λαβρακίου έφθασε τους 56.000), που αποτελεί το 57% της παγκόσμιας παραγωγής υδατοκαλλιέργειας αυτών των ειδών. Στοιχεία που όμως έρχονται σε αντίθεση με άλλα υπάρχοντα της ΕΣΥΕ που μιλούν για παραγωγή ύψους 61.800 (για τσιπούρα και λαβράκι). Σε αυτή την περίοδο, η παραγωγή τσιπούρας στη Μεσόγειο το 2000 αυξήθηκε στους 63.000 τόνους, ενώ η αξία των παραγόμενων προϊόντων διαμορφώθηκε στα 3.200 ευρώ. Στην Ε.Ε. η συνολική παραγωγή τσιπούρας και λαβρακίου έφθασε το 2000 στους 92.414 τόνους έναντι 75.264 τόνων που ήταν το 1999.

Γενικώς θα λέγαμε ότι τα στοιχεία που διατίθενται ώστε να έχουμε μια πλήρη εικόνα του τι συμβαίνει στην Ελλάδα στον τομέα της ιχθυοκαλλιέργειας δεν είναι αρκετά, γεγονός που οδηγεί σε αντικρουόμενες απόψεις για το μέγεθος της παραγωγής.

Συνολικώς, η παραγωγή που προέρχεται από θαλασσοκαλλιέργεια υπολογίζεται ότι αντιστοιχεί στα 330 εκατομμύρια για το 2002 (FEAR - Συνομοσπονδία των Ευρωπαϊκών Υδατοκαλλιεργητών), ποσόν που πιθανώς, πραγματικά να είναι υψηλότερο κατά 60%. Η ετήσια κατανάλωση ψαριών στην Ελλάδα ανά πολίτη είναι 25 kg και από αυτά μόνο τα 2,1 αντιστοιχούσε τσιπούρα ή

λαβράκι, κάτι που πιθανώς σημαίνει ότι τα συγκεκριμένα διατίθενται μόνο προς εξαγωγή ή δεν προτιμώνται. Τα υπάρχοντα στοιχεία "μιλούν" για εξαγωγή προς Ιταλία και Ισπανία (το 2002) 47.000 τόνων από τους 70.000 τόνους που εξάγαμε. Οι υπόλοιπες ποσότητες προωθήθηκαν προς τους Έλληνες καταναλωτές. Γενικά, η ετήσια κατανάλωση κυμαίνεται στους 275.000 τόνους ψαριών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΚΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΔΩΝ. ΕΤΗ 1995 - 2000 - 2003

Εκτρεφόμενα ή καλλιεργούμενα είδη	1995	2000	2003
Γενικό Σύνολο	33.018.101	95.086.159	101.432.584
Ψάρια	22.129.157,3	70.730.788	75.796.681
Κέφαλοι	504.962	548.055	402.071
Κυπρίνοι	174.071	115.165	107.498
Λαβράκια	9.538.352	26.653.049	27.323.895
Λιθρίνια	325	1.513	73.819
Πέστροφες	1.395.431	2.280.138	1.869.833
Σαργοί	1.471	83.896	87.005
Σολομοί	7.200	16.545	9.309
Τσιπούρες	9.607.351	38.587.746	44.119.167
Χέλια	721.947	602.307	544.563
Λοιπά ψάρια	178.047	1.842.374	1.259.521
Μαλάκια	10.888.924	24.355.371	25.635.903
Κυδώνια	12.960	5.970	8.740
Μύδια	10.843.934	24.326.871	25.618.363
Στρείδια	32.030	22.530	8.800
Καρκινοειδή	20	-	-
Γαρίδες	20	-	-
Καραβίδες	-	-	-

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

Από τη σύγκριση των στοιχείων της έρευνας της ΕΣΥΕ του έτους 2003, με τα αντίστοιχα στοιχεία των ετών 2000 και 1995, παρατηρούμε ότι, τόσο η συνολική ποσότητα των εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών όσο και η ποσότητα, ανά είδος (ψάρια, μαλάκια), παρουσιάζουν αύξηση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα, οι τσιπούρες, τα λαβράκια και τα μύδια είναι τα είδη που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή, της τάξης του 95,60%, όλα μαζί, στη συνολική ποσότητα εκτρεφόμενων ή καλλιεργούμενων ειδών,

σημειώνοντας και αύξηση των αντίστοιχων ποσοτήτων σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.

Πτωτική τάση της ποσότητας παρουσιάζει η εκτροφή / καλλιέργεια κυπρίνων, χελιών και στρειδιών ενώ μηδενική είναι πλέον η εκτροφή καρκινοειδών (γαρίδες, караβίδες).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ. ΕΤΗ 1995 - 2000 - 2003

Είδος και μέθοδοι καλλιέργειας	Σε γλυκά νερά			Σε υφάλμυρα νερά			Σε θαλάσσια νερά		
	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003
Ψάρια									
Τεχνητές υδατοσυλλογές και δεξαμενές	478	337	468	40	21	18	136	1	50
Περίκλειστες υδατοσυλλογές και μάνδρες	17	10	10	33	3	3	6	4	4
Κλωβοί	6	13	-	3	-	4	4.255	9.135	9.314
Στενόμακρες ή κυκλικές δεξαμενές	419	690	706	1	-	-	407	1.554	2.100
Φράγματα	-	-	-	7	17	3	6	51	-
Λοιπές μέθοδοι	11	1	-	26	37	195	34	-	5
Μαλάκια									
στο βυθό	-	-	-	-	-	-	17	154	152
στα μεσόνερα	-	-	-	-	-	-	206	623	671
Λοιπές μέθοδοι	-	-	-	-	-	-	12	13	16
Καρκινοειδή									
Τεχνητές υδατοσυλλογές και δεξαμενές	-	-	-	-	-	-	37	20	-
Περίκλειστες υδατοσυλλογές και μάνδρες	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Λοιπές μέθοδοι	-	-	-	-	-	-	1	1	-

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

Ως εκτροφή - καλλιέργεια νοείται κάθε μορφή παρέμβασης στη διαδικασία ανάπτυξης με σκοπό την ενίσχυση της παραγωγής, και διακρίνεται σε:

α) Εκτροφή - καλλιέργεια σε γλυκά νερά: Αφορά σε είδη που εκτρέφονται σε γλυκά νερά; ενδέχεται όμως, τα είδη αυτά να έχουν διανύσει τα προηγούμενα στάδια του βιολογικού τους κύκλου σε υφάλμυρα ή θαλάσσια νερά. Στα γλυκά νερά περιλαμβάνονται οι φυσικές και τεχνητές λίμνες, οι ποταμοί και οι ορεινές υδάτινες ροές.

Είδη που ευδοκιμούν και που κυρίως εκτρέφονται είναι η πέστροφα, ο σολομός και ο κυπρίνος.

β) Εκτροφή - καλλιέργεια σε υφάλμυρα νερά: Αφορά σε είδη που εκτρέφονται σε υφάλμυρα νερά, ενδέχεται, όμως τα είδη αυτά να έχουν διανύσει τα προηγούμενα στάδια του βιολογικού τους κύκλου σε γλυκά ή θαλάσσια νερά.

Στα υφάλμυρα νερά περιλαμβάνονται οι λιμνοθάλασσες ή εκβολές ποταμιών ή διάφορες παραθαλάσσιες ελώδεις περιοχές.

Είδη που κυρίως εκτρέφονται στα υφάλμυρα νερά είναι τα ευρύσλα ψάρια, όπως οι τσιπούρες, τα λαβράκια, τα χέλια και από τα μαλακόστρακα οι γαρίδες και οι καραβίδες.

γ) Εκτροφή - καλλιέργεια σε θαλάσσια νερά: Αφορά σε είδη που εκτρέφονται σε θαλάσσια νερά, ενδέχεται όμως, τα είδη αυτά, να έχουν διανύσει τα προηγούμενα στάδια του βιολογικού τους κύκλου σε υφάλμυρα ή γλυκά νερά.

Είδη που κυρίως καλλιεργούνται σε θαλάσσια νερά είναι η τσιπούρα, το λαβράκι, ο κέφαλος, η γλώσσα, αλλά και μύδια, στρείδια, χτένια, αχιβάδες κ.α. Από τα μαλακόστρακα, γαρίδες, αστακοί, καβούρια και καραβίδες.

Μέθοδοι καλλιέργειας

α) Τεχνητές υδατοσυλλογές και δεξαμενές είναι οι κατασκευές επάνω ή κάτω από το επίπεδο του εδάφους, οι οποίες είναι ικανές να συγκρατούν και να ανανεώνουν τα νερά με συνήθως χαμηλούς ρυθμούς ανανέωσης (όχι πάνω από 10 αλλαγές καθημερινά).

β) Περίκλειστες υδατοσυλλογές και μάνδρες είναι οι υδάτινες περιοχές που περικλείονται από δίχτυ, πλέγμα κ.α. και που επιτρέπουν την χωρίς έλεγχο ανανέωση του νερού και περικλείουν σχετικά μεγάλους όγκους νερού.

γ) Κλωβοί είναι ανοιχτές ή καλυμμένες περικλειστές κατασκευές με δίχτυ, πλέγμα ή άλλο πορώδες υλικό, που επιτρέπει τη φυσική ανανέωση του νερού. Οι κατασκευές αυτές είναι δυνατόν να είναι πλωτές, αιωρούμενες ή στερεωμένες σε υπόστρωμα, αλλά να επιτρέπουν και σε αυτή την περίπτωση την ανανέωση του νερού από κάτω.

δ) Στενόμακρες δεξαμενές και σιλό είναι κατασκευές επάνω ή κάτω από το επίπεδο του εδάφους που παρουσιάζουν ρυθμούς ανανέωσης του νερού (πάνω από 20 αλλαγές καθημερινά).

ε) Φράγματα είναι κατασκευές εποχικές ή ημιμόνιμες, οι οποίες σχηματίζονται από αδιαπέραστα τεχνητά εμπόδια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12. ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ.

ΕΤΗ: 2001-2002-2003

*σε κιλά

Νερά εκτροφής / καλλιέργειας	Μέση απασχόληση κατά είδος εργασιακής σχέσης: 2001 - 2003								
	Μόνιμο προσωπικό						Έκτακτο προσωπικό		
	Κάτοχοι ειδικού πτυχίου			Λοιποί			2001	2002	2003
	2001	2002	2003	2001	2002	2003			
Σύνολο	368	340	307	3.389	3.396	3.430	384	410	435
Σε γλυκά νερά	12	13	11	292	296	288	19	20	30
Σε υφάλμυρα νερά	6	6	4	363	312	358	35	95	45
Σε θαλάσσια νερά	350	321	292	2.734	2.788	2.784	330	295	360

Από τον πίνακα 12 συμπεραίνουμε ότι όσον αφορά στο μόνιμο προσωπικό των μονάδων υδατοκαλλιέργειών / ιχθυοκαλλιέργειών, έτους 2003, στο μεν σύνολο παρατηρείται σταθερότητα της μέσης απασχόλησης, σε σχέση με το 2002, ενώ αντίθετα, στις επιμέρους κατηγορίες νερών εκτροφής / καλλιέργειας, παρατηρείται αύξηση του μόνιμου προσωπικού στα υφάλμυρα νερά, και μικρή μείωση στα γλυκά και θαλάσσια νερά. Αντίθετα, στο έκτακτο προσωπικό παρουσιάζεται αύξηση, τόσο στο σύνολο, όσο και στα γλυκά και θαλάσσια νερά, και μείωση στις εγκαταστάσεις των υφάλμυρων νερών. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο σύνολο των απασχολούμενων παρουσιάζουν οι απασχολούμενοι στις εγκαταστάσεις θαλάσσιων νερών, τόσο στο μόνιμο όσο και στο έκτακτο προσωπικό. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, στο μόνιμο προσωπικό, οι κάτοχοι ειδικού πτυχίου μειώνονται, σε σχέση με το 2002, ενώ οι λοιποί μόνιμοι απασχολούμενοι παρουσιάζουν μικρή αύξηση, μόνο στις εγκαταστάσεις των υφάλμυρων νερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Εισαγωγή

Τόσο η υψηλή ελληνική παραγωγή και εξαγωγή, κυρίως τσιπούρας και λαβρακιού θαλασσοκαλλιέργειας, προς Ιταλία και Ισπανία, όσο και το γεγονός ότι μόνο ο συγκεκριμένος τομέας απασχολεί 10.000 ανθρώπους, τις περισσότερες φορές σε απομακρυσμένες περιοχές που δεν παρέχουν άλλες δυνατότητες απασχόλησης, καθιστούν την αλιεία που αποτελεί την Τρίτη μεγαλύτερη εισαγωγική δραστηριότητα, μετά το ελαιόλαδο και τον καπνό, σημαντικό "εταίρο" στην πορεία ανάπτυξης της χώρας.

7.1 Εισαγωγική – Εξαγωγική πολιτική

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ευρώπης (Άρθρο III – 232) "Όταν, εντός κράτους μέλους, προϊόν αποτελεί αντικείμενο εθνικής οργάνωσης αγοράς ή οποιαδήποτε εσωτερικής ρύθμισης ισοδύναμου αποτελέσματος που επηρεάζει την ανταγωνιστική θέση ομοειδούς παραγωγής σε άλλο κράτος μέλος, τα κράτη επιβάλλουν εξισωτική εισφορά στο προϊόν αυτό κατά την εισαγωγή του από το κράτος μέλος όπου υπάρχει η οργάνωση ή η ρύθμιση, εκτός εάν το κράτος αυτό επιβάλλει εξισωτική εισφορά κατά την εξαγωγή".

Η επιτροπή εκδίδει ευρωπαϊκούς κανονισμούς ή αποφάσεις που καθορίζουν το ύψος των εισφορών αυτών κατά το ποσό που απαιτείται για την αποκατάσταση της ισορροπίας. Μπορεί επίσης να επιτρέπει την εφαρμογή άλλων μέτρων, τους όρους και τις λεπτομέρειες εφαρμογής των οποίων καθορίζει.

7.2 Εξαγωγές ιχθύων

Η αλιεία αυτή την περίοδο, κυρίως μέσω των θαλασσοκαλλιεργειών, έκανε ένα εξαιρετικό "μπουμ" ανεβάζοντας την Ελλάδα, σε ό,τι αφορά στις εξαγωγές, στις πρώτες θέσεις. Η σοβαρότητα και ο επαγγελματισμός των εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο αυτό και το γεγονός ότι προσφέρουν σημαντικές

θέσεις εργασίας σε ευαίσθητες περιοχές με προβλήματα ανεργίας, καθιστούν την αλιεία ισχυρό μοχλό της οικονομίας.

Σύμφωνα με τον δρ. Πάνο Χριστοφιλογιάννη, τεχνικό σύμβουλο του Συνδέσμου Ελληνικών θαλασσοκαλλιέργειών και της Συνομοσπονδίας των Ευρωπαίων Υδατοκαλλιεργητών, "η ελληνική θαλασσοκαλλιέργεια καταξιώνεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, έστω κι αν έχουμε μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας το 2003, εξαιτίας είτε των πτωχεύσεων είτε των συγχωνεύσεων".

7.3 Εξαγωγική πολιτική

Ο όμιλος εταιρειών Νηρέας, με την ανάπτυξη του, αποτελεί κορυφαίο παράδειγμα ενδυνάμωσης μίας εταιρίας, μέσω απορροφήσεων, όπως της "Πρωτεύς – Ιχθυοκαλλιέργειες ΑΕ", ή εξαγωγών (της Hellas Fisheries SA, της Ελληνικές τροφές θαλάσσης ΑΕΒΕ, της Ιχθύος ΑΕ, της Μεθενίτης ΑΕ, της Θέτις ΑΕ, της Οινούσσης Ιχθυοκαλλιεργητική ΑΕ, των Ιχθυοτροφείων Φωκίδας και των Ιχθυοτροφείων Λευκάδας, της Αιγέας ΑΕ, της Αλπίνο ΑΕ. Με πιο πρόσφατη την εξαγορά της εταιρίας Ιχθυοφάρμα ΑΕ). Αποτέλεσμα της εκρηκτικής ανάπτυξης του, μεταξύ 1990-000, σήμερα ο όμιλος Νηρέα απαριθμεί 22 εταιρίας.

Η δράση του Νηρέα στο εξωτερικό αποδεικνύει την έφεση – στη βάση των δυνατοτήτων της ελληνικής αλιείας και θαλασσοκαλλιέργειας – των ελληνικών εταιριών προς μία όλο και πιο αποτελεσματική εξαγωγική πολιτική προς χώρες όπως οι: Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Ολλανδία, Αυστρία, Αγγλία, Αμερική, Καναδά, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ομάν, Ελβετία, Σουηδία, Φιλανδία (συμμετοχή του στην International Fish Farming Company, την Per Mare Research ΑΕ, στην Ocean Fish of Oman ή στην Νορβηγική Aquacon SA).

Η εξαγωγική δύναμη της δίνει στην αλιεία ξεχωριστό ρόλο στην ελληνική οικονομία και το γεγονός ότι αναπτύσσεται (stirling 2004) σε προβληματικές περιοχές της επιτρέπει να συμβάλλει, με τρόπο ιδανικό, στην αποκέντρωση της οικονομίας απλώνοντας τα "δίχτυα" της σε ολόκληρη την επικράτεια.

7.4 Στατιστικές εξέλιξης εισαγωγών- εξαγωγών

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ – ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Έτη	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Ισοζύγιο	
	Όγκος (τόνοι)	Αξία (εκ. δρχ.)	Όγκος (τόνοι)	Αξία (εκ. δρχ.)	Όγκος (τόνοι)	Αξία (εκ. δρχ.)
1993	57.801	34.946	26.501	29.966	- 31.300	-4.980
1995	58.406	40.492	30.603	35.052	-27.803	-5.440
1997	95.696	77.154	56.407	59.670	-39.289	-17.484
2000	85.603	88.624	76.888	101.520	-8.715	+12.896
2004	85.470	88.486	91.269	120.508	+5.799	+32.022

Παρατηρώντας τον πίνακα με την εξέλιξη των εισαγωγών και των εξαγωγών των αλιευτικών προϊόντων διαπιστώνουμε ότι την τελευταία δεκαετία και οι δύο τομείς παρουσιάζουν έντονη κίνηση.

Οι εισαγωγές έχουν αυξητικές τάσεις από το 1993 έως το 1997 όπως και οι εξαγωγές, με υπερισχύ των εισαγωγών, γεγονός που διαμορφώνει ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο. Οι εισαγωγές από το 1998 (91.418 όγκος σε τόνους) και μέχρι σήμερα έχουν αρχίσει να μειώνονται και αυτό οφείλεται πιθανώς στην πετυχημένη δραστηριότητα των ιχθυοκαλλιεργειών στην χώρα μας. Μία πτωτική τάση που έχει φτάσει την τάξη του 10,70%. Οι εξαγωγές αντίθετα παρουσιάζουν συνεχής αύξηση των όγκων αλιευτικών προϊόντων που διατίθενται στις ξένες αγορές. Από 26.501 τόνους ιχθύων το 1993 οι εξαγωγές έχουν φτάσει τους 91.269 τόνους το 2004, δηλαδή πρόκειται για μία θετική μεταβολή 70,96%. Οι αυξημένες εξαγωγές τα τελευταία 4 χρόνια ειδικότερα έχουν αντιστρέψει την εικόνα του εμπορικού ισοζυγίου:

Για κάθε δεδομένη χρονικά μεταβολή στο ισοζύγιο το αίτιο ανισορροπίας μπορεί να διαφέρει. Οι εξαγωγές που βασίζονται σε αγροτικά προϊόντα μπορούν εύκολα να μεταβάλλονται λόγω των καιρικών συνθηκών (εποχιακό αίτιο). Σε περίπτωση απώλειας κεφαλαίου μειώνεται αυτόματα η παραγωγή με αποτέλεσμα την μείωση των εξαγωγών και την αύξηση των εισαγωγών (διαρθρωτικό αίτιο). Για να

αντιμετωπιστούν τέτοιου είδους καταστάσεις με σκοπό την αποκατάσταση της ισορροπίας του ισοζυγίου πληρωμών λαμβάνονται διάφορα δασμολογικά και μη μέτρα προστασίας, όπως ποσοτικοί περιορισμοί, πριμοδοτήσεις εξαγωγών, φορολογία, διεθνείς εμπορικές συμφωνίες κ.α.

Αξίζει να σημειωθεί πως το 2004 το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας ανήλθε συνολικά σε -25.435,8 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 12.653,3 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με το Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας της Τράπεζας Ελλάδος.

ειδικότερα, ο τομέας της αλιείας, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ, το 2004 το εμπορικό της ισοζύγιο φτάνει τα 32022 εκατ. ευρώ, γεγονός που φανερώνει την σύγχυση των αποτελεσμάτων λόγω των προσωρινών στοιχείων. Παρ' όλο αυτά είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια συνεισφέρουν εν γένει το 1% περίπου του Ακαθάριστου Εθνικού προϊόντος των κρατών μελών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14 : ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΙΧΘΥΩΝ

(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ		
ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2004	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ	Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2004	
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ 03	317.092.181	91.269.124
(005) ΙΤΑΛΙΑ	142.837.304	45.896.956
(011) ΙΣΠΑΝΙΑ	64.593.361	19.825.736
(006) ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	26.521.022	3.191.693
(001) ΓΑΛΛΙΑ	25.744.486	8.527.509
(004) ΓΕΡΜΑΝΙΑ	10.914.855	2.082.949
(003) ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	10.450.050	1.534.980
(010) ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	10.234.840	2.294.803
(400) Η Π Α	4.987.333	755.103
(070) ΛΔΒΑΝΙΑ	2.894.970	1.899.024
(600) ΚΥΠΡΟΣ	2.475.876	804.411
(052) ΤΟΥΡΚΙΑ	2.421.685	761.206
(017) ΒΕΛΓΙΟ	1.499.408	229.754
(732) ΙΑΠΩΝΙΑ	1.411.987	266.578
(039) ΕΛΒΕΤΙΑ	1.388.681	239.957
(038) ΑΥΣΤΡΙΑ	977.818	177.433
(600) ΚΥΠΡΟΣ	970.606	369.626
(068) ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	834.664	448.558
(007) ΙΡΛΑΝΔΙΑ	587.590	111.598
(604) ΛΙΒΑΝΟΣ	572.142	583.041
(680) ΤΑΪΛΑΝΔΗ	561.756	75.939
(096) ΕΔΑΦ ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚ. ΔΗΜ.	552.757	158.413
(066) ΡΟΥΜΑΝΙΑ	492.030	168.084
(404) ΚΑΝΑΔΑΣ	407.469	75.216
(061) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	347.985	76.004
(075) ΡΩΣΙΑ	300.292	63.701
(018) ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	295.214	59.586

(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ		
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2004	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ	Ιανουάριος – Δεκέμβριος 2004	
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
(008) ΔΑΝΙΑ	284.349	58.670
(094) ΣΕΡΒΙΑ & ΜΟΝΤΕΝΕΓΚΡΟ	281.115	168.953
(800) ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	173.821	45.980
(624) ΙΣΡΑΗΛ	136.668	3.829
(064) ΟΥΓΓΑΡΙΑ	127.980	22.105
(952) ΕΦΟΔ. ΠΛΟΙΩΝ ΜΕ ΤΡΙΤ. ΧΩΡΕΣ.	116.037	18.227
(060) ΠΟΛΩΝΙΑ	91.581	20.113
(046) ΜΑΛΤΑ	82.136	20.637
(030) ΣΟΥΗΔΙΑ	47.721	13.872
(046) ΜΑΛΤΑ	43.053	10.326
(091) ΣΛΟΒΕΝΙΑ	41.968	7.595
(093) ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	39.334	32.665
(092) ΚΡΟΑΤΙΑ	33.890	19.000
(078) ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	32.070	25.000
(636) ΚΟΥΒΕΙΤ	27.753	1.652
(664) ΙΝΔΙΑ	26.600	20.500
(288) ΝΙΓΗΡΙΑ	26.253	42.550
(804) ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	23.434	7.500
(453) ΜΠΑΧΑΜΕΣ	22.565	1.735
(028) ΝΟΡΒΗΓΙΑ	21.941	5.330
(064) ΟΥΓΓΑΡΙΑ	18.000	2.311
(628) ΙΟΡΔΑΝΙΑ	17.926	3.575
(220) ΛΙΓΥΠΤΟΣ	15.788	2.002
(091) ΣΛΟΒΕΝΙΑ	13.698	2.525
(060) ΠΟΛΩΝΙΑ	13.089	2.987
(977) ΧΩΡ. & ΕΔΑΦΗ ΜΗ ΚΑΤΟΝ	11.070	1.144
(061) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	9.788	2.040
(388) ΔΗΜ. ΝΟΤ. ΑΦΡΙΚΗΣ	9.019	1.697
(272) ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ	6.618	22.060
(640) ΜΠΑΧΡΕΙΝ	6.557	354
(960) ΧΩΡ & ΕΔΑΦ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΘΟΡΙΖ.	6.007	880
(706) ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	4.112	2.426
(647) ΕΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ	2.156	402
(978) ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	916	282
(334) ΑΙΘΙΟΠΙΑ	587	262
(074) ΜΟΛΔΑΒΙΑ	400	80

ΠΙΝΑΚΑΣ 15 : ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΙΧΘΥΩΝ

(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ		
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2004	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004	
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ 03	288.282.596	85.470.1451
(003) ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	37.758.248	7.731.414
(011) ΙΣΠΑΝΙΑ	27.721.448	9.799.038
(052) ΤΟΥΡΚΙΑ	20.370.659	5.110.867
(248) ΣΕΝΕΓΓΑΛΗ	18.505.665	2.434.992
(008) ΔΑΝΙΑ	16.320.364	3.813.494
(005) ΓΑΛΛΙΑ	15.103.808	5.183.328
(204) ΜΑΡΟΚΟΝ	14.058.780	1.916.018
(664) ΙΝΔΙΑ	13.417.712	7.407.875

(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ		
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2004	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004	
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
(030) ΣΟΥΗΔΙΑ	9.922.567	2.549.499
(001) ΓΑΛΛΙΑ	7.482.359	1.976.248
(006) ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	6.681.521	1.540.526
(804) ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	6.229.417	5.066.835
(720) ΚΙΝΑ	5.720.200	2.470.474
(649) ΟΜΑΝ	5.604.427	1.239.889
(004) ΓΕΡΜΑΝΙΑ	5.489.219	2.185.871
(528) ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	5.425.508	2.260.263
(352) ΤΑΝΖΑΝΙΑ	5.327.749	1.928.774
(212) ΤΥΝΗΣΙΑ	5.239.491	440.908
(800) ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	4.922.913	880.709
(276) ΓΚΑΝΑ	4.768.972	924.472
(388) ΔΗΜ.ΝΟΤ.ΑΦΡΙΚΗΣ	3.778.249	805.730
(736) ΤΑΪΒΑΝ	3.560.676	1.510.655
(024) ΙΣΛΑΝΔΙΑ	3.497.273	1.676.870
(228) ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ	2.632.568	393.376
(400) Η Π Λ	2.550.032	1.903.578
(404) ΚΑΝΑΔΑΣ	2.394.800	1.069.125
(017) ΒΕΛΓΙΟ	2.298.919	287.686
(706) ΣΙΝΓΚΑΠΟΥΡΗ	2.283.977	838.987
(096) ΕΔΛΦ ΠΡΩΗΝ ΠΟΥΓΚ. ΔΗΜ	2.095.499	537.028
(728) ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	2.069.930	1.140.482
(046) ΜΑΛΤΑ	2.022.640	313.600
(350) ΟΥΓΚΑΝΤΑ	1.904.028	815.412
(700) ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ	1.876.076	489.938
(600) ΚΥΠΡΟΣ	1.792.526	155.050
(260) ΓΟΥΙΝΕΑ	1.279.176	433.246
(346) ΚΕΝΥΑ	1.195.231	315.967
(524) ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ	1.163.243	945.326
(220) ΑΙΓΥΠΤΟΣ	1.122.936	129.391
(480) ΚΟΛΟΜΒΙΑ	1.122.673	382.235
(512) ΧΙΑΗ	1.117.074	401.436
(690) ΒΙΕΤΝΑΜ	1.082.732	302.651
(007) ΙΡΛΑΝΔΙΑ	960.235	631.516
(680) ΤΑΪΛΑΝΔΗ	777.288	257.813
(093) ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	568.949	181.325
(508) ΒΡΑΖΙΛΙΑ	552.575	152.982
(389) ΝΑΜΙΒΙΑ	505.243	468.001
(288) ΝΙΓΗΡΙΑ	476.814	99.305
(216) ΛΙΒΥΗ	463.773	118.372
(070) ΑΛΒΑΝΙΑ	446.251	183.596
(701) ΜΑΛΔΙΣΙΑ	393.940	45.162
(010) ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	344.881	71.014
(600) ΚΥΠΡΟΣ	305.319	22.729
(336) ΕΡΥΘΡΑΙΑ	304.386	64.322
(504) ΠΕΡΟΥ	284.898	138.819
(068) ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	281.832	418.382
(662) ΠΑΚΙΣΤΑΝ	281.143	149.273
(436) ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ	255.876	96.000
(028) ΝΟΡΒΗΓΙΑ	218.369	115.492
(500) ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ	215.866	85.000
(653) ΥΕΜΕΝΗ	212.839	70.978
(484) ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ	205.957	16.575

(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ		
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2004	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2004	
	ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΙΛΑ
(038) ΑΥΣΤΡΙΑ	167.727	28.604
(302) ΚΑΜΕΡΟΥΝ	166.707	17.621
(666) ΜΠΑΓΚΛΑΝΤΕΣ	152.687	27.900
(064) ΟΥΓΓΑΡΙΑ	137.648	134.739
(624) ΙΣΡΑΗΛ	129.836	2.961
(412) ΜΕΞΙΚΟ	109.219	21.000
(041) ΦΕΡΟΕΝΗΣΟΙ	100.393	45.633
(669) ΣΡΙΛΑΝΚΑ	73.757	3.495
(370) ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ	48.926	10.155
(616) ΙΡΑΝ	32.551	14.824
(647) ΕΝΩΜΕΝΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΕΜΙΡΑΤΑ	32.087	6.392
(054) ΛΕΤΤΟΝΙΑ	28.315	23.048
(061) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	21.044	260
(272) ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ	19.653	2.183
(075) ΡΩΣΙΑ	15.379	2.004
(046) ΜΑΛΤΑ	13.897	1.660
(958) ΜΗ ΚΑΘΟΡΙΖ.ΧΩΡΕΣ &	13.803	26.796
(061) ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ	13.319	472
(740) ΧΟΓΚ-ΚΟΓΚ	9.101	129
(032) ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	7.682	2.640
(667) ΜΑΛΔΙΒΕΣ	5.046	493
(470) ΜΟΝΤΣΕΡΑΤ	4.298	365
(072) ΟΥΚΡΑΝΙΑ	2.880	50
(077) ΑΡΜΕΝΙΑ	2.672	2
(060) ΠΟΛΩΝΙΑ	1.961	350
(632) ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	1.866	100
(366) ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ	1.298	312
(018) ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1.125	38

Παρατηρώντας τους πίνακες με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές της Ελλάδος στον τομέα της αλιείας βλέπουμε ότι τις περισσότερες εξαγωγές τις κάνουμε προς Ιταλία ενώ τις περισσότερες εισαγωγές έχουμε από τις Κάτω χώρες. Οι κοντινές αποστάσεις βοηθούν τα ψάρια να διατηρούνται φρέσκα, έτσι οι συναλλαγές με αυτές τις χώρες καλύπτουν και τις διατροφικές ανάγκες των πληθυσμών αλλά και τις οικονομικές ανάγκες των χωρών για αποδοτικό εμπορικό ισοζύγιο.

7.5 Η σημασία της αλιείας στην εθνική οικονομία μπορεί να συνοψισθεί στα εξής:

1. Συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση ζωικών πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας. Το 30% περίπου της εγχώριας παραγωγής ζωικών πρωτεϊνών προέρχεται από την αλιεία.
2. Καθώς εντοπίζεται σε νησιώτικες και παράκτιες ζώνες, σημαντικό μέρος του πληθυσμού ασχολείται σε αλιευτικές δραστηριότητες και εξασφαλίζει σημαντικό μέρος του εισοδήματος του από αυτές.
3. Αξιοποιεί τοπικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους (π.χ. λιμνοθάλασσες) λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη την περιβαλλοντική σημασία τους.

Επίσης, στα πλαίσια του τομέα, αναπτύσσονται οι νέοι κλάδοι της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης που έχουν επιδείξει σημαντικές εξαγωγικές επιδόσεις και δημιουργούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης (επιστημονικού, τεχνικού και εργατικού δυναμικού).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΙΕΥΜΑΤΩΝ

8.1 Προστασία Πελαγικών Ψαριών

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με Κανονισμούς, έχει θεσπίσει τεχνικά μέτρα για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο θάλασσα. Έχει καθορίσει ποσοτώσεις για ορισμένα αποθέματα ιχθύων και ομάδες αποθεμάτων ιχθύων και έχει θέσει όρους και περιορισμούς στη δραστηριοποίηση των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών τόσο στα κοινοτικά ύδατα όσο και σε άλλα ύδατα.

Μέσα σε αυτό το κοινοτικό πλαίσιο, η αλιεία των μεγάλων πελαγικών ιχθύων δηλαδή του ερυθρού τόννου (*Thunnus thynnus*), του μακρόπτερου τόννου (τονάκι, *Thunnus alalunga*) και του Ξφία (*Xiphias gladius*), η οποία διενεργείται από σκάφη με ελληνική σημαία στη Μεσόγειο θάλασσα και στον Ατλαντικό ωκεανό διέπεται από το ακόλουθο νομικό καθεστώς.

Για την αλιεία των πελαγικών αυτών ιχθύων απαιτείται "Ειδική Άδεια Αλιείας". Η άδεια αυτή χορηγείται από την Υπηρεσία Αλιείας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου (πλοιοκτήτη ή πλοιάρχου του επαγγελματικού αλιευτικού σκάφους).

Χορηγείται στα επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη που είναι εφοδιασμένα με άδεια αλιείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ. 666/1966 "περί αδειών αλιευτικών σκαφών", στην οποία ορίζονται ως αλιευτικά εργαλεία δίχτυα, αγκιστρωτά εργαλεία (παραγάδια, συρτή, καθετή κ.λ.π.) ή κυκλικά δίχτυα (γρι-γρι). Η ειδική άδεια χορηγείται μόνο για τα πιο πάνω αλιευτικά εργαλεία. Η ειδική άδεια αλιείας για πελαγικούς ιχθείς έχει περιορισμένη χρονική διάρκεια που αναγράφεται σ' αυτή. Ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι εξαντλήθηκε η επιτρεπόμενη ποσόστωση.

Η "ειδική άδεια" μπορεί να χορηγηθεί σε "μικτά αλιευτικά σκάφη" (μηχανότρατα και γρι-γρι) για κυκλικά δίχτυα, δεν χορηγείται όμως για σκάφη που έχουν ταυτόχρονα άδεια μηχανότρατας και δίχτυα-παραγάδια.

Η προϋπόθεση που πρέπει να πληροί ένα σκάφος για την έκδοση της ειδικής άδειας με τα πιο πάνω αλιευτικά εργαλεία, είναι το ολικό μήκος του σκάφους να είναι ίσο ή ανώτερο των 12 μέτρων ή, προκειμένου για σκάφη με ολικό μήκος μικρότερο των 12 μέτρων, η ενασχόληση τους σε μία τουλάχιστον από τις τρεις τελευταίες αλιευτικές περιόδους, με την αλιεία ενός τουλάχιστον των ειδών της ειδικής άδειας.

Κατά τη διάρκεια ισχύος της ειδικής άδειας δεν αναστέλλεται η κύρια άδεια αλιείας για την αλιεία των λοιπών ειδών.

Η χορήγηση της ειδικής άδειας με τους περιεχόμενους όρους και διατάξεις δεν αναιρεί τυχόν άλλες απαγορευτικές διατάξεις που ρυθμίζουν τεχνικά μέτρα αλιείας, για παράδειγμα οι πλοίαρχοι των αλιευτικών που εφοδιάζονται με την ειδική άδεια οφείλουν να τηρούν την απαγορευτική περίοδο αλιείας του ξιφία τους μήνες Οκτώβριο μέχρι και Ιανουάριο (Π.Δ. 87/1987) "Προστασία του ψαριού του είδους "Ξιφίας" (XIPHIAS GLADIUS)" ή να μην χρησιμοποιούν παρασυρόμενα πελαγικά δίχτυα (Π.Δ. 40/93)

Ο πλοίαρχος του αλιευτικού σκάφους που έχει εφοδιασθεί με την ειδική άδεια, συμπληρώνει και υπογράφει μετά από κάθε αλιευτικό ταξίδι "Ημερολόγιο αλιευτικού σκάφους - δήλωση εκφόρτωσης/μεταφόρτωσης". Στη δήλωση εκφόρτωσης συμπληρώνονται τα διακριτικά του σκάφους (Όνομα, Νηολόγιο, ΑΜΑΣ), ο πλοιοκτήτης, λεπτομέρειες για τις αλιευτικές δραστηριότητες και οι ποσότητες που αλιεύθηκαν για κάθε είδος χωριστά. Οι ποσότητες του ερυθρού τόννου πρέπει να σημειώνονται για ένα-ένα ψάρι χωριστά, ενώ για τα λοιπά είδη είναι αρκετή η συνολική παραγωγή και ο συνολικός αριθμός ψαριών κάθε αλιευτικού ταξιδιού για κάθε σκάφος. Εφόσον επιθυμεί ο πλοίαρχος, επιτρέπεται να συμπληρώσει χωριστή δήλωση εκφόρτωσης για κάθε είδος που αλιεύθηκε.

Οι δηλώσεις εκφόρτωσης/μεταφόρτωσης κατατίθενται αμέσως μετά το αλιευτικό ταξίδι από τον πλοίαρχο ή εκπρόσωπο του στην αρμόδια Λιμενική Αρχή του λιμανιού εκφόρτωσης.

Η υποχρέωση υποβολής από τον πλοίαρχο της δήλωσης εκφόρτωσης/μεταφόρτωσης δεν απαλλάσσει τους εξαγωγείς από την υποχρέωση συμπλήρωσης του Στατιστικού Δελτίου ICCAT για τις εξαγωγές, σύμφωνα με τους Κοινοτικούς Κανονισμούς 858/94 και 1446/99.

Σε περίπτωση εκφόρτωσης του αλιεύματος σε λιμένα κοινοτικής ή τρίτης χώρας, ο πλοίαρχος οφείλει να συμμορφώνεται με τις διατάξεις της χώρας αυτής και να αποστέλλει αμέσως με τέλεφαξ (telefax) το Ημερολόγιο Αλιευτικού Σκάφους-Δήλωση εκφόρτωσης/μεταφόρτωσης στη Διεύθυνση Αλιευτικών Εφαρμογών του Υπουργείου Γεωργίας.

Η μη συμμόρφωση με τους όρους και προϋποθέσεις της παρούσας απόφασης συνεπάγεται άμεση ανάκληση της χορηγηθείσας ειδικής πρόσθετης άδειας αλιείας.

8.2 Προστασία Ιχθυδίων

Τις τελευταίες δεκαετίες διαπιστώνεται συνεχής υποβάθμιση στα αποθέματα ορισμένων αλιευτικών ειδών που οφείλεται κυρίως στην εντατική αλιεία των μικρών ψαριών.

Ο μεγάλος αριθμός των αλιευτικών σκαφών και η αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους, που συνδέεται με τις τεχνικές προόδους στην αλιεία, οδήγησαν στην εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων. Η ποσότητα των ενήλικων ψαριών, μεγάλου μεγέθους, μειώθηκε ταχύτατα, και η αλιεία επικεντρώθηκε προοδευτικά προς τα μικρότερα ψάρια, μειώνοντας τον αριθμό αυτών που έχουν προσεγγίσει την ηλικία αναπαραγωγής, με αποτέλεσμα να απειλείται η ανανέωση του αποθέματος.

Με τη δημιουργία της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να αντιμετωπιστεί αυτή η ανησυχητική κατάσταση. Θεσπίζεται μια σειρά τεχνικών μέτρων, όπως ονομάζονται που έχουν ως κύριο στόχο να αποτρέψουν την αλιεία ψαριών μικρού μεγέθους.

Τα μέτρα αυτά έχουν διπλή σκοπιμότητα δηλ. οικονομική και βιολογική. Αναφέρονται κυρίως:

- στην αύξηση των διαστάσεων των ματιών των διχτύων για να επιτραπεί στα μικρού μεγέθους ψάρια να διαφεύγουν μέσα από τα εν λόγω ανοίγματα,
- στη χρησιμοποίηση πιο επιλεκτικών αλιευτικών εργαλείων, ώστε να αποτρέπεται η αλίευση των μη επιθυμητών αλιευμάτων και να επιτυγχάνεται η ορθολογικότερη προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος,
- στην απαγόρευση της αλιείας, κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων, στις επονομαζόμενες περιοχές παρουσίας γόνου όπου συγκεντρώνονται τα ψάρια,
- στον καθορισμό των ελάχιστων μεγεθών κάτω από τα οποία απαγορεύεται η εκφόρτωση και η εμπορία ψαριών ως εμπορικού αποτρεπτικού οικονομικού για την αλιεία ψαριών μικρού μεγέθους.

- Τα πρώτα σημαντικά μέτρα διατήρησης των πόρων με την προστασία των μικρών ψαριών (τεχνικά μέτρα) στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ελήφθησαν με μορφή Κανονισμού το 1990. Ο Κανονισμός αυτός αντιπροσώπευε όμως ένα μόνο μέρος μόνον των αναγκών του τομέα και περιελάμβανε πολλές παρεκκλίσεις που τον καθιστούσαν περίπλοκο. Από τότε, αναθεωρήθηκε 19 φορές και κάθε τροποποίηση χαρακτήριζε και μία νέα πρόοδο. Αλλά μέσα από τις τροποποιήσεις αυτές, οι κανόνες

έγιναν πολύ πιο περίπλοκοι και έγινε πιο δύσκολο να κατανοηθούν, να εφαρμοστούν και να ελεγχθούν.

Ταυτόχρονα, οι εκτιμήσεις των επιστημονικών αρχών έδειχναν σταθερά την υποβάθμιση των πόρων για τα κυριότερα είδη-στόχους. Κατά συνέπεια, κατέστη επιτακτική η ανάγκη να εξευρεθεί ένας νέος απλούστερος, πλήρης και εύκολα εφαρμόσιμος μηχανισμός που θα προστατεύει τα μικρά ψάρια και θα εξασφαλίζει το μέλλον της αλιείας.

Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε νέο Κανονισμό με έναρξη ισχύος την 1/1/2000. Ο νέος Κανονισμός είχε διπλό στόχο, πρώτον τη διατήρηση των νεαρών ιχθύων για να μπορέσουν να μεγαλώσουν πριν την αλίευση τους και να μπορέσουν να προσεγγίσουν την ηλικία αναπαραγωγής, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανανέωση των αποθεμάτων και δεύτερον τη μείωση της απόρριψης ιχθύων στη θάλασσα που δεν διαθέτουν κανονικό μέγεθος.

Με το Νέο Κανονισμό αυξάνεται το μέγεθος των ματιών των δικτυών που διαφέρει ανάλογα με το είδος αλιείας και καθιερώνονται περιοχές boxes. Στις περιοχές αυτές, όπου σε ορισμένες περιόδους συγκεντρώνονται πολύ μικρά ψάρια, απαγορεύεται η χρήση ορισμένων αλιευτικών εργαλείων.

Με την επίτευξη των δύο ανωτέρων στόχων περιορίζεται και το πρόβλημα των απορρίψεων. Κάθε τύπος αλιείας συνεπάγεται γενικά τη ρίψη στη θάλασσα ενός μέρους των αλιευμάτων που δεν μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο ούτε να διατηρηθούν στο σκάφος. Για πολλά είδη, το ποσοστό επιβίωσης μετά την απόρριψη είναι πολύ χαμηλό ή μηδενικό. Σε άλλες περιπτώσεις, διατηρούνται στο σκάφος μόνον τα μέρη των ψαριών ή των οστρακόδερμων που έχουν εμπορική αξία (π.χ. ουρές καραβίδας), και το υπόλοιπο ρίχνεται στη θάλασσα.

Έστω και αν γίνει αποδεκτό ότι οι απορρίψεις μπορούν να αποτελέσουν τροφή για ορισμένα είδη, αποτελούν όμως απώλεια τόσο για το θαλάσσιο οικοσύστημα όσο και για την οικονομική ζωή του τομέα της αλιείας. Ο οικολογικός αντίκτυπος είναι ιδιαίτερα εμφανής όταν πρόκειται για ευαίσθητα είδη (θαλάσσια θηλαστικά, θαλάσσια πτηνά, χελώνες κλπ). Η οικονομική ζημία είναι ιδιαίτερα αισθητή όταν οι ποσότητες που ρίχνονται στη θάλασσα αποτελούνται από ιχθύδια ειδών υψηλής οικονομικής αξίας.

Ορισμένες ποσότητες που ρίχνονται στη θάλασσα, οφείλονται σε νομοθετική ρύθμιση (αλιεία ψαριών κάτω από το απαιτούμενο μέγεθος, αλιεύματα ειδών που η ποσότητά τους έχει εξαντληθεί) και αποτελούν επομένως μια στρεβλωτική άποψη των μέτρων διαχείρισης. Άλλες οφείλονται σε οικονομικές σκοπιμότητες.

8.3 Απαγόρευση της Χρήσης των Παρασυρόμενων Διχτύων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε την απαγόρευση της χρήσης των παρασυρόμενων διχτύων για την αλιεία του τόνου στον Ατλαντικό ωκεανό και στη Μεσόγειο θάλασσα από την 1η Ιανουαρίου 2002. Τα παρασυρόμενα δίχτυα είναι τα δίχτυα που διατηρούνται επάνω ή ακριβώς κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας χάρη σε πλωτήρες. Το ύψος τους ποικίλει ανάλογα με τον τύπο του ιχθύος που αλιεύεται. Στις περιπτώσεις των μεγάλων διχτύων φθάνει περίπου τα 30 μέτρα. Το δίχτυ διατηρείται κάθετο στη θάλασσα, χόρη στα βαρίδια που υπάρχουν στο κάτω μέρος του διχτύου. Δημιουργείται αντίρροπη τάση μεταξύ πλωτήρων και βαριδιών. Τα δίχτυα είτε παρασύρονται από τη φυσική κίνηση του νερού είτε κυρίως παρασύρονται από σκάφος με το οποίο είναι συνδεδεμένα. Συνήθως ρίχνονται στη θάλασσα κατά τη διάρκεια της νύχτας για την αλίευση πελαγικών ειδών. Μεγάλα παρασυρόμενα δίχτυα χρησιμοποιούνται από τους αλιευτικούς στόλους πολλών κρατών. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η τεχνική αυτή εφαρμόζεται στην αλιεία του τόνου, στην αλιεία του ξιφία και του μακρύπτερου τόνου. Επίσης στη Βαλτική θάλασσα, τα παρασυρόμενα δίχτυα χρησιμοποιούνται στην αλιεία του σολομού από αλιευτικά σκάφη της Φινλανδίας, της Σουηδίας και της Δανίας.

Έχει παρατηρηθεί ότι οι αλιείς χρησιμοποιούν τα παρασυρόμενα δίχτυα με διάφορες τεχνικές όπως είναι ο πελαγικός τράτες δηλ. δίχτυα με τη μορφή σήραγγας που έλκονται από ένα ή δύο σκάφη σε μικρό βάθος από την επιφάνεια της θάλασσας ή και κοντά στην επιφάνεια.

Εκτός όμως από τα πελαγικά είδη, με τα παρασυρόμενα δίχτυα, ανάλογα με τη θαλάσσια περιοχή, τυχαία αλιεύονται δελφίνια, φάλαινες, χελώνες κ.λπ. Η εντατική και εκτατική άσκηση της αλιείας με παρασυρόμενα δίχτυα οδήγησε στην υπεραλίευση και στην εξάντληση των αλιευτικών αποθεμάτων. Πέραν των βιολογικών προβλημάτων προκλήθηκαν και κοινωνικοοικονομικά προβλήματα στους αλιείς που χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους αλιείας, σε σημείο που πολλές φορές να προκαλούνται συγκρούσεις για την εξεύρεση χώρου στα αλιευτικά πεδία.

Λόγω των βιολογικών, οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων που προκλήθηκαν από τη χρήση των παρασυρόμενων διχτύων η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέληξε στην απόφαση να απαγορεύσει τη χρήση τους από το 2002. Τα Ευρωπαϊκά όργανα, το Συμβούλιο και η Επιτροπή, κατανοώντας τις αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που επικφέρει η απαγόρευση αυτή στους αλιείς που

χρησιμοποιούσαν την τεχνική της αλιείας με παρασυρόμενα δίχτυα, εξασφάλισαν τη λήψη μέτρων για την ελαχιστοποίηση των συνεπειών. Τέτοια μέτρα είναι η μετασκευή σκαφών για τη χρήση ασφαλέστερων τεχνικών αλιείας, η αποζημίωση των αλιέων που σταματούν να ασκούν αυτή την αλιευτική δραστηριότητα, η κατάρτιση αλιέων σε εναλλακτικές δραστηριότητες. Τα κεφάλαια για τα μέτρα αυτά προέρχονται από τη χρηματοδοτική ενίσχυση των κρατών - μελών, μέσα στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων.

8.4 Προστασία Κοραλλιογενών Σχηματισμών

Οι κοραλλιογενείς σχηματισμοί που βρίσκονται στις θαλάσσιες περιοχές της ελληνικής επικράτειας αποτελούν εξαντλήσιμο εθνικό πόρο, η εκμετάλλευση του οποίου ανήκει αποκλειστικά στο ελληνικό Δημόσιο και ενεργείται από το Υπουργείο Γεωργίας. Όποιος συλλέγει, μεταφέρει, επεξεργάζεται ή εμπορεύεται με οποιοδήποτε τρόπο κοράλλια κατά παράβαση των κανόνων δικαίου που τίθενται με το Π.Δ. τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή, το ύψος της οποίας κυμαίνεται από 1.467 € μέχρι 44.020 €. Τα πλωτά μέσα και ο εξοπλισμός γενικά που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των κοραλλιών, κατάσχονται από τη διοικητική αρχή. Επίσης επιβάλλεται αφαίρεση της σχετικής άδειας. Τα κοράλλια κατάσχονται και εκποιούνται με πρόχειρο πλειοδοτικό διαγωνισμό.

Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή στο Σ.Α. μέσα σε 15 ημέρες από την επίδοση της απόφασης. Κατά της απόφασης του Σ.Α. επιτρέπεται προσφυγή στο διοικητικό πρωτοδικείο. Σε περίπτωση υποτροπής του παραβάτη μέσα στην πενταετία, τα όρια των διοικητικών ποινών διπλασιάζονται.

Σύμφωνα με το Ν. 2040/92 (ΦΕΚ 70/Α) είναι δυνατόν το Υπ. Γεωργίας να χορηγήσει ειδική άδεια για τη συλλογή κοραλλιών σε αλιευτικούς συνεταιρισμούς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Η άδεια αυτή χορηγείται για ένα έτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

9.1 Διατροφή και κοινωνική δικαιοσύνη

Ενώ τα παγκόσμια ιχθυαποθέματα έχουν γενικά σταθεροποιηθεί, ο πληθυσμός της Γης συνεχίζει να αυξάνεται με ρυθμό 1,6% ετησίως, γεγονός που σημαίνει ότι κάθε χρόνο ένα ακόμη Μεξικό προστίθεται στον πληθυσμιακό μας χάρτη. Αν ο ρυθμός αυτός επιμείνει, η συνολική συγκομιδή ψαριών (από τις θάλασσες, τα γλυκά νερά και τις ιχθυοκαλλιέργειες) θα πρέπει να αυξηθεί από τους 100 στους 120 εκατομμύρια τόνους το 2010 και στους 140 εκατομμύρια τόνους το 2025, με αποκλειστικό στόχο τη διατήρηση στο σημερινό επίπεδο της κατά κεφαλήν προμήθειας αλιευμάτων.

Στην περίπτωση που τα θαλάσσια αλιευτικά πεδία τύχουν καλύτερης διαχείρισης, μέσα στα επόμενα 10-20 χρόνια θα μπορούσαμε να επιτύχουμε μια λογική αύξηση της παγκόσμιας αλιευτικής συγκομιδής. Η ανάκαμψη των ιχθυαποθεμάτων θα οδηγούσε σε σταδιακή αύξηση της ετήσιας συγκομιδής κατά 20 εκατομμύρια τόνους. Ο βασικός παράγοντας που θα δημιουργούσε αυτή τη διαφορά είναι οι ιχθυοκαλλιέργειες με ετήσια αύξηση της παραγωγικότητας τους κατά 800.000 τόνους.

Ένα κρίσιμο ερώτημα πρέπει, ωστόσο, να διατυπωθεί: Ποιος θα επωφεληθεί από αυτές τις αυξήσεις; Οι τρέχουσες εξελίξεις, όπως η άνοδος των τιμών, η αύξηση των εξαγωγών από τις αναπτυσσόμενες προς τις βιομηχανικές χώρες και η επιβολή περιορισμών με στόχο την αντιμετώπιση της υπεραλίευσης, έχουν σοβαρές συνέπειες στους μικροεισοδηματίες και στην επιβίωση κοινωνιών και πολιτισμών, κύρια διατροφική πηγή των οποίων είναι ο ενόλιος πλούτος. Ο μέσος όρος κατανάλωσης αλιευμάτων ανά άτομο είναι τρεις φορές μεγαλύτερος στις βιομηχανικές χώρες από εκείνον των αναπτυσσόμενων και οι ιχθυοκαλλιέργειες έχουν αναμφισβήτητα συνεισφέρει σ' αυτό. Αν η διεθνής κοινότητα δεν υιοθετήσει πολιτικές βιώσιμης διαχείρισης των αλιευτικών πεδίων, η αύξηση της θαλάσσιας συγκομιδής θα εξυπηρετεί αποκλειστικά τους διαθέτοντες την αγοραστική δύναμη.

Η διατροφική αξία των αλιευμάτων είναι στενά συνδεδεμένη με την παραγωγική κλίμακα. Οι εταιρείες μικρής κλίμακας διαθέτουν και εμπορεύονται τη συγκομιδή τους σε τοπικό επίπεδο ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις κοινωνίες με παραδοσιακή ναυτική ζωή, ενώ αντίθετα οι επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας εφοδιάζουν κατά κύριο λόγο τις διεθνείς αγορές και τους χονδρεμπόρους. Αυτή η διχοτόμηση δημιούργησε δύο τάξεις καταναλωτών. Η μία σχετίζεται με την αλιεία μικρής κλίμακας και αποτελείται από ανθρώπους με χαμηλό εισόδημα, οι οποίοι

προέρχονται από παραδοσιακούς ναυτικούς πολιτισμούς και θεωρούν τα αλιεύματα αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής τους διατροφής. Η δεύτερη αποτελείται από εύπορους καταναλωτές των βιομηχανικών χωρών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν το ψάρι ως είδος πολυτελείας ή ως συμπλήρωμα μιας πλήρους διατροφής. Σε μέρη όπως η Σιέρα Λεόνε και οι Φιλιππίνες, παραδείγματος χάριν, οι άνθρωποι καταναλώνουν ιχθυηρά για να αυξήσουν τα αποθέματα τους σε πρωτεΐνη ενώ στις βιομηχανικές χώρες η κατανάλωση πρωτεΐνης είναι διπλάσια από το κανονικό. Οι άνθρωποι εκεί θα μπορούσαν να τρώνε λιγότερα ψάρια ή και καθόλου, χωρίς να επηρεασθεί η ποιότητα της διατροφής τους.

Τα ψάρια θεωρούνταν ανέκαθεν τροφή των φτωχών, εξαιτίας της χαμηλής τους τιμής συγκριτικά με το κρέας. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, όμως, οι τιμές τους υπερβαίνουν εκείνες του βοδινού, του χοιρινού και του κρέατος των πουλερικών. Αιτία είναι, όπως είπαμε, η αυξημένη ζήτηση - κυρίως από τις βιομηχανικές χώρες - και η μείωση των παγκόσμιων ιχθυοαποθεμάτων. Οι καταναλωτές στις αναπτυσσόμενες χώρες έρχονται αντιμέτωποι με μια δραματική αύξηση στις τιμές των ψαριών, καθώς οι ντόπιοι ψαράδες εφοδιάζουν κυρίως τα καταστήματα πολυτελείας των βιομηχανικών χωρών. Στο Κεράλα, η τιμή της γαρίδας ανέβηκε στα ύψη εξαιτίας της αύξησης των εξαγωγών: από 240 ρουπίες (50 δολάρια) ο τόνος έφτασε τις 14.120 ρουπίες (1.300 δολάρια) μεταξύ του 1961 και του 1981. Η κατά κεφαλήν κατανάλωση γαρίδων από 19 κιλά το 1971 έπεσε στα 9 κιλά το 1981. Θεαματική αύξηση παρουσίασαν, επίσης, οι τιμές της σαρδέλας και του σκουμπριού. Ο ανταγωνισμός τόσο μεταξύ των καταναλωτών όσο και μεταξύ των ιχθυεμπόρων μετατοπίστηκε γρήγορα από τις τοπικές στη διεθνή αγορά.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η αλιευτική συγκομιδή των αναπτυσσόμενων χωρών εμφανίζει σημαντική αύξηση και το 1989, μάλιστα, ξεπέρασε εκείνη των βιομηχανικών χωρών. Η διαφορά έγκειται στο ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες εξάγουν όλο και μεγαλύτερο μέρος της συγκομιδής τους προκειμένου να αποκομίσουν συνάλλαγμα, ώστε να εξυπηρετήσουν το εξωτερικό τους χρέος και να εισάγουν καύσιμα, φάρμακα, είδη διατροφής και άλλα προϊόντα. Οι αναπτυσσόμενες χώρες εξάγουν πλέον μεγαλύτερες ποσότητες ωκεάνιων αλιευμάτων από τις βιομηχανικές και μάλιστα με ρυθμό δύο φορές ταχύτερο. Το Βιετνάμ λόγω χάριν, διπλασίασε τις εξαγωγές του από το 1995 έως το 2000.

Πρόκειται για ετήσια ποσά που κυμάνθηκαν μεταξύ 900 εκατομμυρίων και ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων. Ο εξαγωγικός προσανατολισμός δεν είναι υπεύθυνος μόνο για την κατακόρυφη αύξηση των τιμών, αλλά και για τα προβλήματα

στην εγχώρια κατανάλωση. Ολόκληροι πολιτισμοί απειλούνται, ενώ οι σοβαρές ελλείψεις σε θαλάσσια είδη διατροφής μπορεί να προκαλέσουν λιμούς και κοινωνική αποσάθρωση. Ο ανθρωπολόγος Τζέιμς Μακ Γκούντουιν μελέτησε τα αποτελέσματα των πολιτικών επιλογών της κυβέρνησης του Μεξικού, που ευνόησαν σαφώς τους μεγαλέμπορους και τους εξαγωγείς γαρίδων σε επαρχίες που δεν είχαν πρόσβαση σε γεωργική γη και βαστιόνταν αποκλειστικά στην αλιεία. Το καλοκαίρι του 1994, όταν οι αρμόδιοι αποφάσισαν να πάρουν μέτρα για τον περιορισμό της ελεύθερης πρόσβασης στα αλιευτικά πεδία, οι αυτόχθονες πληθυσμοί αντιμετώπιζαν ήδη το φάσμα της πείνας, η εγκληματικότητα και ο δείκτης θνησιμότητας των βρεφών και των ηλικιωμένων είχαν αυξηθεί και τα παιδιά μασούσαν λάσπη και άμμο για να ανακουφίσουν την πείνα τους.

Ένα μεγάλο μέρος της θαλάσσιας συγκομιδής των αναπτυσσόμενων χωρών αλιεύεται από ξένους στόλους και διακινείται σε ξένες αγορές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει 200 εκατομμύρια δολάρια ετησίως ως φόρο για την εξασφάλιση ελεύθερης πρόσβασης σε ξένα αλιευτικά πεδία. Τα μισά απ' αυτά τα χρήματα πηγαίνουν στα αφρικανικά κράτη. Ως αποτέλεσμα, η μισή θαλάσσια συγκομιδή της Δυτικής Αφρικής αλιεύεται από ξένους στόλους. Ακόμη, το ένα τρίτο της θαλάσσιας συγκομιδής του Νοτιοδυτικού Ειρηνικού και περίπου το ένα πέμπτο του Ανατολικού Ειρηνικού αλιεύεται από ξένους στόλους.

Οι βιομηχανικές χώρες έχουν συνδράμει θεαματικά στη δημιουργία αυτής της ανισορροπίας. Οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Ευρώπη και η Ιαπωνία απορροφούν το 84% των παγκόσμιων εισαγωγών σε αλιεύματα. Η οικονομική τους ισχύς τους επιτρέπει να έχουν συνεχή πρόσβαση στα αλιεύματα εις βάρος των ντόπιων πληθυσμών και των κατώτερων κοινωνικών τάξεων.

Εφοδιάζοντας 123 εκατομμύρια καταναλωτές με θαλασσινά, από τα οποία αντλούν κατά το ήμισυ την απαραίτητη ζωική πρωτεΐνη, η Ιαπωνία είναι η μεγαλύτερη αλιευτική δύναμη στη διεθνή αγορά αλλά και ο κορυφαίος εισαγωγέας θαλάσσιων ειδών διατροφής. Η εγχώρια συγκομιδή της ελαττώθηκε στα μέσα του '90 εξαιτίας των αυξανόμενων περιορισμών στα τοπικά αλιευτικά πεδία, γεγονός που οδήγησε σε κατακόρυφη αύξηση των εισαγωγών. Οι ιαπωνικές αλιευτικές εταιρείες αποκτούν όλο και μεγαλύτερο έλεγχο στη διακίνηση και την εμπορία αλιευμάτων, αφήνοντας σε άλλους την ευθύνη να τα ψαρέψουν. Η αλιευτική πολιτική της επικεντρώνεται στη βελτίωση των όρων συναλλαγής με τις αναπτυσσόμενες χώρες. Το Ιαπωνικό Συνεταιριστικό Ίδρυμα για την Υπερπόντια Αλιεία, ένας ημικρατικός φο-

ρέας, συντονίζει την επικοινωνία μεταξύ αλιευτικών συνεταιρισμών και ιχθυεμπόρων για τον καθορισμό επικερδών όρων συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Αν οι κοινωνίες εξορροπούσαν τις πραγματικές τους ανάγκες, η ωκεάνια συγκομιδή θα επαρκούσε για όλους και τα ελλείμματα θα εξαφανίζονταν. Αν από το 1995 η κατανάλωση ψαριών στις βιομηχανικές χώρες μειωνόταν κατά 50%, γεγονός που δεν θα είχε καμία δυσμενή επίπτωση στη διατροφή των κατοίκων τους, η προμήθεια των αναπτυσσόμενων χωρών σε αλιεύματα θα αυξανόταν κατά περίπου 50%. Αν αυτό συνέβαινε για τα επόμενα 15 χρόνια, η τρέχουσα κατά κεφαλήν προμήθεια των αναπτυσσόμενων χωρών θα παρέμενε στο ίδιο επίπεδο μέχρι το 2010, χωρίς να χρειασθεί καμία αύξηση στην ετήσια θαλάσσια συγκομιδή τους, παρά την πληθυσμιακή αύξηση.

Η διάθεση της θαλάσσιας συγκομιδής είναι επίσης ένα σοβαρό ζήτημα. Το ένα τρίτο της διατίθεται σε δευτερεύουσες χρήσεις, όπως η διατροφή οικόσιτων ζώων, η κτηνοτροφία και οι ιχθυοκαλλιέργειες. Το Περού μετατρέπει και τα 6 εκατομμύρια τόνους αντζούγιας και σκουμπριού που αλιεύει ετησίως σε 1,3 εκατομμύρια τόνους πρωτεΐνης για εκτρεφόμενα ψάρια.

Ωστόσο, τα "ανεπιθύμητα" είδη ψαριών τρέφουν και ανθρώπους 'και θα μπορούσαν να τρέφουν ακόμη περισσότερους. Στη Χιλή, λόγω 'χάριν, παρά το ότι η συγκομιδή σκουμπριού κατά την προηγούμενη δεκαετία απέδωσε μεγάλα οφέλη, η εγχώρια κατανάλωση μειώθηκε κατά το ήμισυ επειδή οι εξαγωγές ιχθυοτροφής υπήρξαν περισσότερο επικερδείς από τη διάθεση των αλιευμάτων προς κατανάλωση. Έτσι, το 90% της συγκομιδής σκουμπριού διατίθεται για ζωοτροφή. Ο Τζων Κέρνεϋ, ανθρωπολόγος από το Νιου Μπράνσγουικ του Καναδά, επισημαίνει ότι τα παιδιά στο Ταλκαχουάνο της Χιλής "σαλτάρουν" στα φορτηγά που μεταφέρουν σκουμπρι από την προβλήτα προς τη μονάδα επεξεργασίας και πετούν κάτω όσα ψάρια μπορούν. Στη συνέχεια τα μαζεύουν από το δρόμο και τα πηγαίνουν σπίτι τους ή τα πουλούν στις γωνίες.

Αν το μέρος εκείνο της παγκόσμιας συγκομιδής που τώρα μετατρέπεται σε ζωοτροφές διοχετευόταν στην κατανάλωση, το ποσοστό της παγκόσμιας αλιευτικής συγκομιδής που θα διέτιθετο για διατροφή θα αυξανόταν κατά 40%. Έτσι ο μέσος όρος προμήθειας αλιευμάτων κατ' άτομο θα σταθεροποιούνταν στα 13 κιλά ως το 2017, χωρίς να απαιτηθεί αύξηση της συγκομιδής από άλλες πηγές. Αν μάλιστα τα ψάρια αυτά διέτιθεντο αποκλειστικά προς κατανάλωση στις αναπτυσσόμενες χώρες, το σημερινό κατά κεφαλήν επίπεδο κατανάλωσης αλιευμάτων θα διατηρούνταν σταθερό ως το 2030.

Τα πράγματα, ωστόσο, πήραν δραματικά λανθασμένη τροπή για τα φτωχότερα τμήματα του παγκόσμιου πληθυσμού. Έτσι, κατά φαινομενικά παράδοξο τρόπο, τα είδη που διακινήθηκαν περισσότερο κατά την προηγούμενη δεκαετία και απέφεραν μεγαλύτερα κέρδη ήταν τα "παρακατιανά" ψάρια, που χρησιμοποιούνται ως ζωοτροφή, και τα ακριβοπληρωμένα είδη πολυτελείας, όπως ο τόνος, ο αστακός και τα καλαμάρια.

9.2 Βοηθώντας τους αλιείς και τα υγιή αλιευτικά αποθέματα

Δύο δεκαετίες μετά την υπογραφή της Τρίτης Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, τα παράκτια κράτη ελέγχουν τα κύρια αλιευτικά πεδία. Ο αριθμός, όμως, των αλιευτικών πληθυσμών που έχουν καταρρεύσει ή βρίσκονται σε κίνδυνο είναι μεγαλύτερος από κάθε άλλη φορά. Οι παράκτιες χώρες απλώς αντικατέστησαν την υπεραλίευση άλλων με τη δική τους.

Η λελογισμένη διαχείριση των αλιευμάτων όχι μόνο θα έσωζε θέσεις εργασίας, αλλά θα ελάφρυνε και τους πολίτες από δυσβάστακτους φόρους. Οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να εξοικονομήσουν περίπου 54 δισ. ετησίως μέσω της κατάργησης των επιδοτήσεων και να κερδίσουν άλλα 25 δισ. το χρόνο σε ενοίκια, μ' ένα καθαρό όφελος μεγαλύτερο της τρέχουσας ακαθάριστης αξίας ολόκληρης της αλιευτικής συγκομιδής. Εν τω μεταξύ, ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) εκτιμά ότι, υπό την προϋπόθεση της ανάρρωσης των αποθεμάτων, οι ψαράδες θα μπορούσαν να αυξήσουν την ετήσια συγκομιδή κατά 20 εκατ. τόνους, αξίας περίπου 16 δις. δολαρίων σε σημερινές τιμές.

Για να επιτευχθεί η μετάβαση σε βιώσιμα αλιευτικά αποθέματα, τόσο οι κυβερνήσεις όσο και οι ψαράδες πρέπει να ξεπεράσουν το παρόν πολιτικό αδιέξοδο. Πρακτικά, σε όλες τις περιπτώσεις, ένας συνδυασμός κυβερνητικής εποπτείας και διαχείρισης σε επίπεδο κοινότητας υπόσχεται λελογισμένη διαχείριση και ταυτόχρονη μεγιστοποίηση των κερδών της κοινότητας. Οι βασικές αρχές της διαχείρισης των αλιευμάτων είναι γνωστές - κλειστές εποχές, απαγορευμένες περιοχές, περιορισμοί μεγέθους, περιορισμοί σε είδη, επιτρεπόμενα όρια και κανονισμοί σχετικοί με τον χρησιμοποιούμενο εξοπλισμό. Εντούτοις, ένα απαραίτητο στοιχείο που συχνά απουσιάζει είναι ο έλεγχος σε επίπεδο κοινότητας. Οι ψαράδες εύκολα ανατρέπουν συστήματα διαχείρισης τα οποία δεν τους εμπεριέχουν. Εκτός από διάφορες

αναμφισβήτητα παράνομες μεθόδους, παρακάμπτουν τους κανονισμούς μέσω της αύξησης της αλιευτικής ικανότητας τους με μεγαλύτερα σκάφη, δίκτυα και ούτω καθεξής.

Εκτός από τις περιπτώσεις λήψης δρακόντειων κατασταλτικών μέτρων, η κεντρική διαχείριση συνήθως αποτυγχάνει. Όλα τα παραδείγματα επιτυχημένης διαχείρισης περιλαμβάνουν ένα υψηλό επίπεδο κοινοτικής συμμετοχής. Στο Μαϊν, οι αλιείς αστακών ανέπτυξαν το δικό τους αποτελεσματικό σύστημα περιορισμένης πρόσβασης χωρίς καμία κυβερνητική ανάμειξη. Κάθε λιμάνι έχει τη δική του περιοχή, η οποία υποδιαιρείται σε τομείς που ελέγχονται από τους ντόπιους ψαράδες. Η επιτυχία του συστήματος βασίζεται στις στενές σχέσεις μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων. Οι κανόνες γίνονται σεβαστοί από όλους τους εμπλεκόμενους, ενώ συχνές είναι οι βίαιες αντιδράσεις της μεγάλης πλειοψηφίας προς όσους τους παραβιάζουν.

Η Ιαπωνία εφαρμόζει ένα σύστημα διαχείρισης δύο βαθμίδων, με προέλευση το εθιμικό δίκαιο της εποχής της φεουδαρχίας. Κατά την "Εποχή Έντο", από το 1603 μέχρι το 1867, θεσμοθετήθηκαν λεπτομερείς αλιευτικοί κανόνες και συστήματα μίσθωσης θαλάσσιων περιοχών σε τοπικό επίπεδο. Παραδείγματος χάριν, η συγκομιδή φυκιών απαγορευόταν κατά την αναπαραγωγική περίοδο, ώστε να προστατεύονται τα αυγά των ψαριών που αποτίθενται εκεί. Τα δίκτυα για τα είδη βυθού ήταν παράνομα και το νυχτερινό ψάρεμα με δαυλούς αντιμετώπιζε πολλούς περιορισμούς κατά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Ακόμη, όμως, και η ύπαρξη κεντρικού κράτους δεν εμπόδισε τις τοπικές κοινότητες να συνεχίσουν να ελέγχουν την παράκτια αλιεία. Η Ιαπωνία πέρασε τον εθνικό αλιευτικό νόμο το 1901 για να επισημοποιήσει το ισχύον σύστημα ελέγχου και πρόσβασης μέσω των Ενώσεων Αλιευτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ).

Κάθε ΕΑΣ έχει τα τοπικά αλιευτικά πεδία υπό την κυριότητα της. Όλα τα μέλη έχουν μερίδιο, όπως ακριβώς ένας μέτοχος έχει μερίδιο σε μια εταιρεία. Οι ΕΑΣ αποτελούν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ κυβέρνησης και ντόπιων ψαράδων, οργανώνουν τους παράκτιους ψαράδες και επιβάλλουν τον έλεγχο των αλιευτικών αποθεμάτων. Η Ιαπωνία, με την παράδοση αυτή πίσω της, βρίσκεται στον αντίποδα άλλων αλιευτικών χωρών. Η βασική δομή των δύο βαθμίδων στη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων, που παραμένει σταθερή επί αιώνες, αποτελεί καλό παράδειγμα για άλλες χώρες. Η κυβέρνηση θέτει τις βασικές κατευθύνσεις αλλά οι τοπικοί πληθυσμοί διαμορφώνουν τις λεπτομέρειες.

Παρομοίως, οι ψαράδες στις Μολούκες Νήσους έχουν επιφέρει κάποιες τροποποιήσεις στο παραδοσιακό σύστημα διαχείρισης, που είναι γνωστό ως *sasi*, ώστε να ευθυγραμμισθούν με αλλαγές που επήλθαν από την επαφή τους με εμπορικές αγορές. Το *sasi*, επιδιώκοντας τη μέγιστη συγκομιδή, συνδυάζει διαχειριστικά και πνευματικά μέσα. Από τη δεκαετία του '60, οι ψαράδες άρχισαν να ψαρεύουν ένα μαλάκιο των υφάλων. Εξαγωγές του κελύφους του γίνονταν στην Ιταλία, στην Ιαπωνία και άλλες αγορές της Ασίας, όπου χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή κουμπιών και βαφών. Κατά τη δεκαετία του '80, η υπερεκμετάλλευση οδήγησε σε θεαματική μείωση των αλιευόμενων ποσοτήτων, την οποία οι ψαράδες απέδωσαν στην αδυναμία τους να ικανοποιήσουν τα πνεύματα των προγόνων και της φύσης. Η κυβέρνηση απαγόρευσε την εκμετάλλευση του μαλακίου αυτού το 1990. Με το πέρασμα του χρόνου, οι ψαράδες προσαρμόσαν το *sasi* στις σύγχρονες επιστημονικές θέσεις. Η συλλογή του μαλακίου ξεκίνησε ξανά με διατηρήσιμες μεθόδους.

Στο βαθμό που ένα διαχειριστικό σύστημα προσφέρει μια σαφή αίσθηση συνιδιοκτησίας, οι ψαράδες έχουν ένα ισχυρό κίνητρο για τη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων σε μακροχρόνια βάση. Παραδείγματος χάριν, ψαράδες στις ΗΠΑ συχνά εφαρμόζουν το θεσμό της μίσθωσης στα αποθέματα των στρειδιών, μυδιών, καβουριών κλπ. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η αυστηρή επίβλεψη, εφόσον ο ίδιος ο ψαράς θα είναι ο χαμένος αν προχωρήσει σε υπεραλίευση. Έτσι, η αλιεία σε επίπεδο κοινότητας μπορεί να αποδειχθεί μια πολύτιμη, βιώσιμη πρακτική, αρκεί βεβαίως να βασίζεται σε στενές σχέσεις σε επίπεδο κοινότητας και τα μέλη της να είναι σε θέση να κατανοήσουν την οικολογία των αλιευτικών πόρων.

Οι κυβερνήσεις είναι υπεύθυνες για την προστασία των θαλάσσιων αποθεμάτων, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των μελλοντικών γενεών. Ένα ιδανικό σύστημα διαχείρισης θα απαιτούσε μικρή συμμετοχή των κυβερνήσεων. Πάντως, υπάρχει ρόλος και γι' αυτές: αποκλεισμός τρίτων από συγκεκριμένες περιοχές και επιδίωξη πληρέστερης εφαρμογής των κανονισμών και επιτήρηση. Στις Φιλιππίνες, λόγου χάριν, η κυβέρνηση παραχωρεί στις τοπικές κοινότητες το δικαίωμα διαχείρισης των ακτών επί 25ετία. Έτσι, πολλές κοινότητες αναδάσωσαν χιλιάδες στρέμματα σε παράκτιες περιοχές, δημιούργησαν αλιευτικά καταφύγια και περιόρισαν την αλιεία. Αποτέλεσμα ήταν η αύξηση των αποθεμάτων και η αλίευση σε διατηρήσιμη βάση πλέον. Κοινότητες, αντίθετα, χωρίς κυβερνητική υποστήριξη είδαν τις περιοχές τους να καταπατώνται από μεγάλους αλιευτικούς στόλους.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες ορίζουν συχνά κάποιες παράκτιες ζώνες όπου επιτρέπεται μόνο η παραδοσιακή, μικρής κλίμακας αλιεία. Αυτές οι ζώνες, όμως, καταπατώνται μάλλον εύκολα. Στη Σιέρα Λεόνε και αλλού η συγκομιδή των παραδοσιακών ψαράδων παρουσίασε μεγάλη κάμψη ως αποτέλεσμα της εντατικοποίησης της εμπορικής αλιείας. Επομένως, ο αυστηρότερος έλεγχος θα μπορούσε να ευνοήσει την αλιεία μικρής κλίμακας.

Όταν μια χώρα αποφασίζει για τη μέθοδο διαχείρισης των αποθεμάτων της, το επόμενο βήμα είναι η εξασφάλιση της υποστήριξης του προγράμματος με οικονομικά κίνητρα. Όπως έχει ειπωθεί παραπάνω, συχνά οι κυβερνήσεις επιδοτούν την αύξηση του αλιευτικού δυναμικού και την υπεραλίευση, ενώ οι αποδόσεις φθίνουν. Επιπλέον, συχνά παραιτούνται από τα δικαιώματα εκμετάλλευσης αλιευτικών περιοχών οι οποίες, εν τέλει, αποτελούν κοινό κτήμα. Όπως συμβαίνει με τη βόσκηση, την υλοτομία ή την εξορυκτική δραστηριότητα σε δημόσιες γαίες, η θέσπιση τελών λειτουργεί προς την κατεύθυνση του περιορισμού της εκμετάλλευσης και της αποζημίωσης των πολιτών για τη χρήση φυσικών πόρων που είναι κοινό κτήμα.

Σύμφωνα με ένα νεωτεριστικό σύστημα, η κυβέρνηση της Αυστραλίας παίρνει κάθε χρόνο ένα ποσοστό από το μερίδιο του κάθε ψαρά, το οποίο μεταπωλεί για να καλύψει διαχειριστικό κόστος και να παραχωρήσει σε νέους ψαράδες το δικαίωμα εισόδου στην αλιευτική περιοχή. Στην Αυστραλία τα ενοίκια για τη χρήση αλιευτικών περιοχών κυμαίνονται από 11% μέχρι 60% της μεικτής αξίας της συγκομιδής, με έναν μέσο όρο της τάξεως του 30%.

Οι κυβερνήσεις μπορούν να ρυθμίζουν τα δικαιώματα εκμετάλλευσης ανάλογα με τους κοινωνικούς στόχους ή τις προτεραιότητες της προστασίας. Παραδείγματος χάριν, οι μικροί ψαράδες θα μπορούσαν να απαλλάσσονται επιβαρύνσεων ενώ τα τέλη που καταβάλλουν οι μεγάλοι ψαράδες μπορούν να αυξηθούν καθώς τα αποθέματα εξαντλούνται. Πολλές είναι ήδη οι χώρες που χρεώνουν στα ξένα αλιευτικά σκάφη τέλη για την πρόσβαση στα αλιευτικά τους πεδία. Στις ΗΠΑ, τα τέλη έκδοσης αδειών δεν επαρκούν καν για να καλύψουν το κόστος διαχείρισης των αλιευτικών αποθεμάτων, ακόμη κι όταν πρόκειται για ξένα σκάφη.

Πολλές χώρες με πλούσιους θαλάσσιους πόρους συμβαίνει να αποκομίζουν ελάχιστα κέρδη από αυτούς, εξαιτίας της κακοδιαχείρισης, της λαθραλιείας και της διαφθοράς. Έχοντας μελετήσει τη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων στις χώρες της Δυτικής Αφρικής, ο Βλαντ Κατσίνσκι, του Πανεπιστημίου της Ουάσιγκτον, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ξένοι αλιευτικοί στόλοι καταληστεύουν τα φτωχά

κράτη. Λόγου χάριν, η Γουινέα έλαβε περίπου το 1% της αξίας της συγκομιδής των ξένων πλοίων σε σύγκριση με το 25% που ισχύει ως το τέλος εκμετάλλευσης σε πολλές βιομηχανικές χώρες.

Για να ακολουθήσει η αλιεία το δρόμο της βιωσιμότητας, θα απαιτηθεί επιβράδυνση της εκμετάλλευσης των αποθεμάτων, ώστε να επιτραπεί η ανάρρωση των ιχθυοπληθυσμών. Προγράμματα που θα βοηθήσουν στη μετάβαση αυτή αποκτούν ζωτική σημασία. Κάποια έχουν ήδη ξεκινήσει, όπως ένα πρόγραμμα 30 εκατ. δολαρίων για τις αλιευτικές κοινότητες της Νέας Αγγλίας. Από το ποσό αυτό, 12 εκατ. δολάρια προορίζονται να βοηθήσουν τη μετακίνηση ψαράδων προς άλλες περιοχές και άλλες βιομηχανίες. Αν, πάντως, τέτοια προγράμματα καταλήξουν απλώς να ενθαρρύνουν τους ψαράδες να στραφούν προς την εκμετάλλευση ειδών τα οποία ακόμα δεν έχουν γίνει αντικείμενο υπερεκμετάλλευσης, τότε ο φαύλος κύκλος της εκμετάλλευσης και της εξάντλησης ολοένα και νέων αλιευτικών αποθεμάτων θα συνεχισθεί.

Εν κατακλείδι, η ωκεάνια αλιεία έχει πράγματι όρια. Η αλιευτική βιομηχανία υπονομεύει συγκεκριμένα φυσικά συστήματα μέσω της υπεραλίευσης. Με δεδομένες τις δυσοίωνες προοπτικές μείωσης των θέσεων εργασίας, λίγοι είναι οι αρμόδιοι παράγοντες που έχουν τηρήσει κάποια αποφασιστική στάση για την προστασία των αλιευτικών αποθεμάτων. Έτσι, η κατάσταση δεν μπορεί παρά να χειροτερεύσει.

Η διοίκηση, αν επιθυμεί να καταπολεμήσει την υπεραλίευση και τη συνεχή αύξηση της αλιευτικής δυναμικότητας, πρέπει να προσανατολίσει τις επιλογές της κατά τρόπο ώστε 1-2 εκατομμύρια μεγάλης ή μεσαίας κλίμακας ψαράδες να βγουν από τη δουλειά. Αλλιώς, 5, 10 ή και 20 εκατομμύρια ψαράδες μικρής κλίμακας θα στερηθούν τη δουλειά τους, με όλες τις αρνητικές συνέπειες για τις παράκτιες τοπικές κοινωνίες.

9.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΥΝΑΤΩΝ - ΑΔΥΝΑΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

ΤΟΜΕΑ ΑΛΙΕΙΑΣ

9.3.1 Κλάδος θαλάσσιας αλιείας

ΚΛΑΔΟΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΣΘΕΝΗ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Κύρια και κατ' εξοχήν απασχόληση του πληθυσμού πολλών Παράκτιων απομακρυσμένων και Νησιωτικών περιοχών όπου τις περισσότερες φορές η αλιεία αποτελεί μορφή οικογενειακής επιχείρησης και αντιπροσωπεύει το βασικό εισόδημα της οικογένειας. • Απασχόληση σημαντικού αριθμού εργαζομένων σε κλάδους συναφείς με τον τομέα (ναυπηγό/ παραβό/ ξυλουργούς, εταιρείες διάθεσης ναυτικού και αλιευτικού εξοπλισμού, καθώς και εμπορίας, συντήρησης και μεταφοράς αλιευμάτων). • Ύπαρξη ενδιαφέροντος για εισόδα στο επάγγελμα νεαρών ατόμων, των οποίων το μορφωτικό επίπεδο είναι υψηλότερο σε σχέση με τους ήδη απασχολούμενους. • Ύπαρξη σχετικού ενδιαφέροντος για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό και διαφοροποίηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων. • Ισχυρή προτίμηση καταναλωτών σε νωπό ντόπιο προϊόν.	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλος αριθμός μικρών σκαφών στην Παράκτια ζώνη, • Παλαιότητα αλιευτικού στόλου. • Σκάφη ελλιπώς εξοπλισμένα και με υψηλά λειτουργικά έξοδα. • Έντακτη εκμετάλλευση της παράκτιας και νησιωτικής ζώνης. • Μεγάλος αριθμός εργαζομένων, κυρίως μεγάλης ηλικίας χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και χωρίς επαγγελματική εκπαίδευση. • Επιβολή ανώτατης επιτρεπόμενης ποσότητας για την αλιεία των μεγάλων πελαγικών (ξιφία - τόννος). • Έλλειψη οργανωμένων συλλογικών φορέων. • Ανεπαρκής συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας για τους εργαζόμενους στα αλιευτικά σκάφη.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ <ul style="list-style-type: none"> • Τροποποίηση και βελτίωση της δομής και λειτουργικότητας του αλιευτικού στόλου με την αναδιάρθρωση του. • Βελτίωση και ανανέωση της ηλικιακής πυραμίδας των επαγγελματιών αλιέων με την: -εισόδα νεαρών ατόμων -αποχώρηση (και πρόωρη) ηλικιωμένων. • Κίνητρα για επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό (διαφοροποίηση προς τον τουρισμό).	ΚΙΝΔΥΝΟΙ <ul style="list-style-type: none"> • Μη ύπαρξη επενδυτικού ενδιαφέροντος ώστε να βελτιωθούν η δομή και η αποτελεσματικότητα του αλιευτικού στόλου. • Μείωση αλιευτικής παραγωγής.

Βάσει της SWOT ανάλυσης σημείων στο κλάδο της θαλάσσιας αλιείας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το πιο δυνατό σημείο της είναι η απασχόληση σημαντικού αριθμού εργαζομένων στο κλάδο αλλά και σε συναφείς κλάδους. Το γεγονός ότι πληθυσμοί απομακρυσμένων παράκτιων και νησιωτικών περιοχών στηρίζουν το εισόδημα τους στην αλιεία, δίνοντας ζωή έτσι σε όλα τα άγονα μέρη της Ελλάδας, αποτελεί τον ουσιαστικότερο παράγοντα που όμως κινδυνεύει με το πέρασμα των χρόνων, αν δεν αλλάξει κάτι, λόγω της μείωσης της αλιευτικής παραγωγής. Η αλιευτική παραγωγή που μειώνεται, τις τελευταίες δεκαετίες με γρήγορο ρυθμό, οφείλεται κατά πολύ στον μεγάλο αριθμό των μικρών σκαφών στην παράκτια ζώνη, ένα από τα αδύνατα σημεία της αλιείας. Ένας φαύλος κύκλος μεταξύ οικογενειακών εισοδημάτων και έλλειψης ιχθυοαποθεμάτων, που συνεχίζεται μέχρι να βρεθεί το αντίδοτο της υπεραλίευσης. Σε συνδυασμό με την λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της έλλειψης αλιευτικών πόρων, η ανανέωση της ηλικιακής πυραμίδας των επαγγελματιών αλιέων με την είσοδο νεαρών στόμων, θα αποτελέσουν ευκαιρία αναδιάρθρωσης και βελτίωσης του αλιευτικού τομέα, παρά τον κίνδυνο που υπάρχει για μη ύπαρξη επενδυτικού ενδιαφέροντος ώστε να βελτιωθούν η δομή και η αποτελεσματικότητα του αλιευτικού στόλου.

Σε γενικές γραμμές, όλα αυτά που συμβαίνουν και περιέχονται στα δυνατά και στα ασθενή και όλα αυτά που μπορούν να συμβούν και που περιέχονται στις ευκαιρίες και στους κινδύνους, δημιουργούν μια κυκλική αλυσίδα, που από τη μια μεριά κινδυνεύουν τα αλιευτικά αποθέματα να αξαφανιστούν και από την άλλη μεριά απασχολούνται και ζουν από την αλιεία χιλιάδες άνθρωποι.

9.3.2 Κλάδος υδατοκαλλιέργειας

ΚΛΑΔΟΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

<p>ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον • Ύπαρξη κατάλληλων περιοχών και νερού • Ύπαρξη τεχνογνωσίας και ερευνητικών φορέων • Μικρή απόσταση από κύριες αγορές διάθεσης (Ε.Ε.) • Επαρκής προσφορά υπηρεσιών, εξοπλισμών, τροφών κ.λπ. στην ελληνική αγορά. • Προώθηση σύγχρονων τεχνολογιών εντατικοποίησης παραγωγής στα γλυκά νερά. 	<p>ΑΣΘΕΝΗ ΣΗΜΕΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη πολλών μονάδων μικρού μεγέθους • Χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των μονάδων • Έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού • Ανεπάρκεια σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή • Εξειδίκευση στην καλλιέργεια κυρίως 2 θαλασσινών ειδών ψαριών • Μικρή συνεργασία μεταξύ των φορέων για την προώθηση των προϊόντων και την εξεύρεση νέων αγορών • Μικρή εσωτερική αγορά για τα είδη ψαριών γλυκού νερού • Ανταγωνισμός με άλλες δραστηριότητες
<p>ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παγκοσμιοποίηση αγοράς • Δυνατότητα βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων • Δυνατότητα αύξησης του μέσου μεγέθους των μονάδων (εμπορικές συνεργασίες, συνενώσεις - εξαγορές κ.λπ.) • Δυνατότητα παραγωγής νέων προϊόντων • Δυνατότητα αύξησης της ζήτησης εντός και εκτός Ε.Ε. • Οικονομικές ενισχύσεις. 	<p>ΚΙΝΔΥΝΟΙ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ευαίσθητη αγορά - Ανταγωνισμός • Ευαίσθητα προϊόντα • Παγκοσμιοποίηση αγοράς

Παρατηρώντας την SWOT ανάλυση για τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας και συγκρίνοντας την με αυτή της αλιείας βλέπουμε ότι έρχονται σε αντίθεση. Το μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον που υπάρχει για τις υδατοκαλλιέργειες έχει ανεβάσει σημαντικά το ποσοστό του κλάδου στην εθνική οικονομία. Η έλλειψη ιχθύων οδήγησε και οδηγεί πολλούς επαγγελματίες ψαράδες προς τις ιχθυοκαλλιέργειες λόγω των οικονομικών ενισχύσεων, των κατάλληλων περιοχών και νερών, της τεχνογνωσίας και της επαρκής προσφοράς υπηρεσιών, εξοπλισμών τροφών κ.λπ. στην ελληνική αγορά, που αποτελούν τα δυνατά σημεία του τομέα. Βέβαια έχουν να αντιμετωπίσουν κινδύνους όπως τον αυξημένο ανταγωνισμό λόγω των πολλών μονάδων μικρού μεγέθους, την ευαισθησία των προϊόντων και την παγκοσμιοποίηση της αγοράς. Με την παγκοσμιοποίηση της αγοράς όμως, όχι ως κίνδυνο αλλά ως ευκαιρία, δίνεται η δυνατότητα για επέκταση των δυνατών αγορών και η αύξηση των κερδών. Το μέλλον της υδατοκαλλιέργειας προβλέπεται δυναμικό με πολλές δυνατότητες βελτίωσης ποιότητας, παραγωγής και ζήτησης.

9.4 Απολογισμός και προοπτικές

Η Συνθήκη της Ρώμης δεν προέβλεπε μίαν αυτόνομη κοινή αλιευτική πολιτική, εφόσον περιλάμβανε τα αλιευτικά προϊόντα μεταξύ των προϊόντων τα οποία θα έπρεπε να υπάγονται στην κοινή γεωργική πολιτική. Σιγά σιγά, όμως, τα ειδικά χαρακτηριστικά της αλιείας απαίτησαν μίαν ειδική πολιτική γι' αυτόν τον τομέα. Έτσι, από το τέλος της δεκαετίας του '60, η Κοινότητα άρχισε να απασχολείται με την ανάγκη να προστατεύσει τους πόρους της στον Ατλαντικό και τη Βόρεια θάλασσα, οι οποίοι κινδύνευαν σοβαρά από την υπερεκμετάλλευση. Αυτή η έγνοια εντάθηκε από τη δημιουργία αποκλειστικών οικονομικών ζωνών 200 μιλίων που αποφασίστηκε στα πλαίσια της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας. Για να προστατεύονται τα κινδυνεύοντα είδη στα κοινοτικά ύδατα, προς όφελος των αλιέων και των καταναλωτών, χρειαζόταν μια κοινοτική πολιτική διατήρησης των αλιευτικών πόρων και επομένως καθορισμός των συνολικών επιτρεπόμενων αλιευμάτων (TAC), κατανομή των αλιευτικών ποσοστώσεων μεταξύ των κρατών μελών και τεχνικά μέτρα διαχείρισης και ελέγχου. Με μίαν εξωτερική πολιτική στον τομέα της αλιείας χρειαζόταν επίσης να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των αλιέων της Κοινότητας στα ύδατα χωρών που είχαν πλεονάσματα πόρων και να περιοριστεί η πρόσβαση στα κοινοτικά ύδατα ξένων αλιέων, ιδίως των σοβιετικών, πολωνικών και ιαπωνικών επιπλεόντων εργοστασίων.

Παραδόξως, οι τρίτες χώρες δέχτηκαν εύκολα να έχουν ως μόνο συνομιλητή την Κοινότητα, ακόμη κι αν τα εσωτερικά προβλήματα της καθυστερούσαν τις διαπραγματεύσεις και τις συνάψεις συμφωνιών. Αυτά τα εσωτερικά προβλήματα ήταν πολύ δύσκολο να λυθούν. Η Κοινότητα είχε διακηρύξει την ισότητα πρόσβασης στις αλιευτικές ζώνες των κρατών μελών (12 μίλια), τη στιγμή κατά την οποία αυτά ήταν έξι και εποφθαλμιούσαν τα πλούσια σε ψάρια ύδατα των υποψήφιων για την ένταξη χωρών. Καθόλου διατεθειμένες αυτές οι τελευταίες να μοιραστούν τους πόρους των, είχαν κατορθώσει να εγγράψουν στην Πράξη Προσχώρησης μια δεκαετή εξαίρεση του κανόνα της ισότητας της πρόσβασης, αλλά αυτός παρέμενε το κεντρικό σημείο της κοινής αλιευτικής πολιτικής και έφερνε σε αντίθεση το Ηνωμένο Βασίλειο με τα άλλα κράτη μέλη. Ιδίως τη Γαλλία. Το Ηνωμένο Βασίλειο επιθυμούσε να αποκλείει τους αλιείς των άλλων κρατών μελών από μια ζώνη 12 μιλίων από τις ακτές του. Η Γαλλία διακήρυττε τα

δικαιώματα των αλιέων της σε ορισμένες βρετανικές αλιευτικές ζώνες, έστω και αν αυτά τα «ιστορικά δικαιώματα» ήταν σχετικά πρόσφατα.

Χρειάστηκαν έξι χρόνια διαπραγματεύσεων για να επιτευχθεί, στις 25 Ιανουαρίου 1983 ένας από εκείνους τους «ιστορικούς συμβιβασμούς», των οποίων το μυστικό κατέχει η Κοινότητα. Εκείνη την ημερομηνία η κοινή αλιευτική πολιτική συμπληρώθηκε με ένα κοινοτικό καθεστώς διατήρησης των πόρων, το οποίο προσπαθεί να προστατεύσει τους βιολογικούς πόρους της θάλασσας, που κινδυνεύουν σοβαρότατα από τα σύγχρονα αλιευτικά μέσα. Αυτό το καθεστώς προβλέπει μέτρα περιορίζοντας την αλιευτική προσπάθεια και καθορίζει τους όρους άσκησης της, καθώς και τις διατάξεις που διέπουν την πρόσβαση στα χωρικά ύδατα των χαβρών μελών. Η πτυχή της «διατήρησης και διαχείρισης των αλιευτικών πόρων» προστέθηκε έτσι στην πτυχή της «κοινής οργάνωσης των αγορών», η οποία διέπει σχεδόν όλα τα προϊόντα της θάλασσας. Ορίζει κοινές προδιαγραφές εμπορίας αυτών των προϊόντων που συνίστανται σε μια κατανομή κατά φρεσκάδα και μέγεθος και αποβλέπουν στην εκδίωξη από την αγορά προϊόντων κακής ποιότητας. Υποχρεώνει τα κράτη μέλη να επιτηρούν την εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων και να πατάσσουν τις παραβάσεις. Βλέπουμε έτσι το ενδιαφέρον αυτής της πολιτικής για την προστασία των καταναλωτών. Αλλά και τα συμφέροντα των παραγωγών δεν αγνοούνται από την κοινή αλιευτική πολιτική. Θεσπισθείσα ήδη από το 1970 καλύπτει όλο και περισσότερες κοινές δράσεις αναδιάρθρωσης, εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης του τομέα της αλιείας, ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας, ενθάρρυνσης της πειραματικής αλιείας και προσαρμογής της παραγωγικής ικανότητας στις δυνατότητες διάθεσης της παραγωγής.

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι η κοινοτική αλιεία μπορεί να πλέει σε πελάγη ευτυχίας. Αντίθετα, η ΚΑΠ αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις: πολλά αποθέματα είναι σε κακή κατάσταση, ο κοινοτικός στόλος υποφέρει από πλεονόζουσα δυναμικότητα, ο αλιευτικός τομέας είναι ευάλωτος από οικονομική άποψη, ενώ η απασχόληση μειώνεται. Η έλλειψη αλιευτικών πόρων, προκληθείς ιδίως από την καταχρηστική θανάτωση ίων νεογνών, συνδυαζόμενη με την υπερδυναμικότητα του στόλου, καθιστά τους κοινοτικούς αλιείς ιδιαίτερα ευπαθείς από οικονομική και κοινωνική άποψη. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση χρειάζεται μια πιο ισορροπημένη και ορθολογική εκμετάλλευση των πόρων και επομένως, μια μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και δυναμικότητας με την καλύτερη ρύθμιση της πρόσβασης στους πόρους και τον αυστηρότερο έλεγχο των κινήσεων των αλιευτικών πλοίων για το κοινό συμφέρον. Όσον αφορά την εφαρμογή του

ελέγχου σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν πολλές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και η συνεργασία μεταξύ τους είναι ελλιπής. Επομένως, στο επίπεδο της Κοινότητας τα αποτελέσματα των συστημάτων ελέγχου, των δραστηριοτήτων επιθεώρησης και εποπτείας, του ελέγχου των στόλων και της επιβολής κυρώσεων δεν είναι ικανοποιητικά.

Εν όψη του συνεχούς περιορισμού των επιτρεπομένων αλιευμάτων, οι αλιευτικές επιχειρήσεις πρέπει να επιδιώξουν μια καλύτερη ποιοτική αξιοποίηση της παραγωγής με στόχο ανταποκρινόμενο καλύτερα στις απαιτήσεις όχι μόνον της κοινής αλιευτικής πολιτικής, αλλά και της κοινοτικής πολιτικής προστασίας των καταναλωτών. Όμως, λόγω της συνεχούς πτώσης των τιμών των κυριότερων ειδών ιχθύων, των αναγκών συντήρησης για τη φρεσκάδα των ιχθύων και επομένως, των επιβαρύνσεων της διαχείρισης, οι επιχειρήσεις του τομέα αντιμετωπίζουν ανεπάρκεια των χρηματοοικονομικών τους μέσων και της αποδοτικότητας τους. Αυτή η κατάσταση κρίσης τείνει να παγιωθεί λόγω της συνεχούς αύξησης των εισαγωγών, από τις οποίες ο εφοδιασμός της κοινοτικής αγοράς καλύπτεται ήδη σε ποσοστό άνω του 50%.

Η αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να επιδιωχθεί με την ενδυνάμωση της πολιτικής διαχείρισης των αλιευτικών πόρων και με την αναδιάρθρωση του τομέα. Οι δράσεις της Κοινότητας πρέπει να στοχεύουν στην αποφυγή της καταστροφής των αλιευτικών πεδίων με την επίτευξη μιας καλύτερης ισορροπίας μεταξύ των διαθέσιμων αλιευτικών πόρων και της διαθέσιμης δυναμικότητας αλλά πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των εξαρτημένων από την αλιεία περιοχών. Για να ελαχιστοποιηθούν οι κοινωνικοοικονομικές διαταράξεις από τη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας, πρέπει να θεσπιστούν κοινοτικά συνοδευτικά μέτρα αποβλέποντα στη συγκέντρωση των κοινοτικών μέσων υπέρ των λιγότερο αναπτυγμένων και πιο εξαρτώμενων από την αλιεία περιοχών της Κοινότητας. Εκτός των υδάτων της, η ΕΕ πρέπει να προωθήσει την ορθολογική και υπεύθυνη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων, ιδίως μέσω συμφωνιών συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικανικής ηπείρου. Αν και η συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, πρέπει, ωστόσο, να ξεπεραστεί ο στόχος της διατήρησης μόνο των αλιευτικών πόρων που είναι σημαντικοί από εμπορική άποψη, ώστε ο προβληματισμός να περιλάβει την προστασία όλων των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ , Δρ.ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, 2002
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, Ν. ΜΟΥΣΗΣ, 2003
- Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, 1978
- Η ΚΟΙΝΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Γ.Δ. ΧΙV ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΙΕΙΑ
- ΑΛΙΕΥΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ, ΚΑΤΣΟΥΦΡΟΣ, 1994
- Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ, ΠΗΤΕΡ ΒΕΜΠΕΡ, 1995
- ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ, Δρ.ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ
- ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΥΔΡΟΓΕΙΟΣ
- ΒΑΣΙΚΕΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ, ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, 1999
- ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΛΙΕΙΑΣ, Ε.Σ.Υ.Ε., 2005
- ΑΡΧΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ

- www.europa.eu.int
- www.yen.gr
- www.nafo.org
- www.iccat.org
- www.fao.org
- www.nasco.org